

సౌకములేమిఁ బ్రేలుదురుఁగాక మహాకవి కేమిలోటు ల

జ్ఞారహితుల స్వశక్తిపరఃశక్తు లెఱుంగక పొంగు టబ్రమే.

12.

ప. అని శిష్టాచారంబు నిర్వర్తించి కృతినాయకవంశావతరణపూర్వకంబుగాఁ గృత్య
వతారంబుఁ బ్రశంసించెదము.

13.

మ. గల దార్శేలనియోగికాఖ యొక్కడఁకఁజాలభూవర్ణమం

దలఘుత్వంబునఁ బొల్పు నయ్యెడ సమాత్మ్యశ్రేణు లుద్దోగులుం

దెలుఁగుంబాసకపీంధ్రులు మృత్యు సెంఁదేనిం ధరాపాలురుం

గల రానాఁడును నేఁడును న్నిగుల యోగం బిందుఁ గానంబడుక.

14.

గీ. కల్పిఁ దనరారు నీశాఖఁగాశ్యమముని, గోత్రమునయందుఁ గొచ్చుల్లఁకోటవంశ
మలరు బద్దెయు నసమునుఁగలిమి బలమి, సాజములు దీనఁ గలసత్యసంధులకును.

గీ. ఎందఱో పుణ్యపూరుషుఁ లిక్కులమ్మునందు జనియించి ప్రఖ్యాతిఁనంది రందు
మిగులనత్కిరి గని కవుఁలైతి యనఁగ, నలరె శ్రీరామచంద్రుడఁయ్యనఘుఁబోలి.

గీ. వియ్యనయుఁ బెద్దిరాజు జగ్గయ్య రామ, రావు నాఁగ జనించి రాఁరామచంద్ర
మూర్తి కాత్మజు లిందఱుఁగీ ర్తిధనులు, దాతృతాశూరు లధికారఁధన్వతములు.

17.

కా. అందుం జగ్గయగారి నెన్నఁ దరమే యపష్టాభ్యుదే ప్రీతిమహా

నందితుండు వనించు పట్టనగీరికఁ నవ్యస్థితిం గట్టఁజే

సెం దీవ్యచ్ఛివకేశవాలయము లాశ్రీ చూచి తీఱన్వలెం

బొందుం బున్నెముఁ బూరుషార్థ మటకులఁబోనెంచుపుణ్యాత్మలక.

18.

సీ. మొదటినుండియుఁ దుట్టఁతుదదాఁక నేరాజ్యమునన్లు గోదావరిఁ మొనసియుండుఁ
బ్రజలపాపము వంచఁబంగాళముగ వీర, భద్రేశుఁ డేనీమఁ బ్రబలియుండుఁ

గొండకాల్వలవాలుఁ నిండించు పెంజెర్వ, లేమండలము ఫలిఁయింపఁజేయు

రత్నాకరాఖ్యభూఁరమణి కెచ్చటఁ బ్రతిగ్నమున సార్థకఁత్వము వహించు

గీ. నెందుఁ ద్రిదశులకంటికిఁవిందుఁ జేయు, విలువగల్గినపాపికోంఁడలు చెలంగు
నట్టిమండల మార్జించెఁ ననఘమూర్తి, మహితగుణకాలి జగ్గయామాత్యమాళి.

19.

గీ. అతని కుదయించెఁ గేవలఁమనఘమూర్తి, ధీరుండు నుదారుఁ డట్టిగంఁభీరుడలఘుఁ
డాత్మ విద్యావికారదుఁ డతనిపేరు, రామచంద్రవేంకటకృష్ణఁరా వ టంద్రు.

20.

గీ. భద్రకాలీవదద్యయిఁభక్తి కవన, శక్తి కివసక్తి తన కివిఁ సహజములుగ

నయ్యనఘునాత్మజుండు మహాయశస్త్రి, నాథుఁ డైయుప్పై శ్రీజగన్నాథరావు.

౪. అవనిం గౌతమియోద్ధున న్నిగుల భౌగ్యాయ త్ర మారణ్ణివో
లవః గ్రామము రాజధానిగః జిరా+లంకార మైవచ్ఛ రా
జ్యవిశేషమ్మును నేలె నీయనఘః డు+ద్యత్ప్రాధవం బొప్పు శి
లవయశ్చాలిని కామమాంబ నుగుశా+లంకార దేవేరిగకా. 21
- ఉ. చక్రనిచుక్ర యయ్య నిమి+నంబును దాఁ దనభర్త ప్రక్కగా
హ్రిక్రక రాత్రులం బయలు + ద్రొక్కు నరుంధతి యంచు నామె నుం
గ్రక్కన ప్రేలః జూపుచురు+గాని మహానతి కామమాంబకు
న్నిక్రము వోస మంచును గఃణింపరు గాః బలుగాకు లేనియకా. 22
- సీ. దైవతభక్తి వి+ద్యాసక్తి జనరక్తి,యను నివి నహజమ్ము+లైనవాడు
అపాదుకాంతదీ+తాపారమైననా,లవవేదమున సిద్ధుఁడైనవాడు
ప్రజలకష్టము కంటఁబడెనేని మితిలేని,కరుణ చిత్తమనందుఁగలుగువాడు
లనవారు పెంజవార + లనుభేద మరయక,తగురీతి జగ మేలఁదగినవాడు
- గీ. నయవిదుం డగునాజగ+న్నాధమూర్తి,కొలదికాలములోన లో+కులయదృష్ట
వైపరీత్యంబునన వి+భద్రు భద్ర,కాళి నేవించి తత్పడఁకన్యంబు గనియె. 23
- సీ. ఎంతమందికి నేని + నిండ్లెఱుఁచెప్పించి,పెండ్లిండ్లు చేయించెఁబ్రియమెలర్పఁ
బట్టినతే,త్రఫ+పర్యతపోపాన,ములు బాగుచేయించి + ముదముగొలిపెఁ
గోటిపల్లెన నెల్ల+బాటసారుల కుప,యోగించు సత్రంబు+నొకటి పెట్టె
నన్ని యిన్ని యనుగ + నలవిగాని గతి నె,న్నేఁజెర్వలును నూతు+లెలమిని
- గీ. లక్షవర్తివ్రతం బాది+జనుకృత,కార్యము లొనర్చె లోకోప+కారబుద్ధి
నాజగ+న్నాధమూర్తి క+ర్థాంగి యైన,కామమాంబిక నెన్నని+కవులు గలరె. 24
- చ. ప్రతిశివరాత్రికాలమునఁబట్టనమం దనఘాత్తు లైనవి
ప్రతకులకెల్ల మెల్లముగ+భక్తిము లెల్లడ సెప్పఁ గొల్లగా
మితికి నతిక్రమించుగతి + మేదిని యాజ్యముచేత నానున
ట్లతితరభక్తి భక్త మిడు+నయ్యమపుణ్యమే నెన్న శక్యమే. 25
- చ. ప్రతిదిన మాత్ర గేహమున + బ్రాహ్మణు లెందఱికిని వద్రన
పుత్రముగ నన్న దానమును+బొంపిరివో మెనరించుటే మహా
ప్రత మని యెంచి తాన ప్రతి+పక్షికి వచ్చు నటంచు విందు మా
నరి కొకయన్నపూర్ణోయగు + సాటి యెరు ల్పితి నాగఁ జెల్లునే. 26

సీ. గాతమగోత్రవిఃఖ్యాతు శ్రీపెద్దాడ, వంశజః బెద్దవిఃద్యాంసుః డైది
గంతవిక్రాంతమాఃగతి శ్రీశకుంతలా, పరిణయ మనెడి ప్రబంధ మెలమి
జేసిననాగరాఃశ్చేభ్యురుముస్తను, మని మల్లికార్జునుఃమనుమని ఘనుః
దనచెల్లె లగుతిర్పఃతమ్మకు నకలంక, కనఘుః డౌనాగరాఃజాభ్యునకుః ద

గీ. నూజ విద్యలభోజ మఃనూజలేజః, గలితకవిరాజ యాచకఃకల్పభూజ
రామచంద్రవేంకటకృష్ణఃరాడ్చిడౌజ, దత్తుగాః గౌనె గామాంబధపునియాజ్ఞ

శా. దత్తుం డయ్యను గన్నపుత్రువలె నాఃతం డామెయం దెక్కు డౌ
బత్తిం బేర్చియుఁ జూపుచు నృశమునం + బద్ధాదరుండె కళా
వత్తం బాల్యమునంద కైకొని సుఫీవర్య ల్నుతింపకొ టన
దృృతైథ్యం డయి నత్కవిత్వగతి నెంఃతే వృద్ధి జెంద న్నెనక. 29.

చ. అతిసుకుమారుఁ డయ్యుఁ బ్రభుఃవయ్యు శ్రమంబు గణింపఁ బోక చి
న్నతనమునుండి విద్యల మఃనం బిడి వేగ బియే పరీక్ష నం
గతముగఁ దేటి యిక్కతన + గౌర్వరు చేఁ గడుగౌరవంబు సొం
ది తనరు కృష్ణరాట్రుభు నుఃదీర్ఘయశంబు వశంబె యెన్నగక. 30.

కం. జననీజనకులు మును చే, నినధర్మములను వృద్ధిఁజెందించి తనం
తన కొన్ని ధర్మకార్యము, లనూనముగఁ జేసె నన్యుఃలాతని కెనయే. 31.

చ. మరుని జయించు రూపమున + మాధవుఁ బోలుఁ గృపాప్రసక్తి నా
దరమున మేటి యొర్పన నుఃదారగుణంబున నేరు సాటి ధీ
వరులకుఁ గల్పవాటి పరిఃపాటి నెలర్చెడు కృష్ణరాయభూ
సురవిభుధాటి కెయ్యెడలఁజూచిన మేల్పృతికోటి కల్లునే. 32.

కం. నిరతాన్నదానరక్తియు, సరసకవిత్వప్రసక్తి + శాంతిగుణమహే
త్తరపూర్ణశక్తి నమాజ, స్ఫురణములు కృష్ణరాయఃభూమిందనుకుక. 33.

కం. ఇతఁ డతికవితాలోలుప, మతియని వర్ణింపనేల + మాటికి నీసం
గతి ప్రతిమానమున నర, నృతియే ప్రతిచేశ మేగి + చాటుచు నుండక. 34.

కం. ఇంతకు నెక్కుడువారలు, నింతకుఁ దక్కు డగువారలెందఱు లే రీ
ప్రాంతముల జమిందారులు, శాంతమున నింతవారోః జనియింప రికక. 35.

- చ. కవి యనుచంతమాత్రమునఁగా దొకపద్యమునేనిఁ జక్కఁగా
నవరసభావము ల్పైలఁగఁనాజెముగా రచించి తన్నుఁ జూ
డవలయు నంచు వచ్చినయెడ న్నటి వాని దరిద్రతాభరం
బవలకుఁ ద్రోయఁజాలిన యుదారుఁడు వేంకటకృష్ణుఁ డల్పఁడే! 36.
- చ. ఎవరికి నేని నిచ్చుపనియే మనవృత్తి యటంచు నెంచి న
త్కవులను బండితోత్తముల * గాయకులం దనియించుఁ గాని పో
లవఁవిభుండు రక్షితకలవిదధీశుఁడు కృష్ణరావు మె
ప్పు వదయునంతపాటి బుధఃపుంగవులుం గలరే జగంబునకే. 37.
- గీ. మేను బలి యను నాకర్ణమితిని దెల్పు, నయనయుగళము శ్రీకరాననము సెప్ప
రామభావముశ్రీకృష్ణారాయచంద్రుఁ, డితఁడువితరణియనివచియింపవలెనె! 38.
- ఉ. పాటులయందు విద్యుల న, పారులు గల్గిరి గాని బట్టమీం
దారులు లేరు గల్గిన నుదారులు గా రటు లేని దుర్లభా
కారులు కాకపోరు కవికారుల కీ రిది యెల్ల మన్నథా
కారుని గృష్ణరాష్ట్రీభునిఁ గారుణికాగ్రణి నాశ్రయించెగా. 39.
- ఉ. శ్రీ రంజిల్లెడు వాడరేవుకలవాఁర్థిం బుట్టి శ్రీపాపమాం
బారావు స్తుతిగాఁగఁ జేసొని జగన్మాన్యంబు గాఁగం జమీం
దారై యేలెడు వేంకటేశ్వరు సహత్యం బైన గారంపు బం
గారమ్మం గొనెఁ గృష్ణరాయధరణీకాంతుండు దేవేరిగఁ. 40.
- కం. బంగారమ్మ తనకుఁ దనువుం గాఁ దగు కృష్ణరాష్ట్రీభువరేణ్యునకుకే
బంగారమ్మ యెలమి స్వర్ధాంగం బై యొప్పు టొక్కయబ్బుర మగునే. 41.
- మ. ఘనుఁ డాతం దొకనాఁ డమాన మగువేఁడ్లం గొల్పి గూర్చుండి మ
మ్మును శ్రీమత్పరదేవతామహిమసంభూతాశుధారాకవి
త్వనితాంతప్రతిభావిశేషరచితాపారప్రబంధానుబం
ధనులకే దివ్యశతావధానధనులం * దర్శించి వల్కెఁ గృపకే. 42.
- సీ. తగ నాత్మకూరుసీతారామభూపాలుఁ, డేన్ద్రు నెక్కించి యూరేగఁ జేసె
గద్వాలరామభూకాంతుండు గౌరవస్థితి కై బంగారుబిరుదు లిచ్చె
నానందగజపతిఁడైనతెయును దగి, నకపింద్రు లంచు మఁన్నన యొనర్చె
శ్రీరాజగోపాలకృష్ణాయాచనపాలుఁ, డవధాను లంచు గౌరవము చూపె.

- గీ. జెన్నపురిరాజ్యమందు వసించురాజు, వరులు మిను గారవింపని వారు గలరె
జగ మెఱిగినబ్రాహ్మణునకుఁ జందె మేల, నరసతిరుపతివేంకటేశకవులార ! 43.
- వ. అని బహుకరించి మీరచించిన ధాతురత్నాకర కాశీసహస్ర వీక్షిరూపకకుకరం
భానంవాదాది సంస్కృతభాషాప్రబంధంబులును శ్రవణానందశిఖాగవత్కీని
వాసవిలాసలక్ష్మణాపరిణయైలామాహాత్మ్యాదు లగునాంధ్రప్రబంధంబులును శశే
కమ్ములు నసాధ్యతరమ్ములు నగుశత శేఖిన్యవధానాష్టావధానాది కవిత్వాపైచిత్ర్యం
బులును మీయశమ్మునకు సాత్వ్య మొసంగు నని మఱియు ని ట్లనియె. 44.
- గీ. ఇద్ధతేజః ధైర్యబుద్ధదేవుచరిత్ర, మశ్వఘోషముఖులఁ ననుసరించి
యస్తదంకితముగఁ నాంధ్రకావ్య మొనర్పుఁడనుచు పీఠ్య మిచ్చెఁనాదరమున. 45.
- క. ఇచ్చినఁ గైకొని మనమునఁ, బొచ్చెము గనరానికూర్తిఁ పొసఁగఁగ నెంతే
హెచ్చగునంతసముం గని, సచ్చరితుం డితఁడు కృతికిఁజాలు నటంచుకొ. 46.
- చ. అనువుగఁ గృష్ణరాయలు జయఁకుండు మున్నుల భుంగభద్రయొ
డ్డునఁ దనరాజ్య మేలుచుఁ గడుం గవిరాజుల నాదరించి యుం
దనపరిచారికాతనయఁతం దిగ్గదావఁగ నెంచి కృష్ణరా
ఢ్యనుఁ డయి వుట్టె విప్రుఁ డయిఁగౌతమియొడ్డున నంచు నెంచుచుకొ. 47.
- సీ. ఎవనిహూణాగమాతివిభూతి తెల్పుఁ ద, త్రాప్తపకం బైన ఓయేః పదంబు
ఎవనిభాషాభిమానవిభవంబు వచించు, నెంచి చేయించు సత్కృతిచయంబు
ఎవనికపింద్రగౌరవము చాటించు ముద్రాపితప్రాక్కవిఁగ్రంధపటలి
ఎవనియగణ్యపుణ్యవిశేష మెఱిగించు, నత్తకోడండ్ర యన్యోన్యమైత్రి
- గీ. యతఁడుకొచ్చెల్లకోటవంశాంబురాశి, చంద్రుఁడురుక్మీర్తిసాంద్రుఁడుశాంతిపరుఁడు
రామచంద్రవేంకటకృష్ణరాయచంద్రుఁడనితరప్రతిభాశాలి, యనియుండలఁచి. 48.
- వ. విద్యజ్ఞనమనశ్చకోరచంద్రాయమానుండును సత్యభాషాహరిశ్చంద్రుండును భోగ
దేవేంద్రుండును నాశ్రితరక్షణోపేంద్రుండును నగునాభూనురేంద్రున కభ్యుదయ
పరంపరాభివృద్ధిగా మారచింపంబూను బుద్ధచరిత్రంబునకుఁ గౌశాకమంబు. 49.

❖* కథాప్రారంభము. *❖

- మ. ఇల సాక్షేతపురాంతికంబునను రోహిణ్యాపగాతీరమం
దలఘుప్రాభవ మైనమందుమల కత్వంతంబు దాదాపునం
బొలుచు నీవీ డొకఁ డెల్లవిద్యలు యశఃముఁ శ్చాఘము స్సంపదా
దులుడ నైపుడుఁ గొల్వఁగాఁ గపిలవఃస్తుభ్యాతి సంధిల్లఁగన్. 50.
- చ. అమిరసితోన్నతంబు లగుహర్ష్యచులం గని వెండికొండనె
త్తము లనుభ్రాంతి నొంది జలదంబులు నిచ్చలు విక్రమించుచున్
బ్రహ్మదమున స్తయంబునఁ బ్రభావమున న్రజతాద్రితోడఁ గు
ల్య మని తలంచు పౌరుల యథాగమనీఘలఁ జేయుఁ దత్పరిన్. 51.
- ఉ. చౌకము గల్గితన్నగరఃసౌధములన్ రతనంపుఁగొంజినిం
జీకటి వోలె లేమియునుజేర భయంపడుచుండు నుత్తమ
స్థోకులు పౌరు లంచు మదిలో ముద మందుచు నున్నదో యనన్
జోక యొనర్చుఁ దత్పరముఁ మాపఱకు న్నడిచేయి నేనియున్. 52.
- చ. పణముగ సింహకర్ణములపై రతనంబులు దాపినట్టి తో
రణముల రామణీయకమఃరంగులరంగులు నేపురంబుతో
రణముల కిండ్లకెందును సఃరాసరలేమిఁ బరస్పరంబుగాఁ
బణమున మీఱుచున్న గతిభాసిలుఁ దప్పురమందు మాడువున్. 53.
- మ. తనపై నేస్తము గల్గితమ్ములకు నంతాపంబు గావించువా
గని కాంతాముఖచంద్రులం జెనక నిఃత్యంబుం బతంగుండు త
ద్భవసౌధంబులతోడఁ బోవుచుఁ గడుంఁగాలింబియుం జూచి కా
ననిచింతం బడుచుండుఁ బ్రత్యగదధిం • దాఁ గోవరక్తాంగుఁ డై. 54.
- చ. శతమఖుఁ డొనుగాక మనఃకాక్యస్యపాలురతోడఁ దుల్యుఁ డే
గతి యగు నల్ప లిచ్చిన్వ్రతఃకారముగా విరుదంబు చెల్లునే
యితనికిఁ గల్గినావిరుదఃమేఁ దుడిపించెద నంచుఁ దత్పరీ
సతి పయికెత్తు కే లన ధ్వంజంబులపె ల్లలరారునపురిన్. 55.
- గీ. వీటఁ బొడ వయి చద లంటుఁగోటగోడ, హరివదము ముట్టె నన్ననునగును గాని
కడలివలె లోతు గల్గినఁగడ్డ గూడ, హరివదము ముట్టెననుట మహాద్భుతంబు,

గీ. గజములలో యని తలఁచ నఁగజము లగుచు, నాగములెయనిచలపోయఁ నగములగుచుఁ
గొండపాడుగుగఁ బురిచుట్టుఁ నిండియుండు, గొండములఁగల్గునట్టిజంఁతుఁడవంబు.

గీ. కాక్రవరిపాలకుండు విఁస్తారయకుండు, విక్రమక్రమమండుఁడుఁచుక్రవర్తి
యేలు నప్పట్టనం బమఁకేళ్లరుండు, నాగ శుద్ధోదనుండు సఁస్తార్గధనుడు. 58.

గీ. సకలసామంతమూర్ధాధిపవనగలిత, కలీతజలబిందువలందుఁ ఘండపండి
తోజ్జ్వలంగుండు వైకకుంధోదనుఁకు, పర్వమునఁ గుల్కుఁచొక్కప్పుఁ ఛానురుండు.

చ. జవనహయంబు నెక్కురథఁసంబును రాసులు మెచ్చుటాదఁగా
నెవఁడు కరాసిచే నఱుకఁనిర్దినరా. తల్లికప్పివేం దము
ల్పవిలిన నెచ్చులం బలకఁబాడిన ముత్తైపుఁదేర్లు ప్రక్కచుం
బువులను దోయిలించుగతిఁబోగిలంబుడు సంగరస్థలికా. 60.

మ. ఉపరాగంబులు నిష్క్రమించి రవి లోకాన్తోన్తోదముం జేయు న
ట్లపకారం బొనరించుకాత్రపులఁ జఁక్కాడించి శుద్ధోదనుం
డుపకారం బొనరించుచుం బ్రజలవైఁకుల్లానముం జూపుచుం
గృహ నీలోకము నేలఁద్రెగ్గడలయంఁగీకారము ల్లోడుగక. 61.

వ. భూభృద్వరుం డయ్యు సమక్షపాతుండు నీశ్వరుం డయ్యు సమదృష్టిపసారుండు
ను బ్రవృత్తదానుం డయ్యు మదానుపేరుండును నగు నాశుద్ధోదనస్సపాలుండు
సకలసామంతస్సపాలసమర్పయూణ మదావళమదధారావాహినీపంకిలభవసాంగ
ణుం డై రాజ్యంబు సేయుచు, మాయాజేవియు, గౌతమియు, ననునిరువురునెలండు
కలం బెండ్లియాడి నుఖం బుండె. 62.

నీ. తానకం బేకాంతఁ జైవభక్తికి సాధు, గురుజనానక్తి కేతరుణి కుదురు
ప్రజలపాలింటి కేఁభామిని జనయిత్రి, చుట్టాల కేసాధ్వీఁ పట్టుఁగొమ్మ
పతి కేసరోజాక్షీఁ పంచప్రాణంబులు, ఫరిశుద్ధి కేతల్లిఁ పాలవెల్లి
కరుణానివాస మేఁకలికి భృశ్యుల కెల్లఁ, గులకామినులకు నేఁలలన యెజ్జ

గీ. నిజముగఁ గటికిచీకటిఁనియతి గలుగు, కల్లకికొలఘ్నుల కేదేవిఁవెలఁగుఁ దెచ్చు
మణి యగుచు నట్టి పతిరతఁమాయవంటి, నెలఁతుకలు ముజ్జగంబునఁనిండునున్న.

ఉ. ఆరమణీలలామ యొకఁయామినియం దొడికంపు కేలికా
గారమునందు మంజులతఁగ్రాలెడుపాన్పున భర్తఁ గొడి స్వే

చ్చారతుల నైలంగి యొకఁవృక్షము గాంచె నిద్రలోన నం
భోహమిత్రహంధలముఁపా డ్మరజామున కొప్పనవృక్షుకా.

64.

గీ. వట్టిరణయొక్క మైన సత్త్వత్ర మొకఁడు, సాటలప్రభ దిక్కులఁదీటుకొనఁగ
నాకనమునుండి కుడిప్రక్కఁదానికి తనదు, గర్భమునఁ జొచ్చినట్టు లొక్కలఁజెరింగు.

చ. ఇట్లత్తలోదరి కలగాంచి యల్లన మేల్కని యక్కట నిక్కము తనపతికిం జెప్పి
పదపడి బంధువాతమున కెఱిగించిన శుభసూచకం బనుచు నెల్లరు నానందించి
పదయు చుం గాక.

66.

శా. యావచ్చాపరిపాలకుం డయినశాఁక్కాధీశురాజ్యంబు తా
వై వరించుప్రజ ల్క్రమక్రమముగాఁనవాస్త్ర యందంద యెం
తేవేడ్డ న్విని చావుపుట్టుకలహఁయింపించు నిర్వాణభూ
త్యావిర్భావము చెందినట్లు గని రఁత్యంతప్రమాదస్థితికా,

67.

చ. వెనుకటికన్న నెల్లపుణిఁపీవలయంబును బాడిపంటలం
దనకుట యాదిగాఁ గలుగుతత్తదశేషవిశేషము ల్లనుం
గొనుచు నృపాలురాణి కలఁకుంభిని కెల్లను మోదదాయి య
య్యె నని యపార మైనసుఖఁమెందును జెంచి రనేకభంగులకా.

68.

చ. పదపడి రాజానానతి సఁభాస్థలి స్వప్నఫలప్రదర్శకు
బుద్ధమలరంగ స్వప్నఫలంబు స్వచియించిరి దేవ యెంతకే
నిదగినస్వప్న మీయది గఁజింపఁగ శక్యమె నీదుభాగ్యసం
పద జగదేకరత్నము సఁపత్వముఁ గాంచెడు నిశ్చయంబుగకా.

69.

శా. అపుణ్యాత్తుఁడు సార్వభౌమపదవింబ్రాపించి సామంతభూ
మిహాలు ర్దనుఁగొల్వి నెల్లరును మేఁలై లంచు క్లాఘింప నా
శాపాలేఖనిభంగి యీభువనముఁనాసించుఁ గాదేని వి
ద్యాపూర్ణం డయి సర్వలోకులకు నిఁత్యానంద మిచ్చుం గృపకా.

70.

క. పదపడి యమ్మానిని దౌహృదలక్షణము న్యహించెఁహృదయేకుండు స
మృద మందఁ బ్రథమగర్భంబది భర్తకు మోద మిచ్చుటబ్రం బగునే.

71.

ఉ. ఈయవిరంధ్రవార్త వినుఁనెల్లరనెమ్మది మోదమట్లు వి
స్ఫారితఁ గాంచె గర్భ మలఁసాధ్వీకె దానఁ బ్రతిక్షణంబున

స్నోరుకు తీరిక ట్టాలెడలఁగోమలకి న్నొగ మెల్ల వెల్లనై

యారయ నయ్యెఁ జూచుకములం దొడవె న్నలు పంతకంటకుఁ. 72.

గీ. ఉదరమునయందు భగవంతుఁడుంటఁ జేసి, యధికశోభ వహించె నయ్యధిపురాణి
వెన్నెలలకన్ని దెసలొక్కఁ విలనుమైన, వెండిమలనై త్తముల హెచ్చి యుండుఁగాద.

గీ. మించుఁ గడుపునధరించుఁ మేఘమాల. పోల్కొననలోన బోధిసత్తుని ధరించి
ధరణి దీనాని దారిద్ర్యఁ తాపభరము, మాయ ధనవృష్టిఁ గురిపించెఁమాయ యపుడు.

క. పరిపూర్ణగర్భవతి యై, సరసిజముఖి పుట్టినంటిఁచాయకు వెంటం
బరివారము రాఁ జనునవ, సరమున దారి నుపవనముఁచక్కటి సెకటక. 75.

చ. అనయముఁ బూలఁ బించెల ఫలవశులం గులఁదూఁగుచుండు లం
బిని యనుచెట్టతోఁపుఁ గడుఁవేడ్క యెలర్పఁగఁ జేరునంతఁ గ్ర
క్కునఁ బ్రసవంపుభంగి యొకఁకొంత కనంబడ నాపె యాన మొ
య్యన నిలువంగఁ జేసి డిగియల్లనఁ గొండొక యేగి యొక్కడక. 76.

వ. నిలువంబడి యొక్కసలాశవృక్షశాఖ చేతులం బట్టుకొని ప్రసవచేదనాపరవ
శయై యుండువట్టున నప్పలాశవృక్షంబు. 77.

మ. తనకొమ్మల్లిగవంచి యెట్లెడలఁ బఁత్రవ్యాప్తిఁ గావించి నూ
ర్యనిరోధం బొనరించె గొడ్డుగతి నాఁరా వింత యాసాధ్యి ని
ల్చినచోట న్మయనీయ మట్ల మొలచెఁజ్జేకొంపము ల్పూల మీఁ
దను నేటొక్కటి వచ్చె దావునకు నేత్రప్రీతి సంధింపుమక. 78.

ఉ. ఇట్టివిచిత్రచర్మలకుఁ నెల్లనునెల్ల నమస్తవిద్యలం
భట్టండు కాఁగలాఁడు పరఁతత్త్వవిశారదుఁ డార్యసంతతు
ల్లటినభాగ్యరేఖ యలఁకాంతకుఁ బుత్రకుఁ డై తుణంబునం
బుట్టె నమస్తలక్షణసముజ్జ్వల మై తనమూర్తి యొప్పఁగక. 79.

గీ. మొగిలుతెర దాఁటి రవి వచ్చుఁవగిదిమాతృ, కుక్షి వెడలిన యాజగఁద్రక్షమూర్తి
యొడలినంచులు వన మెల్లఁయెడల నిండి, పండు వొనరించె బాలాతఁవంబుమాడ్కి.

క. చందనయూపముతో నరి, యందము గలశాక్యభూవంశార్యకుమిఁద
స్తందారపుష్పవర్షము, బృందారకు లెల్లరుఁ గురిపించిరి పేర్పిక, 81.

ఉ. అల్లలనాడె వాతహతఁడూ తరిలాగుధరిత్రి యంతయుం
జల్లనిగాలి నీచె రవిఁచంద్రులు మున్నటికంటె హెచ్చు భా

సిద్ధిరి దిగ్గజంబులకుఁ నీ క్లుప్తయింపెను బొడ్డ వాఙ్మలుకా
మొల్లము పల్లవించె నగము • ల్మహాసియునిజన్మవేళలకా.

82.

మ. అహహా! యెంతమహానుభావుఁడో పదాఁయారందు దిక్పాలకు
ల్మహి కేతెంచి ప్రమానమేరముగ భక్తస్థితి మై యెక్కు డా
రహి సుష్పాకెడి యానంద దునిచి గంభీరం బింతయు స్థైర తా
ర్యహియింపం దగువాడై నగరికిఁ బ్రాపించి రఘట్టనకా.

83.

గీ. సురలు మోయు కలాచిహ్న పరిరతిమున, జనని యొడికట్టులోపలఁ దనరనిసువు
నంజకెంజాయచాఁచునఁ జనులచేతఁ, జూడఁబడు బాలశశిరేఖఁ జూడఁ జెందె.

ప. ఇట్లు దిక్పాలకాసీతం బగుయానంబు కపిలవస్తుపురవీధిం జను దెంచునమయంబున
నమ్ముంపడుపారు లంద టాకన్తికం బగుతదుదంతంబు సాంతంబుగా విని
ముందుఁ జని శుద్ధోదనున కెఱింగించిరి.

85.

క. కని శుద్ధోదనుఁ డానం, దనిమగ్నుం దయ్యె దేవతలు మనుజులు నాఁ
గను ధేద మించుకయు లేక నియతమోదాతిశయము • నందిరి పారుల్.

86.

గీ. పుడమి యెంతపెట్టి పుట్టెనే యనియు శుద్ధోదనుని దఖిండఁయోగ మనియు
నతనిభార్య కెవ్వఁనైనను లో చ్చని, యు సురలెల్లఁ బొగడిఁ రెనక మెసగ.

87.

చ. మును గలనాఁడు పండితు లఁ మోక్షుపచస్కులు చెప్పమాట లీ
దినమున లక్షణాభ్యు మగుఁ తేజము వొల్చెడు పుత్రుచందము
న్తనమున నెంచి యీతఁడు సమస్తవృషాలశిరోవిభూషణం
బనఁ దగురాజచంద్రుఁ డతఁ నా నని సంతన మందఁ దండ్రియకా.

88.

గీ. అంతియే కాని సంసారమవలఁ ద్రోచి, జ్ఞాని యై జ్ఞానులకు నెల్లఁ జ్ఞానబోధ
మొలవఁజేయుచునన్యాసమునువహించు, ననియెఱుంగఁడేరి కెఱుకభాఁవృద్ధగతులు.

సీ. విరాషణము నైననక్కఱు దన్న గజాలు, చేవగల్లు ననేకఁ పావకులును
నుచ్చైశ్శృవనముతోఁ నొఱపుఁ జూపెడి చక్కఁ, నైనవేగము వొల్పునశ్వతతులు
పవిత్రోడ నెదిరించిపవరం బొనర్పఁగఁ, బాలినయాయుధఁ నముదయములు
చింతామణికి సిగ్గుఁ చేయఁజాలెడి మంచి, నిగ్గు గల్గినరత్నఁ నికరములును

గీ. బుసుగుఁ గస్తూరియు జవాబి యును ననర్పమైన ముత్యాలహారమ్ము లట్టిసేలు
వలు నుపాయనముగ మహిపతఃలు చూడఁదరలి వచ్చిరి తండోపతండములుగ.

ఉ. వెండియు నాఁడు నంతసముఁజెల్లెగొనంగను వాదజెల్లఁ బూ
ర్తండున మాచరించి మృదుఁమంగళ నిష్పన్నత్రగీరము
ల్లెండుగ నెల్లచోలులనుఁ మేకొనఁ గేవలసౌఖ్యమగున్ బై
కొండొకనంగను ల్లలఁపుఁగొల్పక వర్తిలి లేకరీతిగఁ.

91.

చ. చిరముననుండి తాఁ దపముఁసేయుచు యోగసమాధి నున్న న
త్పరుఁడు వృద్ధమూర్తి యసిఁహం డను నొక్కమహానుభావుఁడు
ద్ధరగుఁజు దైనబుద్ధుఁ డొకఁతొయ్యత్రకిం జనియించె నంచు నం
బరమున నొక్కవార్త వినిపట్టంగరానికుతూహలంబునఁ.

92.

క. అమరగతిగపిలవస్తువు, రమునకుఁ జనుడెంచి వేగఁరాజన్యని సా
ధము చొచ్చి యచ్చటిప్రజానముదాయముతోడ రాజసన్నిధి కరిగెఁ.

93.

ఉ. వచ్చినమానిఁ గాంచి జనఁవల్లభుఁ డల్లన లేచి మ్రొక్కి లో
మెచ్చుచుఁ బాద్య మిచ్చి మదిఁమెత్తని బత్తియుఁ దత్తరింప నీ
యిచ్చ యొనర్తుఁ జెప్పఁగదఁవే యని చేతులు దోయిలంపఁగా
నచ్చవుఁబేర్చి నిట్లనియెఁనమ్మని తేనియ లొల్కపల్కలఁ.

94.

ఉ. ఈవినయంబు క్రొత్త యగుఁనే కులపూర్వలపోర్చి గాక నీ
కీచి నయంబున న్నృజలఁనేలటయందు నమాను లెవ్వ రో
కోవిదమాన్య సీవు జనఁకుండవుగా నుదయించె బుద్ధుడం
దేవుఁడటంచు వింటి వినిఁదేవరఁ జూడఁగ నిట్లు వచ్చితిఁ.

95.

ఉ. నావుడు రాజచంద్రుఁడు మఁనంబున నుబ్బుచు లేచి వెంటఁ గొం
పోవఁగఁ బోయి కాంచె మునిఁముద్దులబాలు దయావికాలు నీ
రావసితాంగుఁ జక్రకమఁలాంకితపాదుఁ గళావినోదు డం
తావళవస్త్రకేకు జనఁతానుతరూపు నిరస్తపాపునిఁ.

96.

గీ. గౌరితొడమీద నున్నకుమారుపగిడిఁ, దల్లియొడి నున్నపాపనిఁదనియఁ గాంచి
మరలె యతియును గన్నులఁదొరలునీరు, వంచి తెప్పలచేనప్పుఁలింతునొనుచు.

గీ. తనయుఁగని కంట నీ రైట్టుతపసిఁ గాంచి, యేదియో కత మంచు కుఁభోదనండు
కాలు చేయి వడంకఁగఁగద్దదన్య, రమ్మతో నిట్లనియె వైన్యరసము గదుర. 98.

- క. కడునద్యుతజన్మము గల, కొడుకుం గని జేవుఁ డనుచుఁగొనియాడియు నా
కడుపు పగులఁగఁ గన్నులఁగడుకొల్పెతి నీ రి జేమిఁకతము చుహిత్యా. 99.
- మ. పలితాత్మఁడను ముప్పువాఁడను మృతఃప్రాయుండ నాకుం జలఁ
జలి యిచ్చుం దరియింపఁజేయు ని యుఁల్సాహంబుతో నున్న యూ
హలపా టెల్లను గంగలోఁ గలియ దీప్తయిండు కాఁ డేమి కాఁ
గలకార్యం దెఱిగింపఁగావలె ననుఁస్కాకంబు గావించెదన్. 100
- క. కన్నులు తెఱవనిపాదము, చిన్నారిమెటుంగు గల్గఁచిటులఁడు పెంపుం
జెన్ను గను నంచు నున్నాఁడ నే దురదృష్టవంతుఁడను గాను గదా! 101.
- మ. గుణమాయం డగునో! సదా ప్రజలబాగుం గోరఁడో! శత్రుమా
రణభీరుం డగునూ! కరంబుఁ బరదాఁరావిత్రముల్ గోరునూ!
పరావీరుం డగునో! నయంబు గనువిఁద్యాండుండు గాఁడో! దయా
చణభాయం డగునో! విరాగమున నంసారంబు వర్జించునో! 102.
- గీ. అనుచు నశ్శీలమునకు భయంబుఁ జెందు, కపిలవస్త్రపురీంద్రునిఁ గాంచి మాని
భయముఁ జెందకు మయ్య నృపాల యనుచు, భావిగతిఁ జెప్పఁబోవున, వనరమందు.
- కా. ఆం తంతం గని యమ్మహామహుని మాఁయాడేని లో నెంతయు
స్సంతోషం బిగుహాత్త నమ్మనిపదాఁబ్జాతవ్యయిన్ వైచె శ్రీ
మంతుండుం గుణవంతుండు న్నిగుల ధీమంతుండు నాయుర్యశో
వంతుండు స్వతుఁ డౌ న లంచు నటుజైవ స్సోగి దౌదవ్యులన్. 104.
- చ. తొలఁగి భయమ్ము భక్తియునుఁదోరముగాఁ గనుపట్ట నవ్వరో!
తెలియఁగలేవు గా కితనిఁతేజము సర్వజనాభివంద్య మి
య్యలఘుండు నమ్ముఁ డెల్లరకు * నారయ నీతని కెంతపెద్దవా
రలును ననమ్ములంచును గఁరమ్ములు మోడ్చి నమస్కరించుచున్. 105.
- క. ఆతనిపాదము లంచినఁభూతలమునఘాళి హస్తఁమునఁ జేకొని య
త్యాతతభక్తి నిగ్రమున, వేతాలిచె నతఁడు తత్త్వఁవేత్తుత నెగడన్. 106.
- చ. ఎనిమిదిసార్లు ధూళి గడియించి కరమ్మున నంతఁ బోక య
య్యనఘుని యంఘ్రులందుఁ జెలుఁవాటెడు చిహ్నములెల్లఁ జూచి యిం
తని యనరానిమోదమునఁవస్తుహసీయుం గుఱించి దైవభా
వన దనరంగ ని ట్లనె నీవార్యము లై పులక జ్జనింపఁగన్. 107.

- క. బుద్ధుడైన జగదుల కవి, బుద్ధుఁ బగుజ్ఞాన మిచ్చిఁజూచుచును ననం
బుద్ధపుమతములఁ బ్రుంచుచు, నిద్ధచరిత నెగడఁ బుట్టిఁతీవు మహత్తా ! 108.
- క. ఏ సతిపృథ్వీదన నగుటకొక, జ్ఞానము నీవలనఁ బొందఁగా నోడఁగ లే
దైనను జగ మెల్లను ని, న్నూని తపించుటకు శంకఁయుండదు దేవా. 109.
- క. తన కప్రాప్యం దైనది, తొనవచ్చునె చాలి కేమి + గుణభిని వగు నిం
గనుఁగొనఁ గలెను సంరస, మును బొందితి నింతకన్నఁబుణ్యము కలదే. 110.
- వ. అని శుద్ధోదనుదిక్కుమొగం దై యి ట్లనియె. 111.
- క. జగ తరంగులుగా మరణము, పురముగ రోగములు నురుగుఁచందముగా దు
స్తర మగుసంసారాభిం, దరియింపఁజేయు తరి యిఁతండు నరేంద్రా. 112.
- క. వ్రతములు చక్రంబులుగాఁ, బ్రతిభ జలంబుగ నమాధిఁపారంబులుగా
వితత మగుధర్మనది నీ, రితఁడే త్రావించువాఁడుఁతృప్తాద్ధితులకొ. 113.
- క. విషమం బగుచును దత్తద్విషయావృత మైన తపస్వితేరవునఁ బడుకీ
ల్బిషవంతుల కీతఁ డకి, ల్బిషమోక్షవదంబుఁ జూపుఁ + బృథ్వీనాథా. 114.
- గీ. విషయశుష్కేంద్రనమ్ములఁవిస్తరిల్లు, మోహదావాగ్నిలోఁ బడు + మోఱకులకుఁ
బ్రాణదానం బొనంగి కాఁపాడుకొఱకుఁ, గారుక్రమి న ఘనఘనాఁఘన మితండు. 115.
- వ. నరపాలైకశిరోవతంస ! కడుభంగ్యం బయ్యె నీపుట్టు వె
వ్వరు నీకు స్ఫురి గారు నీగృహముసాఁధాగ్యం బగణ్యంబు జ్ఞా
నరసాయత్తల నెల్లలోకముల యజ్ఞానంబు వోకార్ప ని
ట్టిరు లా మెచ్చటనో జనింఁచు చిరరూఁధిక దేవతాంశంబునకొ. 116.
- వ. అని వెండియు. 117.
- చ. నరవర యొక్కకారణముఁనకొ భవదీయగృహం బదృష్టవ
త్తర మనియు న్యచించుట కేఁదం గడు సందియమందు చుంటి నె
వ్వరికిని జన్మ మన్నది ప్రఁపంచమునం గడు దుఃఖిదం బటం
చరసినవారికి న్నరణఁమన్నను జంతు జనింపకుండెడికొ. 118.
- వ. అని మాయాదేవివంకఁ జూచి కనుఁగొనలం జూజునీ రత్యధికం దై నరేంద్రు
హృదయంబు పగులం జేయుచు ని ట్లనియె. 119.

- క. ఏతాదృక్షమహామభావునకు మాఽప్రత్యంబు చేకొన్నన
త్వాతిప్రత్యగుహాభిరామ వసునీఃనాము ల్బృహతిం బొందు లే
లా తప్పక విను నేటి కేదవనింబందుకా భవత్కాయనం
పాతం జా నిక శాఖ్యదుఃఖముల సంబంధంబు నీ కేటికిక. 120.
- మ. అని యయ్యోగి తనంతం దాఁ జనియె మాఽయాదేవియుకా యోగి నె
ప్పినకాలంబునకకా మృతిం గని జగఁద్యేద్యంబుం గా దేవతాం
గన లెల్లం దనుఁ గొల్ప న్వర్తమున వేఁడ్చి త్తేజఁ గానొప్పె న
త్యనిఘ్నో యోగులు నెప్పువాక్యము లవంశ్యమ్ము ల్లదా యేకిక. 121.
- వ. పదంపడి రాజును గొంజొక విచారించి గతంబునకుఁ గర్తవ్యంబు గానక యత
నిం దెంచుటకుఁ దన ద్వితీయకళత్రం బగుగౌతమి నేర్పఱచిన నామెయుం దన
కన్నకుమారుంబలెఁ మెడియం దెడుకొని నంత. 122.
- క. జ్ఞాని యగునీతఁ డేతరుల, జ్ఞానం బిడి యిట్లు ప్రోవఁగలఁ డనుగతి న
ద్వానిచనుఁబాలు బాలుని, ప్రాణంబులు నిలిపి పెనిచెఁ బలుపు మిగులఁగక. 123.
- వ. శుద్ధోదనండును బదియవదినంబున, సర్వాధినిధ్యం దనునామం బొనరించినఁ
బారు లందఱును నీతనిపుట్టువుకతన సర్వాధినిధి కాఁగలదు గాన నప్పేరు
సాధకం బగు నని నంతసించి యంత. 124.
- సీ. నెల మూడువానలుఁనియతిగా వర్షించెఁ, బుడమి నదా నన్యఃపూర్ణ యయ్యెఁ
గుంభప్లుతిగఁ బాలుఁగురిపించె గోవులు, చతురంగబలము ఁ విస్తార మయ్యె
నరిరాజులకు భయంకర మయ్యె, రాజ్యంబు, దుర్మార్గులకుఁ బ్రోలుఁదూర మయ్యెఁ
గులకామినులయందుఁగొండ్రాలు లే దయ్యె, జారచోరులపాద ఁ నమసి పోయెఁ
- గీ. బావము నశించె ధర్మంబుఁపాదుకొనియె, గజపు కజమయ్యె లేమికిఁగలిగ లేమి
కపిలవస్తువుచేద్రునఁగారమందు, చిన్న నెలమాడ్కిఁబుత్రుండుఁపెరుంగు చుండ.
- చ. అడిగిన నీనివాడు వ్రతఁమన్నను జేయనివాడు కల్లనా
జడియనివాడు బందుగులఁసఖ్యము గోరనివాడు కొండెము
ల్పొడివెడువాఁ డసూయ మదిఁలోఁ గలవాఁ డొకఁడైన భోధి
శ్వుండు గలరాజ్యమం దరయఁబోయిననుం గనరాఁ డొకప్పుడుక. 126.
- క. పూవుందోటలు నూతులు, బావులు నత్రములు దేవభవనంబులు పెం
జావడులును గట్టించి, భూవరతనయుండు వృద్ధిపాండం జనముల్, 127,

- క. ధనముం దాఁపడు కామమునకై ధనమునకు ధర్మముం జేయఁడు ధర్మనిమిత్తము ప్రాణులవై, గనికరముం బాయఁ బోఁ జొరకం దైనఁ బురిక.
- చ. ఇట్లభ్యుదయోన్ముఖులై క్రమక్రమంబుగా వర్జిల్లుకపిలవస్తువులీంద్రునిరాజ్యంబు పగిది సర్వార్థసిద్ధుండును వృద్ధిఁ బొందుచుండె. 129.
- గీ. అంత నెన్నిదియవయేటఁ నవనివతియుఁ, గొమరునకువిద్యలనుగడఁల్కొనఁగఁజేయ నెంచి మంత్రులతోడ యోజిఁచెఁదగిన, జేకికుం డెవ్వఁ డీరలఁ తెల్పుఁ దనుచు.
- ఉ. అంతయె కాని యీతఁడు మహాత్ముఁడు పీనికి నిట్టివిద్య లావంతయు జ్ఞానదాయకఁనందమి నిక్కము భూతభూత్యమై యంతయు నిష్కహామహనిఁయం దలరాచ నటం చెఱుంగఁ జొసంతతీయందు వత్సలతఁసర్వమును న్నఱపింపఁ జేసెడిక.
- చ. ఇట్లాడయం దడిగిన బ్రెగ్గడ లంద టిట్లనిరి. 131.
- కా. విద్యావంతులకేమి యెల్లయెడలఁన్విచ్చేసి యువ్వారు నం నద్యోమామణిభూషణాయితుఁడు విశ్వామిత్రుఁ డాధీరుఁ జేతద్యోగం బొనరింపఁగాఁ దగిన విద్యాంసుండు నీవాత్మజుఁ సద్యం బాతని కొప్పగింపు మణివాసక్తీల వర్చించుచుక.
- చ. అనవుడు సట్లకాక యనిఁయాన్యపుఁ డాబుధుఁ బిల్వఁ బంచి పుత్రుని శుభ సూముహూర్తమునఁదోరపుటుత్సవ మాచరించి యయ్యనఘన కొప్పగించె మణిహారపరంపర లగ్రహారముల్ ధనమును ధాన్యము న్సముచితంబులు వస్త్రము లిచ్చి పుచ్చుచుక.
- చ. కరమున రత్నపుంబలకఁ * గైకొని మేటివినీతి యొప్పు నాదరమున నగ్రభాగమునఁ * దన్నప్రపపుత్రుఁడు నిల్వ నానుధీవరుఁ డిది వ్రాసికొ మ్మనుచుఁవ్రాయఁగఁజేయుడుఁ బూర్వమంద తా నరసినవాఁడువోలె నదియెల్లన వ్రాసి పఠించు నంతలోక.
- ఉ. ఆతఁడు చెప్పుటే కొదవఁయా గతి విద్యలనెల్ల నాజగన్మేతకుమారుఁ డెక్కు డగుఁసేర్పలరం గ్రహించె నెన్నఁగా బ్రాతియె వానిసంఖ్య యొకఁభాషయొ యొక్కొకపుస్తకంబా యే రీతి గణింపవచ్చు విసఁరే మను ప్రాక్షనవిద్య లబ్బుటల్.

131.

132.

133.

134.

135.

136.

- గీ. ఏది చెప్పిన దనకన్న నెక్కుడుగను, దివి చెప్పటఁ జూచి యాదేశికుండు
మనుజుమాత్రుండు గాఁడని ముదిలించి, పడియె సాష్టాంగమగ నుదత్పాదయుగళి.
వ. అంతం బోక మజేయు నిట్లనియె. 138.
- క. ఏ నీశిష్యుండ నాకు న, నూనం ఒగుమతివిశేష మొదవఁగ నీవే
ధీ నెగడఁజేయ నెజ్జవు, నా నేర్పిన దించుకయి నను లే దనఘా. 139
- వ. అని చెప్పి యతండు తద్వృత్తాంబు శుక్లోదనున కెఱింగించి యతనిచే నుపా
యనంబుగఁ గాంచ నాంబరాగ్రహారాదికంబులు గ్రహించి తనయిచ్చం జనియె
బదంపడి నృపసూనండు. 140.
- చ. కలల నఖండుఁ డయ్య మదిగవ్వము దాల్చుక బల్బరాక్రమం
బలవడియం గృపాపరతనంది చరించుచు నశ్వశిక్షయం
దలఘుతఁ గాంచి స్థందనవిహారములం గడిదేటి చాపవి
ద్యలఁ బ్రబలత్వ మూని వితఃతప్రతిభం జెలువారె సామునఁ. 141.
- వ. ఇట్లు ప్రాజ్ఞత్వనంస్కారవిశేషంబునం గలిగినవిద్య లన్నియు స్నేర్చి సవయస్కు
లగుబాలరతోఁగూడ నాడునాడు. 142.
- ఉ. వేటకు నేగి తద్విషినవిభులఁ గ్రుమ్మరుచు న్నృగాళి నే
పాటియు గానెవెట్టక యుపాయమునం గ్రహించి చంపక
మేటి కృపాశుండై విడుచు * మించినవేగమునం జరించుటఁ
ఘోటక మాత్రియారఁ గృపఁగొల్పి వ్యథాగతి మాన్పు నిల్పుచుక. 143.
- క. శోకము బాధయుఁ గన్నీ, రాకలి యనుశబ్దములనఁయతఁ డెఱుంగుం ద
ద్వ్యాకులత యించు కేనియు, నాకరుణాకరున కెఱుకఁయనఁ దగ దొకటఁ. 144.
- వ. ఇట్లు దశహాయనం దగునానర్వాగ్ధసిద్ధుండు కృపైకగుణావలంబి యై కాలయా
పనం బొనర్చుచు నొకనాఁడు దేవదత్తాదు లగు తనమిత్రులతోఁ గూడి. 145.
- చ. ఉపవనసీమలందు సౌభాగ్యావృ విహార మొనర్చుచు వ్దనం
బవరిమితప్రమోదమయమై యలరార హిమాద్రిచెంత కే
గి పులుగులం గనుంగొనుచుఁగోలి యొనర్చుచు నున్నయంత వోయి
మపథమునందు వంచలనఁమాజ మొకం దొకచక్కఁ గన్నడన్. 146.
- ఉ. కాశులతీరు ముక్కులవొకారము తెక్కలసౌరు నెప్పుదిక
హాళి యెనంగఁజేయి పువ్రుఁ దంచలబంతిఁ దదేకద్భిష్టిగా

- లోలుపతం గనుంగోనుచుఁగోఁగడు మెచ్చుచుఁ బజ్జ నున్నమి
త్రాళికీ వానిచిత్రములఁనారయఁజేయుచు నున్నవేశలకా. 147.
- గీ. దేవదత్తుం డలఁగొకండుఁదీసి ఓంటి, యందు నంధించి కరుణ యింతయిన లేక
యొక్కయంచును గొట్టి నాఁపక్కి తెక్క, లాఁగ లేక భువిం బడెఁనాక్షణంబు. 148.
- క. నెత్తురు తెక్కలఁ దొరగఁగ, నత్రైత్యున గిలగిల మని యాహంసము వే
తెత్తిన శోకభరంబునఁ, గుత్తుకఠడేయాఁ బడుటఁకు న్నృపుఁ డెడఁదకా. 149.
- క. కడలేనికనికరము గని తొడ నిడుకొని నల్ల నల్లఁబడుచుచు మేనం
గడులొఁతుగ నాటినయలుఁ, గెడలించిన నంచ మఱియఁపొచ్చినయార్తికా. 150.
- క. గిలగిలఁ గొట్టికొనఁగ న, య్యలఘుం డిది యేల యిట్టుఁలార్తిం గను న
మ్ములికిం బుచ్చితిఁ గాదే, కలిగెనే వే తెద్దియేనిఁగారణ మనుచుకా. 151.
- క. తనకాయమునం దయ్యలుఁ, గును గ్రుచ్చియుఁబుచ్చియును బుఁగుల్కొనునార్తికా
దనలో నెఱింగి యనుభవమునకుం దెచ్చికొని మిగులఁమొనసినకరుణకా. 152.
- గీ. అనఁటిమొప్పువంటిఁయయ్యించ తెక్కల, నేర్పుకొలదిఁ గేలఁనిమరుచును వ
నాపధీరములఁనద్దాని త్తతి కొంత, యుపశమింపఁజేసెఁనృపసుతుండు. 153.
- ప. ఇట్లు సహజప్రాణిహింసాదూరం డగునర్హస్థసిద్ధం డయ్యించ కిట్లు నైక
విధోపచారంబు లానర్హుచుండ దానిం గొట్టివడేవదత్తునిభృత్యుండు చనుదెంచి
మాదొరయంచు నాచేతి కి మ్మనుటయు. 154.
- క. నృపసురుండు వల్కు ప్రాణ, వ్యవేత మగునేని వానిఁకగుఁజు మ్మిది ప్రా
ణపరీతమగుట నటు కా, దవమార్గం బేరి కైననర్హం బగునే. 155.
- ప. అనవుడు భృత్యునిచే నివేదితుం డగుదేవదత్తుండును నయ్యెడకు వచ్చి నాయంచ
నీవు గైకొను టనుచితం బన గాకొమరుం డి ట్లనియె. 156.
- గీ. ఆకనమున నిద్రియల్లన నెగుగు నే, శక్తికతన నట్టిశక్తి మాత్ర
మిప్పు సంహరించితిద్దాని జీవంబు, నెడవ వైతి నీదియెట్టు లిద్ది. 157.
- గీ. దైవవిహిత మైనదయ కల్పి నాకు నీ, యంచ బ్రహ్మకఠేయుఁనంతపాటి
యవనరంబు గల్గెఁనక్కాగణమున నా, యదియె యిద్ది యొరులఁదగుటయెట్లు. 158.
- ప. అనవుడు దేవదత్తుండును నిట్టియన్యాయోక్తు లాడం బాడియె మదీయభాణిహి
తం బగుహంసంబు నాది యనుటకు నందేహ మేమి యనుచుఁ గలహింపందొడం

- గిన యమ్మిప్రునిమనంబు పెప్పించుటకు నెడంబడనిమనంబుతోఁ బల్కులయనున
యం బుట్టిపడ నయంబుగా నాభూవరతనయం డి ట్లనియె. 159.
- క. ఇందులకు పెల్ల వేని గంనందగు నభవారు చెప్పఁనాయంబును వే
రందినవిద్వాంసులు సభ,యం దుందురు పోయి వారిఁనడుగుట తగదే 160.
- క. ఆన నతఁ డీకొన నిరువురుఁజని సంస్థానస్థవిబుధఁసత్తములం బ
ల్వినయమున నడుగ నెకరుం,జనరుచితం బైనత్రోవఁసందియపడుచున్. 161.
- వ. అట్టియెడ భగవంతుం డగునొకవిద్వాంసుండు నిష్పక్షపాతం బగుమతంబుతో
ని ట్లనియె. 162.
- క. ఈనిఖిలజంతువులకును, బ్రాణము ముఖ్యంబు దానిఁరక్షించిన య
వ్యానిది తదాధిపత్యం,వీనాయము నొప్పవలయుఁనెల్లరు సభ్యుల్. 163.
- గీ. అంతియే కాని ప్రాణిహింసాచరణము,కరుణలేక యొనర్పఁగఁగడఁగువాఁడు
తగునె దానికి నాధిపత్యము వహింప,ననుభవవిరుద్ధ మిది ధర్మమగుట యెటు. 164.
- క. ఈసిద్ధార్థుఁడు దీని గృహసహితుం డగుచుఁ బ్రోచుఁవాఁడై యలుఁగుం
దీసి తనయొద్ద నిడుకొని,గ్రాసాదిక మిడుట నితనిఁగా దనఁ దరఁజే. 165.
- వ. మతియు మృగయావిహౌదంబునం బాణహతం బగుప్రాణి యేదేనియుఁ బ్రాణి
యన్వంతదనుక నాహతకునిది గా దనున్వాయంబు నర్చనమృతంబు గావుననీ
యంచ సర్వార్థసిద్ధునిదే యని నొడివిన రాజును విని యానందించి కుమారుని
కృపావశత్వమునకును విద్వాంసుని నిష్పక్షపాతబుద్ధికిని మిగుల సంతసించె. 166.
- గీ. నాటంగోలె నెల్లఁసరులకు వేప్రాణి,నేని హింసచేయుఁటె గ్గ టంచుఁ
దేటతెల్లముగనుఁదెలియంగ నయ్యె న,హింసఁబోలధర్మమెందుఁ గలదె. 167.
- క. పదనడి యయ్యించును బూర్వదశకుఁ దాఁ దెచ్చి దివికిఁపదలిన నది స
మృద మందుచుఁ జనె వాతఁడు,సదయత నొనరించుఁనిట్టిసత్కృతు లెపుడున్. 168.
- వ. ఇట్లు సకలపౌరస్తూయమానం డగుచు నాసర్వార్థసిద్ధుండు, సమాసకేలయన్ము
లగుబాలరతోఁ గూడికొని క్రమక్రమంబుగ వృద్ధిఁ జెందుచున్నంత. 169.
- గీ. ఆజానులంబంబుఁలైకరంబులు గ్రాలె,వత్సంబు తులితకఁవాట మయ్యెఁ
గండోయి కర్ణాంతకమనీయకమయ్యె,నారవం బబ్బగంభీర మయ్యె
బలము సింగముతోడిఁతులవకెక్కువ యయ్యె,భైరవంబు మదిలోనఁదా వొనర్చె
మొగము శ్మశ్రుల మయిఁముద్దుఁ జూపఁగసాగె,ఫాలంబు మిగులవిఁకాల మయ్యె.

- గీ. దేహమున నొక్కలవహిమ+దీటుకొనియె, జంఘలకుఁ బాటవంబువిస్తార మయ్యె
నతులసుగుణాద్ధి యైనసి+ద్ధాధునకును, నిండుజవ్వన మది మేన+నిండునంత. 170.
- వ. ఇట్లు సంపూర్ణయావనుం జగుచు నాకుమారుండు సంసారదూరం బగువిచారం
బునఁ బ్రవర్తించు చున్నంత. 171.
- క. ఋతువులకు రాజు తతదు, ర్మసులకు ధనికులకు నొక్క+గతి సౌఖ్యమ్మున్
జతకూర్పుజాణ కుంజవ, సతులయన్వృప్తం బొదవె వ+సంతం బంతకన్. 172.
- నీ. పండుటాకుల నూడ్చి+పాదపంబులు నాడు, నాటికిఁ జవురుల+దీటుకొనియె
నిగనిగ నెగడెడి+చిగురులలోనుండి, పసరుమొగ్గులు సము+త్పత్తిఁ జెందె
నామొగ్గ లంతలో+నతికయించుచు నొకిం, చుక సౌరభమ్మును+జూఱగొనియె
నంతలో నరవిచ్చి+యవి పూవు లై సమ, గ్రహరీమళంబునఁ+త్రాలదొడఁగె.
- గీ. బదపడి రజఃప్రవసంగంబు+ పరిధవిల్లె, నంతఁ దుమ్మెద్రదిమ్మరీం+ద్రావరించె
మలయవామువు లామీఁద+నలముకొనియె, నెల్లదెసల సుగంధంబు+వెల్లివిరిసె.
- గీ. పట్టనముకన్నఁ బల్లెయ్యఁ+బల్లెకం టె, నుపవనంబును మతియున+య్యుపవనంబు
కంటెవనమును మేటిపొ+ఖ్యంబుయార్చు, గలవి యొయ్యెనామ ని+బలియుకొలది.
- చ. నదులతలంబులందు పవనంబులచాయలయందు దీర్ఘికా
వదనములందు వారినిధి+వజ్రలఁ గట్టినమేడలందుఁ ద
త్తరుచితకార్యభారములఁ + దద్దయు లోఁగినవారు సంజ పెం
పొదవినజేళల స్తుదము + లుప్పతిల న్నివసీంతు రొప్పుగన్. 175.
- ఉ. ఎల్లెడ పృథ్విజాతముల+యేపుననో సగసప్రచార మై
చల్లనిగాలి వీచుటనొ+మట్టుదకోకిలకీరకారికల్
కొల్లలుగాఁగ త్రావ్యగతిఁ+గూయుటనో మతి యేమొ తద్వసం
తోల్లననంబు సంజలన+యన్నత మై కనుపట్టు నెంతయున్, 176.
- నీ. తలలన్నియును బువ్వ+వపులై నగంబుల, నంచితంబుగఁ గాఁగి+లింపుకొనియె
మందంబులై మంచి+గందంపుఁదావితో, జెలరేలి నునుగాడ్చు+లలుముకొనియె
దోరముగ్గినపండ్లు+త్రోటిచేఁ గొలుకుచు, గొదమచిల్కలదండు+కూయఁదొడఁగె
బండుటాకులమీఁదఁ+బడినపూవులజాలు, పండువెన్నెలకంటె+బండు వయ్యె
- గీ. నాలుమగ లెల్లఁ దెల్లని+పూలఁజాల, లీల లాదవఁగ జేయునీ+రాలలోన
నించువిల్కానిచెట్లెక్క, టిక్కిలి+ముకొనుచు, సంతసింపఁగ సాగి+రానకుయమంది.

- క. పొగడలుఁ దమలములు మోగుగులుఁ దిలకాగములు మఁధూకంబులుఁ గెం
జిగురుంబూవులతోడ, స్నగముల నింపుం దనరైఁనయనంబులకున్. 178
- సీ. ఆరయరక్తాశోకంకరయఁ బలాశాంఘ్రికయను నీలాశోకంకచయ నీల
నీరజనయనయఁవారిజవదనయఁగుండద్విజయఁ బిల్వీకుచయ మంజ
రీకన్దయను జపాశ్రీకాధరయ నీపవనాన్వితయ సిందుఁవారసఖయఁ
గోకిలాపయఁగోకికలాపయఁసారసస్వనూపుఁరారవయను.
- గీ. రమ్యవాసంతికాబద్ధఁగిశనయ మదృహంసగమనయఁ బుత్రజీవాభిధాన
లోమలతయను నగుచు నెంఁతేమదంబు, సరసులకున్లెఁ గూర్చె వఁనంతలక్ష్మి.
- చ. క్రమముగ వైత్యబాధ తొలఁగం బ్రజలంఁడబు మిద్దెమూలం
బ్రమదలతోఁ బరుంట దిగఁద్రావి యు మీఁదివిలాససాధకు
ట్టిమముల లేతగాడ్పులఁడెందము లూరఁగ సన్నసన్నవ
స్త్రీములను గప్పకొంచు నిదుఁరం గొనసాగిరి వేగుఁబోకలన్. 180.
- మ. మలయాగంబునఁ జందనాగముల సంపర్కంబునం బుట్టి సం
చలదూర్చిప్రకరంబు లై కమలసంసక్తంబు లై యొప్పు వా
గుల నయ్యెయెడ సేదఁ దీర్చుకొనుచుంఁగుంజమ్ములం దూటుచుం
గలయం బ్రామణిదొడంగ వెన్నెలలసంఖ్యంబొందిను నైమ్మెరల్. 181.
- గీ. సదృశమగువేడిసదృశమాచలియఁగలిగి, పవలునిశియును విషమభావంబుఁగనక
త్రానునం దూఁగుగతి సమతత్వంబు దాల్చి, తనరు చున్నట్టి యవ్వసంతంబునందు.
- చ. శుద్ధోదనుం డవ్వసంతర్తువిశేషంబులం జూపి కుమారునిమనంబు సంసారసక్తం
బుగఁ జేయఁదలంచి రాజమార్గంబు సర్వంబు వంగ్వంధవికలాంగబధిరరహితంబు
గావించించి కుమారుం గాంచి తండ్రి యీవసంతర్తువు మిగులఁ జక్కనిది దీనం
గలవిశేషంబు లాశ్చర్యజవకంబులు గావున నీ చోకసారి యీసమీపహిమాచలో
పాంతంబుల కరిగి చూడు మని శిరంబు మూర్ఛిని మఱియు ని ట్టనియె.
- గీ. తండ్రి నినుఁ బాసి గడయెనఁదాళఁజాల, వేగ రావలె నంచుఁ దెప్పింపఁబనిచెఁ
గింకిణీమేఖిలాసమాశీర్ష మగుచు, గలితశృంగార మైన బంగారుతేరు. 184.
- సీ. కమనీయతపనీయఁకలితనూత్రంబు లై, పరసఁ బూంచినవారుఁపములతోడఁ
బరిమళప్రసూనఁపతమోనపాత మై, చుట్టుచుట్టిన పూజకట్టుతోడఁ

- గౌతేయపరిధానకం బై విరాజిల్లు, ననవంటి సింహాసనంబుతోడఁ
జిలుము త్రియములు చేచ్చినచేర్లు గట్టి వి, న్ననువు చేసిన విలాసంబుతోడ
గీ. వెలయు సుక్కరధంబుఁ దెప్పించి సాది, దేవదేవ పరాకంచుఁజెలువఁ జెలుప
జనకునకు మ్రొక్కి యారాజుతనయుఁ జేగె, నంత మిద్రులతోడ వాఁహ్మభిక్షాజకు.
క. తారాగణంబుతోడం, దారానాథుండు మింటఁదరలు విధముగా
నారాజనుతుఁడు మిఠులతో రాజపథాంతరమునఁదొలెంచె నెనఁ 186.
క. సిరికొమరునిజగి జేజే, నొకొమరునిచెలుపు రిక్కిందొచ్చెలువంబు
దొరయు తమదొరకుమారుని, నరయంగా నేగుచెంచి పందలు కాంతల్. 187.
మ. తవులం జాతినకేశపాళ మొకచేతఁ దాల్చి డాకేల గ
త్యవరోధం బొనరించు కాలినగ లల్లల్లార్చుచు న్నచ్చి యుం
దవనీనాథకుమారు నొక్కనతి జాఁలొంతృప్తిహృదయై
యవలొకించె గరంబు సాచి నిజకన్యాపాళికిం జూపుచున్. 188.
సీ. ఒడిఁగ్రాలుపనిబాలఁవిడిచి యొక్కడుగున, వచ్చి భూవతిఁ జూచెఁవనితయొకతె
మొలనూలి వైడిముఁవ్వలు జాటుపైనఁజూ,దకవచ్చు విభుఁగాంచెఁనకియ యొకతె
పతినియోగించునాఁనతియును జవదాటి,పోయి రాణం గాంచెఁబొలఁతి యొకతె
తననికానైపధ్యఁమును మార్చుకొనుటయు, మఱచి కేనిం గాంచెఁమగువ యొకతె
గీ. యత్తగా రొక్కదిక్కునఁకరయఁ బోవ,నామె కను ననుభయ మెదఁపాత్తుకొనఁగఁ
దానువేటొక దెనకేగిఁధారుణీంద్ర,తనయుఁదతనయుఁడఁ గాంచెఁదన్వియొకతె.
ఉ. గోడలు మేడలుం గుడులుఁగోపురము ల్పొదలైన వెక్కి యా
చేడియలెల్ల రిట్లు తమఁచిత్తము లేలికమీఁద వ్రాలఁగాఁ
జూడఁ దొడంగి రయ్యనఘుఁజూచినజారిణి యైన నెమ్మదిం
బాడి దొరంగి విక్రియఁబొలొనరింప దదేమహత్వమే. 190.
క. పరిణయ మొనరింపం దగు, తరుణపయోధామ లైనఁతమతనయల ముం
దఱ నిడుకొని కొందఱు చెలు, లనికిరి భూవరకుమారుఁడరయు నటంచున్.
మ. కమనీయాకృతి యైనపుత్రకుని సౌఖ్యంబుం గనుంగొన
య్యమకుం దుల్యధరాత్మజారమకు మాఁయాదేవికిం గొంతకా
లము దీర్ఘాయ వాసంగఁ డాయెఁ దనకేలొభంబు చండాల్దై
వ ముటంచుం జరతీనికాయ మొక్కకేవం జూచె శాపోవుచున్. 192.

- క. జాలాంతర్గత లగు న్నాలోలాక్షులమొగము తెల్లఁబోలఁద్రమరీ
 లీలాకసరసీభవ, మృత్యుసౌందర్యమంజిమంబు వహించెన్. 193.
- వ. ఇట్లు పుకలపాతజనవిలోచన నిషీయమానుం డగుచుఁ బుణ్యాంగనలు సేసలు చల్ల వృద్ధ
 బ్రాహ్మణులొక్కరియొద్దను నిరుదెస వందిమాగధులు కైవారంబులు చదువ సాదిజన
 సంచార్యమాణంబు లగును త్తమాశ్వంబులు ముందు నడువ రమణీయతరం బగురా
 జమార్గంబు గడచి చనుచున్న సమయంబున. 194.
- సీ. అతితీకాయలుగాయనవనిదున్నుచుఁగిష్టపడుచుండు కాసరద్యయము సెుకటఁ
 జెన్నుగా దున్ని నఁచేలలో విత్తులు, వైచుచుండెడు కాఁపువాండ్ర సెుకట
 ఫలపువ్వు వితతులఁదులఁదూఁగి నేలకు, నంటు చున్నట్టి వృక్షాళి సెుకట
 వానిఫలము లుభక్షించి నుఖియించు, గీరాదికపత్ర త్రివార మొకటఁ 195.
- గీ. బట్టి చీమల మ్రింగెడుఁబల్లిని మఱి, దానిమ్రింగెడు పాము నఁద్దానిమ్రింగు
 వైనతేయుని జిన్న చేఁవలను మ్రింగు, పెద్దచేఁవలఁ దినుపక్షిఁబృంద మొకట.
- గీ. వాని బట్టి భక్షించెడిఁశ్యేనములను, నొకట వే తొక్కయొడ మనుఁఘ్యులనుదిన న
 ఘోరులనుజూచియొక్కింతఁకుతుకమునును, తీంతసంతాపమునుజెందిఁనృపసుతుండు 196.
- చ. తనమనమందు నెన్నియొవిఁధంబుల నెంచుచుఁ దండ్రి చూపఁ బం
 చిన వివియొక్కొ యిచ్చటి విశేషము లం చొకయింత నిల్చి లోఁ
 గని యొకఁ డన్యజీవమునుఁ గ్రాసముగాఁ గొను తెల్లభంగి హిం
 సను నెగడించుచున్న దిది + వైచితి నే దయగల్గువాడనే! 197.
- వ. అని చింతించుచుఁ గొందొక నేల పోయి ముందు నడచినను నిట్టిదుర్గయంబులె
 కన్నట్టు ననుభయంబునం గుందుచు జగం బంతయు హింసాప్రచారం బగుటకు
 విచారించుచుఁ దత్రత్యం బగు సెుక్క నేరేడుచెట్టుక్రిందఁ గూర్చుండి మిత్రులు
 పిలిచినను బలుకక ధ్యాననిశ్చలం దై యుండు నెడ. 198.
- ఉ. ఉచ్చరవీధి నేగు రమఁగోత్తము లేగుచుఁ బుష్పకంబు దా
 నెప్పటియట్ట నయ్యెడలఁనేగమి కించుక శంకనంది చూ
 పప్పురుహధ్యుఁ డున్న భువియందు నిగుడ్చుచు నున్నయంతలో
 నివృలుకు ల్విసంబదియొనేరును జెప్పకయే దివంబునన్. 199.
- క. ఈతడు పరసంరక్షణ, కై తా జన్మంబు నెత్తివట్టిడు సుగుణా
 స్వీతుడు మహానుభావుఁడు, చేతమునఁ గరుణఁ దక్కుఁజేర్చఁ డితరమున్.

ప్రథమాశ్వాసము.

వ. అను నంబరవాణిపల్కు లాలించి వాకలానర్వాధసిక్ష్ణకచ్చతి నుండియే నవ
స్మరించి తమయిచ్చంజనిరి పిదప నితం డయ్యెడ అజ్ఞానలంబులు
కుండుటయు.

క. జంబూవృక్షము కవికిరణంబులు పయి హాకకుండు * నరసాచార్యుని
జాం బేర్చి గామయందె నుఖంబులు తమయంత గల్గఁగా జ్ఞానులకుఁ. 202.

శా. ధ్యానైకాగ్రమనస్కుడై నృపసుంధుండ ఘండఁగఁ దక్కువు
త్యానీకం బాకయింత లేప నివి తానవాంతో నిట్లనుకొ
పిని న్లేపఁగఁబోకు డీతఁడు మహావేత్తత్విగుర్చుడు తా
నే నేమం బగునంత లేచు నన నాభృక్కు బృన్ముఖాంశులై. 203.

క. జననాధసుతుని లేవక, కనుఁగొనుచుండంగ నతఁడుకమలాపుడు గ్రుం
కినతోడన ధ్యానసమాప్తిని జేసి పురంబునకును విచ్చేసె నునికి. 204.

❖* ఆశ్వాసాంతపద్యములు. *❖

క. ఆంధ్రకవిత్వాదర నీ, రంధ్రయశోవిజిత రాజరజతధరశర
త్కంధ్రసరసీభవభవపురంధ్రహీరేశ కృష్ణరాయమహేశా. 205.

మ. కవితాలోలమతీ వికస్వరకృతీ * కల్యాణభూభృత్కృతీ
యవిగీతప్రకృతీ మనోహరగతీ * యాంధ్రాభిధత్తాచల
త్సవిహస్తానుకృతీ ధరావిబుధవిద్వన్నత్సనితోన్నతీ
యవసీమండన కృష్ణరాయవసుధాధ్యక్షాకృతిశ్రీపతి. 206.

మూ లి ని.

సరసతరవిహారా * సాధుచేతోబ్జనూరా
కరవిలసితధీరా * కామమాంబాకుమారా
తరుణవయఁడాదారా * ధర్మగోదాతటిరారా
జ్యోరమణధృతభారా * జాగరూకప్రచారా, 207.

గ ద్య ము.

ఇది శ్రీ...తిరువతివేకాశ్వరప్రణీతం బగుబుద్ధచరిత్రం బనుమహా
ప్రబంధంబునందుం బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.
తిరువతిశేఠకట్టియము.

బుద్ధచరిత్రము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

- క. నిబలాక్షచరణసేవా, ఘటనాదర సత్యవాక్య + కల్పక గోదా
తటనికటరాజ్య త్రివేఁ, కటకృష్ణారాయ విబుధ + కవిజనగేయా ! 1.
- గీ. ఆవధరింపు మనంతరంబవనిపాల, కాత్తజాచిన కష్టద + శాబ్దములవ
యన్పు నిండుటయును దండ్రీయయ్యవసర, మనకు ననుగుణ మైనరీతి నెదనెంచి.
- గీ. సేతునకు వేసడికిని వర్షించుకాల, మనకు సుచితంబు లైనుఖంబును ఘటించు
శుభ సురమరావయనుపేర్లంపునింపు, మాడువులగట్టబనిచెనాత్తజానికొఱకు.
- శా. ఆసాధన్ములచుట్టుఁ దోడులును వాఁర్యంత్రంబులుం గాల్పలు
నానసార్వత్తులు చప్పరత్తులును గూఁపత్తు ల్లటాకత్తు లెం
తేసా రొప్పగఁ గూర్చజేసి మఱి యెన్నేలోఁగిట ల్లట్టఁగాఁ
తేసెం దత్పత్రసాధరాజమునఁ బల్కిత్రావళు ల్పాపుడక 4.
- గీ. గడియ కొకరీతిఁ గ్రీడలఁ గైకొనంగఁ, దగుగతిని సాధముల నిట్లుఁతండ్రీ కట్టఁ
జేసి కొమరుని నందు నిఁచానమునకుఁబనువుటయు నాతఁ డాయీభవనములందు.
- ఉ. వాసము నల్పము నిష్ఠులఁవాఁకలితంబు పరోవరంబు మ
జ్జేసరణిం గలంచు నటుఁలెఱయు మానసము నిష్ఠాచరము
ల్లాసిలఁజేసు నెయ్యెడ విఁకానము దక్కినవాఁడు వోలెఁ దా
నేసుఖముం గ్రహింపమికిఁపొచ్చినదుఃఖమున నిష్ఠుం డొగికా. 6.
- శు. రాజకార్యవిశాచదు లగునుంత్తులం బిలిచి కొమరుని విషయపరాజ్ఞుభిత్వంబు
వారల కెఱింగించి వీనికిం దగివకఱదలు గఱపఁ గలుగుదు నుపాయంబును
మడువుఁ డని మఱియు నిట్లనియె. 7.
- గీ. స్వస్థులము వచించు నశ్వత్తువందుఁ, బంజీతులు రెండురీతులఁబలికి రందు
మన్యుమనంబు రెండవఁసూక్ష్మమంద, వడచుచున్న దిఁ కేమియొనర్చువాడ. 8.

- వ. కావున రాజ్యపాలనాదివ్యాపారంబునం దీతనిమనంబు మరగునట్లు చేయుఁ డనిన
వృద్ధమంత్రి యొకం దీ ట్లనియె. 9.
- మ. మదిరాక్షిపరిరంభము ల్పటియు నఃప్తానిస్సపాంగంబులఁ
హృదయంబు ల్గరఁగించు నేరికిని మఃత్తేఢేంద్రకుంభస్తన
ల్లదియొక ధ్యానము జ్ఞానము స్థిలుచునే కాంతాశిరోజంబున
స్థదము ల్లట్టఁగవచ్చు సంకెలకుంబద్ధుండు గాఁడేనియుఁ. 10.
- శా. హేలావత్యధరామృతంపుఞవి యింతే నీతని స్సోక వే
తేలా యయ్యది మిమ్ము మ మ్మితర మెఁజ్జేనికొ వృత్తిం జొన్ననీ
కాలావణ్యరసామృతమ్మన నిమఁగ్నాత్మం బానర్చు స్పృహ
హేలాపానము గాదె స్త్రీసుఖము వేఱం దెందుఁ గన్పట్టునే. 11.
- ఉ. మాంబలమాటలు న్వగలుఁమంచితనమ్ములు టక్కులు న్నాయ
ల్పాయక యిల్లు గట్టుకొనిఁపాపముఁ బుణ్య మెఱుంగనీక నా
పాముయలై సతీమణులఁబంటుగఁ బూరుపుఁ జేయఁ గావునకొ
వేయను నేల వుత్తునకుఁబెండ్లి యొనర్చుము సత్వరంబుగకొ. 12.
- వ. అని వెండియు. 13.
- చ. ఒకనికి నింపు గానిసతిఁయొక్కనికన్నుల కందగత్తె వే
తొకనికి రంభయే మఱియుఁ సొక్కనికిం గొఱగాకయుండు దీ
నికి మదియే ప్రధాన మదినీ కొకఁ డన్యులకొక్కఁ డింత యే
టికి మన మెంత యేరిచి ఘంటించిన నయ్యది వేఱుతీ రగుకొ. 14.
- క. అది గాన నితనిమన మేమదిరేక్షణయందుఁ దనిలిఁమరుగునె మననె
న్నదికిం దెలియదు దానికి, నిది యొక్కయుపాయ మదియుఁ నెఱిగించు వృషా.
- క. అగుఁగాదె కామ్యులకుఁ బండుగు మన మానాఁడు తగుపండుచుఁగన్నెల సో
యగవుగనుల రప్పింపం,దగు బహుమానముల నెనఁగెంద మనునెపమునకొ. 15.
- మ. ధనమం దిచ్చునుగాని యుత్సవపునఁదర్శమ్ము వీక్షించు కొ
ర్కనిగానీ వృషునాళ్లు యేగతి నివాఁరింపంగ నా సంచుఁ ద
ప్పనియిక్కట్టునఁ గాని హర్తరు కనఁత్పద్మక్షణం చాకచ
కన్యనిరూఢిం దగు దాని నందొకనతింఁగామించు నీవుత్రుండుకొ. 17.

- వ. ఇట్లు కామించిన కన్యాజనకుండును దళకొమరిత నీకుమారున కిచ్చి పరిణయంబొనర్చు నిట్టిదఁపుల వాంఛత్యంబున కెన్నండును నెడ గలుగ దని మఱియ నిట్లనియె. 18
- క. చతురజ్జీవరీతం బగు, క్షీతి యెల్లను నేలు నృపతి శేఖరునకు నీ నుతునకు సుత నీనెంచని, మతిహీనులు గలరె శాక్యమనుశాధీశా. 19
- క. అన రా జీకొని చాటిం, చినఁ గన్నెలు మిగులఁ జెన్ను శెన్నారెడిభా గ్యవిధులు తన్నగరంబున, కును వచ్చిరి వేలకొలఁది కుతుకం బలరక. 20.
- వ. పదపడి శుద్ధోదనుండును దత్తన్యాజనంబునకు బహుమతు లిచ్చుచుఁ దగినకన్యను పరియింపు మనియుఁ గన్యాస్వయంవరంబున కై యిది యొక్కయుఁ పాయంబు ఘటించితి ననియుఁ జెప్పి కుమారుం దోడ్పొనివచ్చుట కై యతని కాబాల్య మిత్రం బగువృశాహితనందను బనిచిన వాఁడును నంసాంబు కష్టబహుళం బనియు యావనంబు జరాదూషితం బనియు మృచ్ఛ్యవనివార్థం బనియు వ్యాధు లనుభవనీయంబుఁ బనియు విచారించుచుఁ బరిణయేచ్ఛం దిగిఁద్రావి సన్మనసో స్తుభం బగుమనంబున నుత్తన్నునిపగిది జడునిరీతి నున్న సర్వాధ్విగ్ధు నొద్దకుం జని.
- క. హితమార్గము గఱపుటయు నహితమార్గమునందు నడువంశీకుంటయు దు స్థితి గతియును దుర్వ్యసనా, వృతియును మరలించుటయు నుఁహృల్లక్షణముల్.
- వ. కావున నీయెడం గలుగుచనవున జేసి నీకొక విన్నపంబు విన్నవింపఁగ వచ్చితి భవదీయపరిణయంబునకై యొకనెపంబున సకలదేశతరుణులఁ బిలిపించి యొక వండుగుఁ గావింపమండి వారికిం దగిన బహుమతులు నీచే నిష్పింపవలయు నని నిన్ను రమ్మనియెగావున నీతండ్రిమాట వృథసేయక వచ్చి యక్కన్నియలయందు భవదీయమహిగతంబునకుం దగినదాని నొక్కతెం బరిణయంబు గమ్మనిన నతండు నవినయమ్ముగా నష్టరోహితనూతి కిట్లనియె. 23.
- క. పరిణయ మొల్లక నే న, స్థిరమగుసంసార మనెడుఁ తెరువునఁ బడ కాం తర మగుతత్త్వజ్ఞానాం, తరమునఁ జరియించు నన నఁతం డి ట్లనియెక. 24.
- క. తరుణవయస్కుండవు నుం, దరుడవు నృపపుత్రకుండవు శతగువాండవు ధీ వరుడవు వంశము నెగడక, బరిణయమొనరించుకొనుటఁపాడి కుమారా. 25.
- క. కామము పురుషార్థంబుల, లోమహనీయంబు దానిఁ లోపల గృహి నెం దేమన్నింతురు గావున, వామాటలు వినుమ రాజనయముం గనుమా. 26.

క. పరతత్వాదరమగుమది, దిరమయ్యను దొంటిమునుఁగిఁగింతులు న
స్థిరమనియెఱిగియు భార్యా, పరిగ్రహము మానితే తపంబులు చెడెనే. 27.

చ. కొడుకులఁగొప్పులం బడసిఁకొండొకకాలము ధాత్రియైలి మే
ల్నడవడిఁ జేసి మీకుల మఁలంకృతముం బొనరించి తండ్రికిం
గడుముద మేధఁజేయువలెఁగాని నరేంద్రులు చేయరాని యీ
వెడఁగుడనంబుఁ బూనఁ దగఁవే భగవంతుఁడు నైన మెచ్చునే. 28.

చ. అదియునుగాక కామపురుషార్థము దెచ్చు నుపద్రవంబులం
జదువులు సంధ్యలు న్నిలువఁజాలవు రేబవ లేండ్లకేడులు
న్నిదురయు నాకువంటకముఁసేనియు మానిన వారి కైనను
స్థైరక నిల్చెనే తపముఁనిష్ఠలు గిష్ఠలు స్త్రీలముందఁబా. 29.

క. ఒకనాఁడు విరాగము పా, యక వర్తించినను దత్తుఁదాంతరమాననే
సకల సుగుణంబులకు మా, రక మగుమది దాని నప్తుఁరాదు కుమారా. 30.

సీ. జడదారిసకితోడఁజతగూడె వేవేలు, వెలయులు గలవాఁడుఁవేల్పుఁజేడు
శాబ్దలిపడఁతితోఁసరసంబు గావించెఁదవసి లోపాముద్రఁధర్మభర్త
వైవతగురునికాంఠాలలామముతోడఁ, గవగూడె శిష్యుఁడైకలువఁజేడు
ఔతధ్యబుషిపత్నిఁయగుమరుత్పుత్రితో, సావాస మొనరించెదేవగురుఁడు

గీ. దాశపుత్రికతోడఁ బఁరాశరుండు, పట్టపవలు నదీతటిఁభాగమండుఁ
దగులుగావించెనిన్నివింతలునుదలంపఁ, గామమునుగెల్పువారులోఁకమునఁ గలరె.

వ. మఱియు మునివరిష్ఠం డగువనిష్ఠం డక్షమాల యనుమాతంగకన్యకయందుఁ
గపింజలాదుం డను కుమారుం గనియె. యయాతియనురాజు ముదుగులి యైనపిద
పను విశ్వాచి యను నచ్చరమచ్చెకంటితోఁ జైత్రరథంబునం గ్రీడించె గౌర
వుం డగుపాండురాజు మృత్యువు నైనఁ దలంపక మాద్రీసాంగత్యంబున కొడం
బడియె, జిరకాలోపార్జితం బగుతపంబు భగ్నం బగుననియెనఁ దలంపక విశ్వా
మిత్రుండు మేనకా మధురాధగంబు చవిచూచె, గరాలజనకుం డనువాఁ డొకవి
ప్రకన్య నవహరించి చాపునకైన నంగీకరించె గాని దానివదలుట కొడఁబడఁ
డయ్యె, నిట్టనేకు లనేకప్రకారంబులం గామపురుషార్థంబునకు లోపడినవారు
కలరు; వేయేల యనుభూతకాంతాసంగమసుఖాతీతయు లగువారి కేనియు నిట్టి

ప్రమాదంబులు గలుగుచుండ నననుభూతవిషయోపభోగు లగునీవంటి తరుణ విరాగుల కది యడుగవలయునే యనుమిశ్రుని జూచి పరశ్శతజన్మసంసిద్ధార్థం డగుసర్వార్థసిద్ధుం డిట్లనియె. 32.

గీ. మైత్రికిం దగుగతి నయఃపథుర మైన, సదుపదేశంబు నాకయిఃసలిపి తీవు
తప్పలన్నియు వైరించిపదయ దలంచి, మదికి నచ్చించి నాచేయుఁమనవి వినుము. 33.

గీ. ఏనువిషయనుఖంబులఁ నెఱుంగఁగాని, యెఱుంగుదు విషయనుఖములఁ నెఱుంగువారి
జగ మనిత్య మటన్మ సంశయముకతనఁ, దక్షుఖంబుల నామదిఃతగుల దనఘ. 34.

చ. ముదిమియుఁ జావు రోగమనుఁనూఁడును బ్రాణుల కుండవేని యీ
ముదితల కెల్ల జవ్వనముఁముందును నీగతి నుండునేనిఁ గ
ప్రదశలు మాటిమాటికినిఁసంసరణంబున మూడవేని నా
మదికిని నచ్చవే విషయఁమార్గపు సౌఖ్యము లెల్ల నెచ్చెల్లీ. 35.

క. నీనుడివనవా రెట్టిరు, కానీ కామాంశులనియఁగణుతింపఁదగు
మానసము విషయమగ్నం. బైనమహత్త్వంబు నిలుచుఁనా చెలికాఁడా. 36.

గీ. వద్దదశమున జలముండుఁవగిదిఁ గూట, మంటి యంటనివిధమునఁనుంటమేలు
గా గణింతురు గాని యాఁకామినులను, మోసపుచ్చుటకాదె యాఁమోడు చెలిమి.

క. కావున ముదిమియుఁ దెవులుం, జావును గలయట్టిపాడుఁసంసారములో
నావంటివానిఁద్రోయుట, కై విజ్ఞానంపుఁదెరువుఁగడతేర్చకుమి. 38.

చ. అనుచు ననేకప్రకారంబుల సంసారనికారం బొనరించు కుమారుం గని పురోహిత
నందనుండు తిరోహితతదుపదేశుండై మరల ని ట్లనియె. 39.

చ. జనకునిశోరికకౌ వృక్షగఁజల్చుకు మయ్య వివాహ మిచ్చు మా
నినను భవన్నిష్ఠుంబున నానేకనరేంద్రకుమారి కాచయం
బు నగర కేగునెరంగఁ బ్రభుండు నియోగము సేసెఁ గావున
ప్రసి తగవారికిం బసదఁసంబు లాసంగఁదయ్య మిత్రమా. 40.

క. కొడుకులు కొడుకు లటంచుం, గడుకొనుపెనువంతఁ దపముఁగావించి తుదిం
బడసిన కొడుకులు తండ్రుల, నడలంగాఁజేయు టుచితఁమగు నెకుమారా. 41.

ఉ. ఈవువిరాగితైవినియే మదిఁ గుందుచు నన్వపానము
ల్పవిడియున్న నీవిత కఃపూర్వములైనభవత్సృంగము

శ్నో వినిపింతునేని నశనిజ్వలితం బగుకొండహడ్డిఁ జిం

తావశచిత్తుడై మడియుంటబ్బురమా వృధిపింద్ర పుత్రుఁ . 42.

క. కావున నేనుడివిసగతి, గావచ్చి నరేంద్రకన్యకలకు బహుమతి

ల్లావింపుము నావిన్నప, మావలకుం ద్రోయవలవందయ్య నరేంద్రదా. 43.

వ. అనుచు ననేకైతిహాసిక గాధలు బోధించియు గారవించియు నెట్టకేల కరరీకా
రంబు గావించి నృపకుమారుం దోడ్కొనివచ్చి యేకతంపుంగొల్వకూటంబునం
దగినవరివారంబుతో ధనకనకరత్నచీనీచీనాంబరరేణి యిరుదెసలంగల యొక్క
పఱపుగద్దియపై వసియింపంజేసె నంత. 44.

ఉ. చేరెడు కన్నులుం దళుకుఁజెక్కులుఁ గుల్కు పిసాళిగుబ్బ ల
జ్జరిని గేరుమోము కనందంఘ్రులు వింతగుచాయ నీన శృం
గారరసంపు దీవియనఁగా నెక కన్నయ వచ్చెఁ దత్సభా
స్తారులు తేజిచూడఁగ మితస్థితిభూషణభూషితాంగి యై. 45.

మ. చలువంజేసిన మంచుకన్నను గడున్ స్వచ్ఛంపు మేల్తున్ఘఃజెం
గులు పాదమ్ముల జీరువాఱును నింగుల్లేలు నెమ్మోము వ
న్నెలు మై చిన్నెలు కారదాంబుదతతిఁన్నిర్ణీన మై యొప్పు వె
న్నెలనాఁ గొండొక దోవ నెక్కుచెలి తన్నే చూడఁజొచ్చె న్సభక. 46.

చ. గరగర లాడుగాగర భంగధగితప్రభ లీన మేఱి
హరు వలరారు రైకయొకయందముఁ జూపఁగ సన్నమైన బం
గరువనివైట యెక్కు డగుఁకాంతి నెసంగ మణివిభూషణో
త్కరమయ యై సభాస్థలికిఁగన్నియ యొక్కతె వచ్చె నచ్చుగక. 47.

మ. అధరం బొక్కటిసేయు నెంతకయినకాహావేణి సారద్ధితే
మధురం జొగమనంబు మేనివపకున్దాతొనె బంగారు మే
ల్కుధరంబుల్లదలించుగుబ్బ లనికోర్కుల్ మిన్ను ముట్టంగఁ ద
న్నుధరాపాలవభాసదు ల్దమిని గఁన్తో సొర్తు వచ్చెకా వెసకా. 48.

సీ. కడియంబు అంబెలుఁగజ్జెగొల్పులు గూడి, యడు గడ్డువకు గడ్డురంచు మ్రోయ
జీరాడు మేఱిఁచెఱుగుఁ గుచ్చెళ్ల చుక్కదనంబు మీఁగాళ్లకడల రాయ
మడఁచి యొడ్డాణంబుమధ్యఁ జేర్చినవైట, యంచు తెమ్మెరలు దూఁగాడఁజేయఁ
గబరీధరంబునైఁగడలకొల్పిన పూవు, ల దరిఁ దీపులకుఁ దుమ్మెదలు రోయ

- గీ. విదేముతావియురదనచ్చు వియునుగలసి, యోష కాంతికిఁ గొంతచేయుఁ తయొనఁగఁ
జూప తెల్లరునుం దనఁ సొగసె చూడఁ, గరిగమన యొర్తువచ్చె నఁక్కజముతోడ.
- గీ. మోహమున నిల్లు రాసుతుఁముంతునన్న, పగిది సొకబొడ్డుమల్లెఁగఁబరిధరించి
చెలుపు మించెడు నల్లనిచీరఁగట్టి, తెఱవసారసగమన మొకెంచె నొకతె. 50.
- ఉ. సున్నగఁ జెక్కుటద్దములఁనూల్కొన దువ్వింక కాకపక్షము
ల్పన్నని వంకగా నుదుటఁజందన మద్దినచంద్రలేఖయుం
జెన్నువహింప ముచ్చములఁచేరుశిరంబునఁ దాల్చి వేడుకం
గన్నె యొకర్తు వచ్చెఁగనఁకప్రభమేనఁ దురంగలింపఁగఁ. 51.
- క. కుస్తీ చేసినగతి నతి, శస్త్రముగుమేసపస పంపండుగఁ బైకిం
గస్తూరితావి నింప వ, యస్తుత యగు సొక్కచందిఁరానన వచ్చెన్. 52.
- మ. నెనరుం జూపులు వోరమధ్యమకువఁన్నీలాత్మ రక్షిచ్చటా
ఘనభాస్వజ్జనితావగం గలసి వేడ్కం బైటపైఁ బర్వ లీ
లనుదాని స్వవరించుకోఁ గదలు కేల్వాయుభ్రమత్రత్రజా
తనలభ్రాంతి యొనర్ప సొక్కరిత యంత న్వచ్చె బల్లెచ్చుగఁ. 53.
- క. కులుకుచుఁ జూవజుద్విక్తికిఁ, దలఁకుచు నృపసుతుని గాంచిఁతద్దయఁ దనలో
నులుకుచు నొకకన్నియ వ, నైలకుప్ప యనంగ వచ్చినిలిచెన్ మోలక. 54.
- ప. ఇట్లు స్వస్వాచితభూషణములు ధరియించి తత్తద్దేశనరేంద్రకన్యకలు నభామంట
వచ్చు దరియంజొచ్చుటయు సంతకుమున్న శుద్ధోదనుండు వారలకు బహుమానంబు
లొసంగఁ గుమారు నియమించె గావున. 55.
- కా. అసిద్ధార్థుడు తండ్రియాశ్రమిని శాంతాకార మేపార మే
తా సింహాసనమందు సారలర నఁధ్యాసీనుడై వచ్చు క
న్యాసఁఘంబులవంకఁ గన్దొనకయేయద్దాని నొక్కొక్కతెం
దా సత్కారము చేయుఁ జీరలును రత్నా ల్పముగా నిచ్చుచుకొ. 56.
- ఉ. ఆతనియొద్ద కేగి వినయమున భీతమరంగులో యనం
గాతరీతి సత్కృతులఁగైకొని వెన్నకు నేగుకన్నెలం
జేతము పల్లవింప నృపుఁచెంతపించుజను ల్నుతింతు గా
నీ తనచిత్తమం దయినఁనించుక రాసుకుఁ డెంచు దొక్కతెక. 57.

- వ. ఇట్లు తండ్రి వతండంబులుగా వచ్చి కన్నియలు బహుమానములు నైకొనునెడ. 58.
- సీ. భ్రమరసమూహంబుఁప జ్జిగట్టినరీతి, జడ మడఁగదాఁకఁపాగి యాడఁ
బద్దేఘచాపంబుఁపై మంబుల్తాఁపిన, సోరున మేన భూఁషలు చెలంగ
నినుముతిన్నియలఁజేనివము వొల్చినభంగిఁ, గటిసీమఁ బాడఁకశలసీనఁ
జక్రమ్ములకు నిత్యఁసంగతికై యుపా,య మొనర్చె నన రైకఁయటనెనంగ
- గీ. మోమునఁ బతివ్రతాత్వంబుఁ మొలక లెత్త, సభ్యులకు మాతృభావంబుఁచౌకళింప
ధ్యాననిశ్చలుఁడైన యతని యెదుటకు, వచ్చి నిల్చె యశోధరావారిజాక్షి. 59.
- ఉ. కన్నియ నంచయాన నవఁకంజవిలోచనఁ గోమలాంగి న
శున్నతపీనవర్తలకుఁచోజ్జ్వలఁ జంపకగంధి వ్రీదసం
ఛన్నముఖిన్యశోధర లఁనస్తృధులాధరఁ గాంచె రాసుకుం
డెన్నఁగరాదు గా మతియుఁనేరికి నేరికి ధాత వ్రాయునూ. 60.
- వ. ఇట్లు పురాకృతసంస్కారవశంబునఁజేసి యక్కన్నియయందు బద్ధానురాగుం
డగునయ్యెడ. 61.
- చ. వెనుకొనులజ్జ లో నడఁచిఁభీతి యొకింతయులేక రాజనం
దనునిమనం బెఱింగినవిఁతంబున నందఱికంటె నెక్కుడౌ
చను వెనఁగంగఁ గానుక లాఁసంగినఁగైకొని యేగుదాననాఁ
గనతఁ డొకింత లోన నగిఁకానుక లయ్యెడ లేక యుండుటకొ. 62.
- మ. పనజాతేక్షణ కానుక ల్పగిసె నీవామాత్మలం దేరికీ
యని దీకానుక చూచితే యనుచు నఁయ్యజ్ఞాక్షితో నెక్కుభం
గినిమాటాడుచు నెల్లరుం గనుఁగొనంగ్రీవాగతం బైన చ
క్కనిమేల్పచ్చలహార మచ్చెలివలఁగ్గుంబందుఁ జాటై న్నెసకొ. 63.
- ఉ. పచ్చలహారమీట్లు నరఁహాలసుకుం డవలగ్న సీమవై
నచ్చపలాక్షి కిం పొదవునట్టులు చుట్టిన యంత నామెకుకొ
పొచ్చె నృపాలసూతిపయిఁనింతనరాసే మసూరథంబు పే
రచ్చెరువంది రందఱు నారాధిపుఁడు న్నిని సంతసింపఁగకొ. 64.
- వ. అబాల్యవిభ్రంభమాణవిరాగచేతన్ముం డగునర్హస్థనీధుం డక్కన్నియయందు
బద్ధానురాగుం డగుటకుఁ గతం బెట్టంజేసి. 65.

- మ. యమునాతీరమునందు సెక్కెడసునం దాభిఖ్యచెన్నారు సె
క్కమహాశక్తివసించు నాదరిని నక్కానం గనదేవదా
రుమహిజంబులగడగ్రీడలు పొనర్చు న్నన్యకన్యాజనం
బులూర్పుఁ డొక వేటుకానికొడు కశ్యోతంబుఁ దోడైతగఁ. 66.
- ఉ. వాఁ డొకనాఁడు మేలు గలవస్తువుల న్నటికొన్ని దెచ్చి త
త్ప్రేలనారితేజననతీతతికిం బహుమాన మిచ్చుచుకొ
నేడుక నందు నొక్కయరవిందదశేక్షణ కీచ్చి డెంద మ
చ్చేడియఁ బెండ్లిచేసికొనిచెల్లియొసంగఁగ నుండి క్రమ్మఁకొ. 67.
- ప. కొండొకకాలంబు నుఖంబు లనుభవించి తత్సహితముగఁ గాలమునకు లోపడి
కేదారంబున నప్పు డప్పుడెఱుంగక పడినభీషంబును వానకాలంబున మొలచిన
పగిదిఁ బూర్వజన్మార్థి నుఖదుఃఖంబు లుత్తరజన్మంబున కనున్మాతంబు లగుటఁ
దదనుభవంబున కై సర్వాస్థిసిద్ధుఁ డయ్యెఁ దత్సతీయఁ బురానంభృతాత్మ్యం
తనంబంధంబున నిట్లుజనియించె నియ్యది యియ్యిరువురి యన్యోన్యాయురారాగంబున
కుం గతంబు. ఇది యిట్లుండ. 68.
- శా. ఆసిద్ధాథునకు న్యశోధరకు సౌహార్దంబు నన్యాయ్య మెం
తే సిదించుట గాంచి కొందఱి పృశ్నోకానుతోఁ దెల్పు నే
మిసిద్ధాథుఁడు నుప్రబుద్ధునుతపైఁమే లుంచెనే యత్న మి
ట్టే సాఫల్యము చెందె సంతనము వేఁటెందింతకుం గల్గునే. 69.
- క. శ్రమ మెంతచేసెనుసా, ధ్యమ గానిపత్రత్ర పట్టఁదగు వలతానై
యనురిన దిఁ కేమి యని మోదమునకొ కుద్ధోదనుఁడుతద్దయ మునిఁగెకొ. 70.
- ప. పిదప నన్యశోధరతండ్రి యగునుప్రబుద్ధుండు విదితపుత్రాంతంబుడై సార్వభౌమఁ
డగుకుద్ధోదనునియొద్ద కిట్లువార్త నంపించె. 71.
- క. మనకాకృత్యలలో విలువి, ధ్యమ దక్కినవిద్యలను సమధికవ్రజ్ఞుకొ
దనచెడువానికి మత్కన్య నొసంగెద దేవత్తుఁడట్టిఁ డగుఁదా. 72.
- క. విలువిద్య న్ననునితో, దులఁదూఁగెడు సామున దంశులఁ డన్యములకొ
మొలకువగ నెక్కుఁ బెజ్జుభూ, తలనాథులనుతులు దేవదత్తున కెనయే. 73.
- క. కాన నతనికిం గన్యక, నీ నెంచెదఁగాని యన్యమెఱుంగక నిత్య
ధ్యానానక్తుం డగునీ, మానునకు నొసంగమెల్లఁజామ్ము మహాత్మా. 74.

- క. అనువార్తను విని శుద్ధో, దనుఁ డేమియుఁజెప్పలేకఁడం గడుఁ జింతం
గొనుటయు సిద్ధార్థుఁడు తన, జనకునికి ట్లనియె ధైర్యఁనంపనున్ డై. 75.
- క. జనకా వత్ప్రియవస్తువుగ నున్న యిచ్చాన యెరులఁకడ కరుగునె నా
కును నేర్పు గలదు విద్యల, మనమున ననుమాన మింకఁమానుము తఁడ్రీ. 76.
- గీ. అనుడు నరపతి సంతోషఁమంది పిదప, సుప్రబుద్ధుఁడు విద్యలఁశూఁక డైన
వాని కిచ్చెద మత్సుతఁవరగుణాఢ్య, ననుచు జాటించె నెల్లడఁకునులు మెచ్చు.
- ఉ. అందఱు రాజపుత్రులు స్వయంవరమంటపమందుఁ జేరి రా
జ్యందని నిందు విద్యలఁ గఁనంబడఁజేసి వరింతు మంచు నా
నందముఁ జెందుచుండ జననాథుఁడు యంత్ర మొకండు పన్ని దీ
నిం దెగఁగొట్టి మత్సుత నఁనింద్యగుణ స్త్రీహియింపఁగావలెకొ. 78.
- చ. అనవుడు రాజపుత్రులు తదగ్ధమున న్రచితప్రయత్న ల
య్యును నటు చేయలేమిఁ దలఁలాయ్యన వంచిరి యీతఁ డంత నా
నన మలరంగ సింహహనుఁనామకచాపముఁ గేఁ బూని య
ల్ల నఱికె యంత్రముం దనదుఁలావు నృపాలకు లెల్ల మెచ్చఁగఁకొ. 79.
- ప. పదపడి సుప్రబుద్ధుం డొకమాను సుకప్రేటునఁ గత్తిచే నఱుకవలయు ననుడు
నరేంద్రు లందఱును యథావూర్చు లైరి, కొందఱు నఱికి రంత. 80.
- గీ. అసికరంబునఁ బూని సిద్ధార్థుఁ డితర, కృతమాపాదపముకన్న నెక్కు డైన
లావు గల్గినయొకచెట్టుఁనోవ నెయ, నది తెగియుఁ దెగనిపగిది నట్టెయ్యుండె.
- చ. అది కని యెల్లవారుఁ దెగఁదయ్యది యీతనిచేత నెక్కు డై
పాదలడి సామునేర్పుగలఁపూరుషుఁ డిప్పని నేయనేర్పు నం
చెద ముదఁమొందుచు న్నిగులఁహేళనము ల్పచరింప దేవత
ల్పదపడి తెల్పుచుం గునుమఁవర్షము పైఁ గురిపించి రత్నఱికొ. 82.
- ప. అంత ఖరళియందు నితం డత్యధికుం డని కృతనిశ్చయులై యశ్వాశోహ
కత్వంబుఁ బరీక్షింపం దలంచినంత సిద్ధార్థుండు. 83.
- గీ. కంటకాభిఖ్య మిప్పు సొంకపారి నెక్కి, యెక్కుడగుగర్వమునఁగడుఁనుక్కుమిగులఁ
దక్కుఁగలరాజతనయులఁతక్కులడఁచి, జయము గైకొన వార లీగర్వకుఁ గడంగి.
- ప. ఈగుఱ్ఱం బీతనిది కావున నీపం దము మేమిప్పు మని వివదించుచు. 85.

గీ. మిగుల నవలక్షణంబులఁజేటి యొకదాని నొకవానిఁ దెచ్చి యుద్ధాని నెక్కి
తనవటిను చూపెనేని యొప్పునగు ననుడు, నట్లు చేయఁగ సిద్ధార్థుఁడనుమతించె.

వ. ఇట్లంగీకరించి యతం డద్దాని నెక్కుటకు మున్న దాని మంచిచెడ్డలు పరిక్షించు
టకై యద్దనుం డనువాఁ డయ్యశస్వింబు నెక్కుటయు. 87.

క. అదియెద్దొడ నిలువక దు, ర్నదమున నవానిఁ గఱచిఁమహం బడవైచెక
గదిసి యొకకొంద అయ్యొవడఁ దొలఁగించుటయుఁ గొంతభవమై తోచెక.

మ. అది సిద్ధార్థుఁడు చూచియు న్నయము లోనావంతయు న్లేక దా
నిఁ దగం దువ్వుచుఁ గల్గె మైన నిడకేఁ నేర్పొప్పఁగా నెక్కి పూ
ర్వదశం బందము లెల్ల గెల్చె మిగులఁనావి ందలు న్నన్నతు
ల్పాదలంపంగను సుప్రబుద్ధుఁడు మహామోదంబుతో నిండఁగక. 89.

చ. మతి మును గోరినట్టి ధృతిఁమంతుఁడె నాగుండుగా లభించె నే
నతి సుకృతాత్మ నంచు ముదఁమందుచు వేగ మధూకపుష్ప సం
గత మగుమాఁ కేటఁ గొని ఁ కామునికిం బయిపెచ్చువచ్చు రా
నుకుగళమందు వైచెను యశోధర యాదరమేదురంబుగక. 90.

గీ. అమరు లతిమోదమునఁ గునుఁమములు గురిసి, రచ్చరలు నాటపాటలఁమెచ్చుగొలిపి
రనిలము సుఖప్రచారమైఁయతిశయిల్లె, నలయశోధర సిద్ధార్థుఁననుమతించ. 91.

వ. ఇట్లు యశోధర సర్వార్థ సిద్ధుని వరించినసీదప జీలఁగు బెండులు రెండు దెచ్చి
పాలిలోఁ బడవైచి యవితమంతటఁదాము కలసికొనుదనుకఁ జూచి నునంగ
తంబు లగుసంతఁ బెద్దలగువార లవ్వఁపావరలం గూర్చి మీర లివిధమున నెడ
తెగని చెలిమి గలిగి యలరుదురు గావుతమని యాశీర్వదించి పరిణయం బొన
చ్చిరి. ఈక్షీరపరీక్షణంబు కామ్యల వివాహంబునకుం బ్రధనులక్షణం బిట్లు నల
క్షణంబుగా వివాహంబు గావుటయు తద్ధోదనుండు. 92.

సీ. తేజీమాచినష్కాక్రొఁబేదన మంచునఁ, దగుమలల్ చూపట్టఁదగినచోటఁ
గృత్రినువృక్ష సంక్షిప్తమా క్రిడాకుధరము దాదాపునఁబరఁగనచోట
నుక్కృష్టమగుగంగఁతువనది యైనరోహిణి యెడనెడఁ బ్రవఁహించుచోట
నేకాలము నువ్వుముల్లెన్నేనిఁ బుష్పించు, పొదరిండ్లు నల్లనఁబొద్దులచోటఁ

గీ. బండ్లి తమయంతరావఁఫలములు గల, వృక్షజాతు లెల్లెడలనుఁవెలయుచోటఁ
బంకజాదిసువ్వుముల్లెబరిడ్లనిట్లు, నవ్వులము లగుతటాకములనువ్వులచోట. 93.

- వ. కన్నులపండు వగుగతి నొక్కయారామంబుఁ గల్పింపంజేసి. 94.
- శా. ఆరామమ్మునఁ గేలికాభవన మాహర్ష్యంపుఁగుడ్యంబునం
దారక వ్రాసిన ఁంధచిత్రములు నాఁయాచోట్లు మారాగమ
శ్రీ రాణింపఁగఁజేయు కీరముఖ పక్షిశ్రేష్ఠముల్ నృత్తగీ
తారూఢిం గడు నాటితేఱఁ దగువేశ్యల్లల సంధింపుచున్. 95.
- క. అందుం గొడుకుం గోడలిఁ, బొందుగ విసియింపఁ బనిచెఁమునలితనము నా
నందాభావము రోగము, నందగు నిమ్మట లటఁజనక యుండంగన్. 96.
- క. పదిలపఱచి తగినభటన, ముదయముఁ గావుండఁజేసిఁ మొగిసునఁ డెందే
గదలకయుండఁగఁ గారా, నదనం బేర్పఱచెఁ గేళిసదన మనుమిషన్. 97.
- సీ. లలనయొనర్చు విఁలాసమ్ము లట్టిటుఁ, జననీని సంకెలఁలనఁగరాడె
కను గాననీక ప్రేక్షింపననురాగంబు, గాంధాంధకారంబుఁ గావు టరుడె
పంజరస్థము లైనఁపక్షులు తనసాటి, బందుల దుస్థితిఁబడయు టరుడె
చంద్రానిలాంగజాల్ఁజముదూతలంబోని, యదయు లొబఁత్రాపుఁటనుట తప్పె
- గీ. ప్రణయకోపపరాఙ్ముఖిఁబడఁతిఁ దేర్పఁ, బడెడిపలుపాటు లచ్చటిఁపనులకంటె
నల్పములె యెన్నివిధములఁనైనఁ జూడ, బంధనాగారతుల్యంబుఁపడుకట్టిల్లు. 98.
- క. ఆకేళీసదనమునకుఁ, ద్రాకారము లొక్కమాఁడుఁపవరించి యయ
శ్రీకకవాటదృష్టదావ్, రాకలితమ్ములుగఁ జేయున ట్లానరించెన్. 99.
- వ. మఱియు నవలివా రీవలకు నీవలివా రవలకుం జనకుండఁ గాపాడుఁ డని సేవకు
లకు నియమించి త్రిలోకనుందరు లగు పరశ్వతకుట్టినల నెప్పగిది నైనఁ గుమారు
మనంబు లోఁగొనుఁ డని నియోగించె నిట్లు పిత్రపదిష్ఠం డై సర్వార్థ సిద్ధం
డక్లేలీగృహంబున యశోధరతో ననవరత సంభోగంబు లనుభవించుచుఁ
బురావృత్తాంతంబు లన్నియు మఱచి యాపదావృత్త కలనైన నెఱుంగక సుఖా
తిశయంబునం బొదలుచుండె యొక్కనాడు. 100.
- సీ. వికసితప్రసవగుఁచ్చకదంబసంభ్రమ, భ్రమదురుభ్రమరవిభ్రాజితంబు
పల్లవగ్రాససంఘల్లకీతారావ, వాచాలకోకిలాభానురంబు
తుహినపాతంపతఁత్సుమమర్దందాసార, పంకిలీకృతనవఁప్రసవరజము
శుకముఖత్పట్టితక్కుమకపక్ష్యఫలబీజ, దర్శితాంఖరణగాఁధస్థలంబు

- గీ. కిసలయాంతరపతితార్కకీరణజాల, వర్తలాకారముద్రికావలయితంబు
నైన పూఁదోఁట కొక్కనాఁడవనిపాల పుత్రుఁడగు నుంగుఁబూఁబోడితోడ.
- క. చెలువయ్యఁ జెలువుండును బూవులతోఁట గ్రీడనేయఁబోయినఁ గని కా
వలివా చెడఁనుటయు నెచ్చెలు లంఁఱుఁ దోడుసనిరిఁచెలవం బొలయకొ.
- క. నడసెఁ గరిణీవృతం బగు, కరిషోది పరస్పహస్రకాంతలనడుమకొ
ధరణీఁద్రుమూరుండును, గరము ప్రకాశించె బుష్పకాన నుందుకొ. 103.
- క. కడుకొని విగత్తుఁడగు రాకొడుకుం గడఁలోనఁ బుష్పతోదండునికికొ
బడిపిల్లనిగాఁ జేసిరి, పడఁతుల చేయుంపలేనిపనులుం గలవే. 104.
- మ. అటులాకృత్రమకాననంబున వలెంఁద్రాదిత్తుఁడుం గాంతలుం
జటులం బైనచునోడరాగమునఁ బుష్పక్రీడ గావించు నం
తట శుద్ధోదనపాలితాఖిలధరోదారప్రదేశంబులం
బటహధ్వానము నాలుదిక్కుల ద్రువఁనవ్వయించె బూవిల్లుఁడుకొ. 105.
- ప. ఇట్లు తారాపరివృతుం డగుపూర్ణచంద్రునిపగిది నారీపరివృతుం డగురాజచం
ద్రుండు నిరంతఃకౌతూహసంపన్నుం డై క్రీడించు నెడ. 106.
- క. పదములు తడఁబడె ననియొక. ముదిత భుజాలతలు సాఁచిఁభూవరుసురముం
గదియించె గాఠిన్యా. స్వదవర్తలపీఠమిత్తఃపక్షోజములకొ. 107.
- క. మొగమున నానవవుంబుగ, బుగ లాలయఁగ రాజకర్ణమున నూర్పుచ్చె
స్తుగుద యొక ర్రుదాధరి, తగ విను మిది యొక్కయేకతంబంచు వెనకొ.
- నీ. సహకారకాఖిహస్తంబులు గీలించి, వలుదగుబ్బుచూపెఁవనిత యోర్తు
మొఁనులుపెక్కుసాఁరులకదల్చుచు బీన, జఘనంబుగనిపించెఁసఖియయొకతె
యొకతమ్మి చేతఁబట్టుకొని పద్మలయ, పోలెఁ బజ్జకు వచ్చెఁబాల యోర్తు
సెఱిగాఁబోలె వఁన్నెలుగుల్కుఁ బాడుచు, దాళంబు వాయించెఁదన్వియొకతె
- గీ. యెందఁతొండలు కామినుంల్లందరించి, నను జలింపకయున్న మానవునిచేత
అభినయించుచు నెదుటనాఁట్టంబుసలిపెఁ జెప్పటలుమేనదిగజాఱఁజెలియయొకతె
- ఉ. రాజకుమారు సుక్కుతె నారంబులజేతులు గట్టిపెట్టె నీ
యోజగఁజింపఁ జిట్ట లయఁయో యని వాయి బిగించె మోర్తు కాం
తాజననిష్ఠితుండ వనితా నెకసక్కము లాడె నోర్తు నీ
వ్యాజము నే నెఱుంగ నేదియూ యని వన్వె నొకర్తు పక్కునకొ. 110.

వ. ఇ ట్లనుక్షణోజ్జ్వలభయష్యమాణమదనోన్మాగు లగు సుందరులు చేయవికారంబులకుం జొకారంబు గల్గినవాఁడుంబోలే నుండియు నానర్వాచసిద్ధుం డొక్క యశోధరయందు మాత్రము బద్ధానురాగుం డై కొంతతడవున కుద్యాఁ విహారంబు చాలించి తెఱవలతోఁగూడ మరలి నిజసాధంబుఁ జొచ్చియుండఁకం బతయఁ బరిచారకులవలన విని భుద్ధోదనుండు నపారరాష్ట్రీయప్రజాండు మదంబునం బొదలు చుండె.

111.

చ. ఎలమియశోధరాసరసిఁజేక్షణయు నృహజంబులు నివ్విలా
సలలితభంగులు నివ్వతతఁసాఖ్యకరంబులు నైనక్రీడలం
బలుకుల చుద్దుల న్దుగువుఁబాటలతేటల నీటుల మ్ముదం
బాలయగఁ జేయుచుం దనుపుఁచుండెఁ బ్రియు స్ఫయభక్తియుక్తయై.

112.

మ. అతఁ డీరీతి యశోధరాకృతవిలాసాలోలఁ డై యుండి దే
వత లష్టపు నిశీధమందుఁ దన స్వఃస్మంబందుఁ గన్పట్టి వి
జ్ఞతకై యాత్మ గుఱించి చెప్పుపలుకుల్ఁస్పష్టంబుఁగా నిద్దురకొ
బ్రతివారం బొకభంగిఁగాఁ గలవరింపఁబూను నుచ్చైర్గతికొ.

113.

వ. అట్టియెడ యశోధర యుల్కిపడి యతని కేపి యియ్యది యేమి యని యడిగిన
నేమియు లే దని యాపెను నుఱిపించుచు మరల నెడనెడ నెలయు వేశ్యానీ
కాలాపాదికమ్ముల మైమఱచి మోహమ్మునం బడుచుండు. మఱియు నట్టియెడ
దేవతలయ్యెడకు వచ్చి తదేకగోచరులై.

114.

ఉ. ఎందులకుం జనించితి మఁతేమి యొనర్చుచునుంటి నీ జగం
బందు నహింస యెల్లెడలఁవ్యాప్త మొనర్చుము రాజ్యపాలనఁ
బందును నిట్టి సౌఖ్యములఁయందును మున్నక వ్యర్థమైన వే
డ్డం దిగఁద్రావి వైశ ముపఁకారము లోకులకుం బొనర్చుమా.

115.

వ. అనుచుఁ బ్రతిపదంబును బోధించుచుండ సిద్ధార్థుం డొక్కనాఁడు ప్రపంచ విశే
షమ్ముల నెఱింగి తదుపక్యతికి యత్నింపఁ దలఁచి చిత్ర యను నొకదాసి నడిగిన
నయ్యది మహాత్మా యాయవి వచింప నాబోఁటి బోటి కెట్లు సాధ్యం బాయీ
విశేషంబులు దేవర చని కనినఁ దేటతెల్లంబు లగు ననుడు నతం డట్లుకాక యని
చెన్నుఁ డనుసారథిం బిలిచి.

116.

- క. ఊరంతయుఁ గనుఁగొనవలెఁ, దేరాయత్తంబొనర్చిఁతెచ్చున నూరీ
కారం బని పాఁడరిగి మఁహారాజునకు న్వలించెఁనది యెల్ల వడికా. 117.
- గీ. రాజు విని కొడుకున కపిఁరాజ్యకాంక్ష, గాఁదలంచి పురమధిఁకమ్ముగా న
లంకకింపంగఁ జాటించెఁబొంకముగ న,లంకరించిరి పౌరు లిఁలాధవాజ్ఞ. 118.
- గీ. గుడ్డివాండ్రును గువ్వరోగులును గుంటి, వాండ్రు రిక్తజనులు శోకఁవంతు లాది
గాఁ గలుగువారలెయ్యెడఁగాని వీధు, లందుఁగాన్పింపకుండరాఁజానతిచ్చె. 119.
- ఉ. కన్నులపండు వాఁతఁ దఁగంబురమిట్లు లలంకరింప నా
చెన్నఁడుఁ దేరునాయితముఁచేయుడు ర్వాసుతుఁడంతఁ బట్టనం
బు న్నులవంకలం గనఁగఁబూర్ణతరోత్సవ మొప్ప నేగి కాం
చె న్నరులందుఁ గల్గెడు విశేషముల న్నది కెక్కునట్లుగకా. 120.
- వ. ఇల్లు కొంతవడి నీక్షించి మగలి నృస్థానంబున కరిగి నుఖంబుండె నాఁటి నిశీధ
మునన శుద్ధోదనునకు నృపుమ్మున నిట్లు కననయ్యె. 121.
- గీ. భానుఁడును నింద్రచాపంబుఁలోనఁ గల్గ, నెకవతాక యనిలమునఁనొరగి నేలఁ
బడినఁ గొందఱు సన్యాసివరులు దానిఁ, గొని చనిరి తూర్పుదిక్కునఁకునుగడంగి.
- క. దక్షిణఘంటాపథమున, నక్షతగతిఁ బదిగజమ్ములరుగఁగ నందుం
దక్షతగఁతొలియెట్లకా, శిక్షించుచు నెక్కి చనియొసిద్ధార్థుండుకా. 122.
- క. హరు లొకనాలుగు గడున, త్వరమున లాగంగఁ జను రఁథమ్మునఁ దాసు
స్థిరుడై సిద్ధార్థుండు నుం, దరమూర్తి ముదమునఁజనియొఁదనయంత వెనకా. 123.
- గీ. సొబగు చిక్రము లేందు నంఁచులను చనరు, గనకమయములు మాణిక్యఁఖచితములను
నగునరము లొప్ప నెలరు గఁథాంగ మొక్క, డొక్కయేడనుపెంపె గన్నులఁక
క్రజముగ. 124.
- గీ. ఒక గిరివరంబునందుఁ బొంట్నందు నెక్కు, భేరిక నయోమయం బగుపెద్దకట్ట
గరచునంగొని ధాంక్రతిఁగడలుకొనఁగ, నట్టై కొట్టుచునుండె సిఁదాథుఁడెలమి
- గీ. పొడవునఁదనర్చుకొక్కఁగోపురపుశిఖర మందుఁగూర్చుండిపదములఁపాస్తములను
జాచి యొకఁడు రత్నమ్ములుఁచల్లగింద, నేటికొనుచుండినొకకొందఁటివలనల.
- క. ఒకయాధురుజను లొక్కఁగో, వికలత్వ మొగములందుఁత్రేలాడఁగఁ బం
డ్లుకొటికికొంచు నజస్రా, న్రకలుషితాక్షులయియేగఁసాగి రనదల్తె. 125.

ప. ఇ ధ్లేయేడుకలలం గాంచి మేల్కొంచి శుభ్రోననుండు ఏనరుం గేడు మూడునని శంకించుచు గొల్వకూటంబునకు వచ్చి సభాంగుల నవహాకించి స్వప్నవృత్తాంతంబు వచించిన నందొకవిద్వాంసుండు రాజా నీస్వప్నంబులకు ఫలంబు లెట్టివి యని క్రమంబుగఁ జెప్పం దొడంగె. 129.

గీ. మావ్యభింబమువంటిసంశుద్ధుడొకఁడు, తెక్కెముచుబోలిన దైవసంకుప్తులగులం బ్రాక్కితాచారమడచిప్రబలంగఁజేయు, మంచియాచారమునుభవించితిమిగ.

గీ. ఆపదిగజమ్ములన బుద్ధింకగు తెరువులు, మొదటికం నెక్కి యేగు టంపునతెరువుల యందు సత్యహర్షమ్మనంబుండుఁ దవలి, వెంగు నెకసిద్ధుఁ దనుట యుద్వీశమాలి.

క. అరదమును లాగు నాలుగు, హరులం గనుగొంటింబడిప యవి జ్ఞానపువె ల్లురుఁజూపు చతుర్వర్ణము, పరిపాటిగఁ జూడు దీనిభావంబెల్లె. 132.

క. నానాచిత్రయుతము ర, తానీకస్థగితిము నగుంఁదలచక్రం బెం తే నీతిరీతికిఁ బ్రపం, చానూనవిశేషములకుఁవ్యంజక మధిపా. 133.

గీ. నీకొడుకు ధేరిగొట్టుచునీకుఁగానఁ, బడుట కర్థంబుఁ దెప్పడంబాధి కేంద్ర లోకములకెల్లఁదెలియంగఁ నేకమేవ, యనెడిశ్రుతిసజాతించుటంబురయమెదఁచ.

గీ. గోపురము జ్ఞానశాస్త్ర) మంగ్రోపురమ్మునుండి రత్నమ్ములం జమ్ముఁబొడ్డ కెల్ల దానినుపదేశ మొనఁగువిధమ్మురత్న, నికరమేలుట గ్రహియించునియతియధిప.

క. మొగములు వాడఁగ నార్దురు, పొగులుట తమమతము వోవఁబూర్వాచారా నుగతి జగతికిం దెల్పుచు, నెగడుగురువు లేడుచుటయనియెలుంగు మధిపా.

ప. అనిచెప్పిన నప్పులకుల చందంబు విని యీయేడువృత్తుంబులకుఁ బర్యవసితాథంబు తనూజుండు నన్నన్యసింతుటకా యని కృతనిశ్చయంబై. 137.

క. మునుపటికన్య ను నెక్కుడు, జనులం గావుంచి పూర్వసదనంబున నం ఓను నుండఁజేసె నెందుం, జనకునకుం బుగ్రు విడువఁనమ్మలే మగునే. 138.

కా. అసిద్ధార్థుఁడు పూర్వరీతి మఱునాఁడాచెన్నునిం గూడి ప్రో లాసం గల్గొనుచు న్నృతిం గనుజనుంబ్రాణంబు శేషంబుగా గాసిం జెందెడు వానిఁ దెక్కులగురోగంబు ల్విస్మయం గూర్చు నం త్రాసం బొందెడు వాని దాఁ గని మదింబాపప్రకాపంబునక. 139.

- గీ. కలన నున్న చెన్ను నడిగిండు మేలు, బాత్తఁబట్టించుకొనుచు నట్లరుగ నరుగ
వేటొకటఁజూపుబందుగుఁలైక్కివెక్కి, యేడ్వవచ్చెడునబ మొక్కఁడెదురుపడియె.
- గీ. కొమరుఁడగియుండఁగఁగొనినడువఁగ, వక్త్రమొక్కఁత గన్నట్టవస్త్రసంపు
తంబుగాఁజేసి సాడెవైఁచగఁబరుండఁ. బెట్టి నెల్వరు వహియింపఁవెడలె శవము.
- చ. పదపడి కంకగృధ్రముఖఁపక్షి సనాకులము నివారివా
స్పదము చనేకవాహక శంకప్రచురయను నైన వల్లకా
టిదరిని బెట్టి యాశచముఁడెప్పరమై చను వహ్నిఁగాల్ప బూ
డిచ యగుడు స్మృతాలనుతుఁడెంచు చందము భిన్నభిన్నమై 142.
- క. వివశం బగుటయుఁ బెన్నుని, నవలోకించి మన మిట్టులగుదుమె యన వాఁ
డువలకు సిద్ధార్థనికే గ, లవిధం బిప్పగిది దాఁ గ + లంగడి మదితోక. 143
- గీ. పుట్టుటయుఁ గిట్టుట ము మఱిఁ + బుట్టుటయును, దిరిగి కిట్టుట యనునదిఁదేహధర్మ
మేల తప్పించునగుఁ జక్ర + మెట్టు లట్టు, లీప్రపంచము తిరుగు భూమిశమాళి.
- వ. అనిన విని యది యంతయు మనంబునకు గోచరంబు చేసికొని యారుద్రభూమి
విడిచి మరలి నగరఘంటాపథంబున వచ్చుచుండ. 145
- చ. సిరిచెడి బిట్టువంగిచ కఁసేరుకయుం గను తెప్పలుం బర
స్పరము గడించు మైవళులు + పాతరలాడు శిరంబు నర్చము
స్వరసిన కర్ణలోమము ల + ణంగినపిక్కలబల్లి మోమునం
దొరఁగడిలాల గల్గియుదిఁతోక్కును గాంచె గుమారుఁ డొక్కెడక 146.
- క. పదపడ వడఁకుచుఁ బదములు, తడఁబడ హస్తమున నొక్కఁదండము గొని యె
వ్వొడు వచ్చుచుండు వీఁ డని, యడిగిన నృపనూతి కిట్టు + లనె సారథియొక.
- ఉ. రూప మడంగు బుచ్చయునుఁరూపలు దేహబలంబు క్రుంగు నం
తాపముఁహచ్చ నాశలును + దామరతంపర లై జనించు వి
ద్యాపటిమంబు తగ్గు విషయంబులఁ బొల్పలు దేనిప్రాపునం
దాపరమయ్యె నాజరయఁనందగు లోగ మొకండు వీసికెన్ 148.
- క. చవి యెఱుంగమి గించువా, ఉవమును లేకుంట పండ్లఁడంగుటయును ము
న్నపు విధములు దలఁపఁగ శంకవబొల్పము నుమ్ము ముదిమిఁ యవనీంద్రసుతా.
- క. అన విని బుద్ధుఁడు చిత్తం, బునఁ గూరిన వంత పేర్చిఁజూరిఁబారి నాలో
చన మొనరుదునుం జనియె నదనమునకుం బనివి పనివిఁతత్తర మొలయక

→* ఆశ్వాసాంతపద్యములు. *←

- క. సంతతరవికాంతిముతా, సంతథరామండలావఃసాసక్తృదు
సాంతాన్త్యస్థాయభుసా, సంతథరాపాల లోకమానిరజేలా 151.
- ఉ. రాజతరంగిణీప్రముఖః సమృతరాగ్రధవచప్రబంధక
త్తా జయశీల ముద్రితపురాతనకర్తృక సత్ప్రబంధనా
భీజనితాతికీర్తిధవః శీకృతసర్వదిగంతరాశ స
త్తేజ భుజాలసద్వసుమతీ సుసూతీ వరకృష్ణభూపతీ. 152.

→* భుజంగప్రయాతము. *←

- జగద్గీతకీర్తి భృశశ్రేమమాత్రే
నగాధీశధీరాఘనత్వప్రచారా!
యగోద్ధర్మమానాసదాభ్యస్యమానాం
ధగీ రావణభాషాచరాకృష్ణవేషా. 153.

→* గ ద్యము. *←

- ఇది .... శ్రీతిరువతివేంకటేశ్వరప్రణీతం బగుబుద్ధవర్తిత్రం
బసుమహాప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ ర ద్త.

తెనుపతి ప్రేంకటేయము.

బుద్ధ చ రి త్ర ము .

తృతీయాశ్వాసము.

- క. ప్రియం హిరాణ్యకాశి, రామత శాంత్యాదిసుగుణాత్నాకర కీ
ప్రియం వేంకటకృష్ణా, నాయుణీ సుకవికమలకాబ్యుదయణీ. 1.
- గీ. ఆవళింపును నదప సాంవాక్యసిద్ధుఁ, డట్లు గృహమున కేతెంచియంతరంగ
సెంతయు విరక్తపథముఁగంగులిడఁగ, న్యాయముగ నెట్టి కేల కాఁరేయి గడిపి. 2.
- ప. మఱునాఁ డుపయంబునం గతిపయమిత్రసహితండై యకృత్రమపనవిహరంబు
నకు మనంబు ప్రేరేకఁ గింజీకరసమాకలంబును దంప్త్రాఖ్యాద్యమానశలీన ఖల
ఖలారాశంబును సన్నన్ధపల్నాఽంధంబు నగుకంటకంబను వారువంబుఁ జెన్నుం
దాయులంబు గావించిన దాని నధిష్ఠించి యెడనెడ గిరినదీకుల్నానిర్ధ్వరరామణీ
యకంబుఁ గనుంగొనుచుఁ బనువాడు. 3.
- పీ. పంచాస్యకలముఖాపాద్యమానకరీంద్ర, నలితకుంభస్థముక్తాఫలంబుఁ
గందరాముఖచంద్రంధేభ్రమంకాఁ, విత్రస్తకార్దులంవిభ్రమంబు
కార్దులఘోరదంష్ట్రాపీద్యమానవ, న్యగపీమహిష్యాదిమృగకులంబు
వన్యకానుశృంగంవద్యమానోదార, చభనవిభ్రాంతకుఁరంగమంబు
- గీ. నభయఘ్నకుమారహస్తాగ్రవిహిత, వైణవాశుగహన్యమాస్త్రానియెనెగుట.
నన హిమభండమండీతంగుండశిలమ, యినతుహినభూధరంబుఁగన్తోనియెనెగుట.
- ప. కిం తత్సదంబులం జొంబకె మందజీదారులు సాయాధిరోహణసమీచీనంబులు
గా పని దారువంబు నట నుండ నియమించి కాలినడన వెడలి జడియకుండుఁ
మని తనచేలికాండ్రకు ధైర్యంబు చెప్పిండు ద్రాణింసాఘోరం బగునమ్మ
హాఁజ్ఞాంబుం దరియంతొచ్చి సృష్టియందలి వైచిత్ర్యంబున కచ్చెరువడుచుఁ
జనిచని. 5.

- క. ముండితశిరస్కుండై యొక, దండము కేలఁ గొని యేకఃతముగా వనమం
దుండినమునిని గనుంగొని, యెం డెందమునందు వింతఃయిం పెనలొకఁ. 6.
- ప. కని నీ వెన్వొండ వేమికరంబున నిట్టి వేసమాసాదించిని వేసుచేయుచుంటి నని
యడుగ నుచ్చవిషయమామనఁప్రబోధోదయం దగునన్యార్థార్థుం గనె యు
డి ట్టనియె. 7.
- క. నే నొకనన్నాత్రిసి నగ, జ్ఞానిం దపమాచరింప * నరుడెంచితి నా
ధ్యానము మోక్షము చెంచుట, కై నావుడు రాజనుతుడఃక్రమఃఁ బెరికె. 8.
- నీ. రల్లిదండ్రులు నీకుఁ * దప మాచరింపఁగ, నెందఁ బొమ్మని యాన * బిచ్చినారె
వా రేమియైరి నీఃపరిణయం బైనయి, బ్లాల్ నెచ్చిట పించిఃతయ్య యనుచు
నడుగ నయ్యా వెట్టిపడుచుడి వెం దేరి, పరిణయ బాహిరఃబంధము క్తి
నెనయు నేతల్లిదండ్రులెవ రైనఁగొడుట స, న్నాన్యసంబుగొనుమనిఃయంపువారి
గీ. యవని మోక్షేచ్ఛ గలవార * లఖిలబంధు, పుర్రమిత్రకశ్రాంతఃబంధుఃకర మగు
సంసారణవార్ధిఁ బడకయః * చనఁగవలయు నుగ్రకాంతారమ లవంకఃకూడు విడిచి.
ప. కావున నేను మోక్షార్థి నై పరిణయపాశంబునం దగులక తడఁదండ్రుల క న్న
ఱంగివచ్చి యాఘోరాఱణ్యప్రదేశంబునం నిట్టివేసంబునం దపంబు చేసికొను
చుంటి ననవుడు నరేంద్రనందనుం డి ట్టనియె. 10.
- మ. తరుణీపాశమునం దగుల్కానక సత్యజ్ఞానసంపన్నుండై
తరణోపాయముఁ జూడఁగావలయుం దఃత్వం వింతయే కాని యి
క్కరణిం దండముఁ గావించేలములు నే * కాలంబునం దాలచుక
శిరముం బోడి యొనర్పఁ గారణ మొగిం * జెప్పంగదే నావుడుక. 11.
- నీ. సాంసారికులతోడి * సాంసరు ముముక్షు, జనులకు దిగదు నాంసారికులకు
సన్నాన్యసులగువారిఃసహవాసమును గూడ, దంబు లైన నిరుదెగఁలదగు నిజము
కావున మోక్షేచ్ఛగలవారి కడవియు, సాంసారికుల క్షేల్లఃజనవదంబు
వాసంబుగా నేఱుఁగఱిచిరి లొట్లింటి, పెద్దలు వేషంబుఁవేలుగాఁగి
గీ. బుట్టములఁ గావిరంగును * బోడితలయు, యోగులకు నిర్భయించిరిఃయంక్తి చేసి
కాని ముక్తికీ నిది యొక్క * కారణంబు, గాదు ప్రతిబంధి కంబునుఁగాదుతలఁప.
గీ. అనుచు నెఱిగింపఁ మొక్కిపీఁడ్కొనుచుఁగదలి
స్నేహితులుగూడవెంటవచ్చినకతమున

వన్యకరరాజు ప్రోలికి * వచ్చుపగది
మరలె నగరునకుఁ దుంగఁమంబుతోడ.

౪. ఇట్లు సర్వాధినిధుం డానాటిపప లెల్ల నాన్యంబునం బుచ్చి సగరికిం బ్రవేశించ
నెవ భుజనబంధుండును. 14

౫. సిద్ధార్థుం డీత నేటిరాత్రి మొద లానింపండు సంసార మా
నభజ్జానమునం జగం బభిలముఁగ్నంధంప నంసారమ.
స్వధర్మంబు వహించు నంచుఁ బృథివిం * జాటించి యావై నుడు
స్వధామథులకు న్విచింపఁ జెన నావారాణాశ జేరె న్నడిక 15

గీ ఎట్లనుండుయు నితఁ డింకఁనెపుడుఁ గట్టు, నట్టివస్త్రంబు లను గట్టఁకెట్టిపుట్ట
ములు సరించునటంచుఁజెఁగ్వులల్లదోప, నేయెడలఁ దోచెనంజకంజాయదెసల
గీ పంకజాత యగుటఁదన్నుఁబాని యరిగె, రవిశ్రయీమయుఁ డనినలినివగనిగుడి
మగుడఁ దలయెత్తనేరనిఁపూర్వ మెప్పె, నకట వొనఁ గేరెనైన లంజ్ఞావహంబు.

గీ. పుష్పవతి యొక పద్మినిఁబొందుచేసి, తనదుతేజంబు క్రమమునఁబడిగి పోవఁ
బల్కినసముద్రమున చున్నెఁబాపమడంగ, ననగ రవి క్రుంకెఁదధిక్తాఁభృంతరమున.

క. ఎల్లెడల మనవతంగుడు, బల్లిదుఁడై క్రుష్ణుఁడు నెటఁ * బట్టువడెనొ యా
వట్లనుఁ డగుచు ననుగతిఁ, గొల్లులుగఁ బలంగకులముఁగూయఁగఁ దొడఁగెన్.

గీ. సూర్యుఁ డనుజ్ఞాన మెం దేనిఁజొచ్చుటయును
నలమెఁ దమము బ్రవక్తందముఁనందుఁ బ్రబలి
దానిఁ గని పైచేసిసుంజ్ఞాను లనఁగ,
మిగులవాపావఁదొడఁగెఁ బక్షిగణమపుడు.

సీ. ముల్లొకములకేనిఁయిల్లాలు తనయింట, వెలింగించుకొనిన దిఁవ్వియ యనంగఁ
బ్రాచికేళిఁయ్యఁపయఁ గోల్పడిననిగ్గు, గలయొంటితెలితాతిఁకప్పు యనంగ
నాకాగడోలాంతఁరాకాః మానకం, శుకరవిలాసకంతుక మనంగఁ
దెలుగంటిరొరపట్టిఁపఱపుటుయ్యెలమంచు, మునకుఁ దైఁ గట్టినఁముకుర మనంగఁ

గీ. జంద్రుఁ డుదయించెఁ జక్రముఁల్పించలింపె, జంద్రికాపథులెలుమైఁసంచరించె
నరసకైరవసంతతిఁసంతసింపె, బద్ధినికాంత తలవంచిఁపవ్వళించె. 21.

గీ. అంబరము తనమణి వోవఁనార్తిఁ గూరి, యెన్నియొదివ్వెలను భట్టియెంచునెదకి
విసివి పెద్దదీపమ్మును * బెట్టె ననఁగ, దారలను జంద్రుఁడును గ్రమఁదళ నెఱంగ,
మ మతియు.

- సీ తంజాపురీనిలఁకంజాతనయనల, రెండు చెక్కులు పుల్కఁగింపఁ జేసి
కాంచీపురీదేశఁఘనసారగంధుల, పొలయల్క పెక్కునాఁదులు హరించి
కర్ణాటకామినిఁఘనశిరోరుహముల, కనమాన నైగనిఁగ్గంబుఁ దెచ్చి
కుంతలప్రాంతకఁ ధ్వాంతాయతాత్మల, చెలవలకూర్చి హెచ్చింపఁజేసి
- గీ. యమితత్పస్తాద్ధిత భుజంఁగఁసముదయప్ర, మదవిధానార్హ కుశలసంఁపదలఁ బొదలి
మలయనిలయచటిరద్రుఁపలయనిలయ, మారుతంబులు చెలరేఁగెఁమాసరముగ. 24.
- ప. అట్టిసమయంబున సర్వాద్ధసిద్ధండు విశ్రామ నామకం బగుకేళికోదాన్వనంబునఁ
దొల్లింటిపగిది యశోధరాసహితుం డై యనర్హమణికుట్టితంబును ననేకచిత్రాలం
కృతంబును గృత్రిమద్రాక్షావల్లీనుమహితోల్లోచభాసురంబును మాత్రికసరసము
జ్జ్వలద్భిత్రివజంబును బహిష్ఠితగాయన్నానాగాయనిజనసంకులంబును గమ
నీయపరిచారికా బహుళంబును నగుసాధంబున. 25.
- సీ. జాలమార్గప్రవిఁప్తమ్ము లా వెన్నెల, ల్వజభిక్షుల నుధాఁభ్రాంతిఁజేయ
నవగత్నరుచిరపాఁత్రవిశేషభాస్వత్ప్ర, దీపమ్ము లాండొంటిఁజేజా మిగులఁ
దులలేక తగుహంసఁతూలికాత్పలఁబు, పఱచిన యద్దంబుఁభాతి మెఱయ
నుల్లోచ మయ్యెడఁనుండు నలంకార, ముల కన్నిటికి వింతఁపాలుపు నెఱప
- గీ. నలుదెసలకుఁదృముల సుప్తఁనిలవుటద్ద, ములు గుణించి పదార్థసంఘదయమునుబ్ర
వృద్ధముగఁ జూప నెల్లెడఁజేడ్క లాదవఁ, జాలు ననవద్యకేళికాఁసదనసీమ. 26.
- క. కేళీలోలతఁ గొండొక, కాలము వర్తించి తత్పుఁఖపరవశుం డై
లీలమెయి నిద్రవోయెడి, వేశకు యామధ్యయంబుఁవైడలం జొచ్చెన్. 27.
- ప అయ్యెడ. 28.
- సీ. కలలోఁ బవలిటిసంఁగతుల నృత్యాదుల, నెంచి సారకలవఁగిందు సుకతె
కంకణారావమ్ముఁగానమ్ముగా నిటు, నటుఁ గదలుచు నిద్రఁనందు నొకతె
వీణ మీటుచు రసఁవివశ యై యారీతిఁ, గదలక నిద్రింపఁగడగె సుకతె
శృంగము ల్సృకుచపంఁసంగమ్ము గన లేటి, తనప్రక్క సెలయ నిద్రగను సుకతె
- గీ. పొలంతు లిద్దు రొకపొగడఁపూలమాల, గ్రుచ్చుచుండంగ నందొక్కఁకోమలాంగి
యలసి యాదండ యుపధానమగుగతిఁ బవ, లింప నద్దానిపైఁ బవఁలించె సుకతె.
- గీ. ఒకతె పెంపుడుల్లేటిమిల్లపు గులాబి, పువ్వుదినివింప నది కొంతఁపూపు దినియుఁ
గొంత తినుచు నిదురగొనఁగువలయాతీ, తాను దినివింపుచు నె నిద్రఁతగవహించె.

- గు. లలన ల్కొందఱు కేకాసదన ముల్లంఘించి మైదచ్చు దీ
పలనత్కాంతులు కోహిణీమరుదభిఃప్రభంశితాచ్ఛాదనో
జ్జ్వలతాత్మవయవానికి న్నిగులద్యుఃకృత్యంబు సంశ్రింప వె
న్నెలవైబు న్నిదురింప సాగిరి సువాంశీభూతచేతస్కలై. 31.
- గీ. ఇట్లు భాకరీతిం గాక యెన్నేనిగంల, నతులనిద్రాభరాలసలైన యావె
లందు లెచ్చుచున్న గులాలెపువు, లనగ నెంతయు శోభసెంపూరి గపుడు. 32.
- ప. ఇట్లు లక్ష్మేశ్వరీగృహబహిష్ఠితు లగుతత్తజ్జనంబు లెల్లగాఢనిద్రాసుగతులై యుండువెం
డియుం దత్సదనద్యౌరసం త మ్మును గనకలతాచిత్రితంబును సలవర్ణమును జందన
కాష్ఠావలంబితంబు నగుతెగ యొద్ద గంగాగౌతము లనుపరిచారిక లిరువురు ప
న్నుంపి యుండు నమేయంబును నిశ్శబ్దంబు నగు నయ్యర్ధరాత్రంబున. 33.
- గీ. ధవునిభుజదండమది యుపాధానముగ నిదుర గొనుచునున్న యలయశోభగళగని
తగనివగ నిగుడఁగ లేచిఁబుగనికేల, మూడుసార్లు ముద్దిడుకొనిఁ మొనసి లేపె. 34.
- క. కన్నీరు కాల్వ గట్టఁగ, నన్నెలఁతుక వైటె గుబ్బులం దెగుకొనుచున్
సన్నపుటెలుఁగున నాకుని, చున్నన దనుపాగ లేపిఁచునవి వినుఁ డనన్. 35.
- గీ. ప్రార్థనాపూర్వ మైనయఃస్పృహఁతిపలుకు, విని యదరిపాటుమై లేచిఁవిహ్వలాత్మ
యైనసతిఁ గాంచి పల్కసిఁద్ధాధుఁడబల, రేమికారణ మిందులఁకెలుఁగఁ జెపును. 36.
- క. నావుడుఁ జెప్పట కానతి, భావం బెడతెగక మిగులఁవగలం బొగలం
గా విభుఁడు పలువితములు, నావెలఁదుక ననునయిం చెనది చెప్పింపన్. 37.
- గీ. ఆటె లనునయించుపతి కిట్టులను మృగాక్షి, నాధచెప్పెడిదేమియిఁనాఁడు నాకు
వేదకటి యొడవె నద్దానిఁవెర వెఱింగి, మించుముదమున నేను నిఁదించుచుంటిరి 38.
- మ. అకటా యియ్యది యెట్లు చెప్పనగు నాఁథా నిద్రలో నొక్కపా
డుకలం గంటి న దెట్టి దన్న నిటులఁట్టు ల్కొమ్ములం జిమ్ముకొం
చొకయాఁబోను చుణ్ణీప్రభోజ్జ్వలితమైయొప్పారు చిహ్నంబు విం
తకు వింత న్నొగమం దెల్ప నెదుటంఁగన్వట్టె వైలాకృతిన్. 39.
- గీ. విచ్చలవిడిఁ దిరిగెడి యాఃస్పృహభరాజుఁ, బట్టలేకున్నఁ బోవు మీఁథాగృహనుచుఁ
బలికె నంబరవాణి యఃస్పృహకు వినియు, నెవ్వరును బట్టలేకుండిఁరించుకేని. 40.
- ఉ. ఎమ్మెయిఁ బట్టరాక కడుఁ నేవునఁ బొల్పుచునున్న యమృతహా
క్షమును పానముగ్గఱునఁగట్టిగఁ బట్టితిఁ బట్టినంతనే

- హు ద్భువి యార్చి పర్వతసమున్నత మా తమపు విప్లవ్వి ఁ
తమ్మన నన్ను మీటి చరణంబుల భూమితలం బబ్బుచున్. 41.
- క. లెంకల నెల్లరం బొడిచి నిరంకుశగతి వరణ మొక్కయంబగం బుల
హంకార మెసంగె దాటి తలం కెల్లర కొడవ నేగెలుపు నెఱుంగున్. 42.
- గీ. ఇద్ది యొకకల యింక నొక్కడెట్టు లనిన, దేహకాలు నొక్కగుఁతివిధి సవరి
వారముగ నివ్వరమునకువచ్చి వైజయంతిక నెకండు నాటిసయంతలొన. 43.
- క. రవి యుదయమందె మటి నా, యువు పీచెన్ దాననద్దియు నివరణానెన్
వివిధగతి నక్కరము లున్నవి దాన ననంగ సతికినయ్యనఘండన్. 44.
- క. పలుకు నిటు లబల విను మిక్కల నిక్కల శుభన మేర్పడఁగా నగునె యనం
గ లలన ధవునకు ని ట్లన, బలుకులలో విన్నయనఁప్రబలింపంగన్. 45.
- గీ. ప్రాణనాథ మూడవకలయవధరింపు, కాలము సమీప మయ్యె నింకంక పడవేల
యనుచు బలు కొండు వినబడెనంతట నువ, ధానముదెన నిగిడితి నేను దృష్టి.
- గీ. అచట దేవరధరియించునట్టి పుత్ర, ములు గనంబడె గాని మిమ్ము గనవైతి
మున్ను మీరు నాకిచ్చినచిన్ని చూల, నడుమునం జూడ బాసు గానాకుం దోడె.
- క. అందెలు గంకణములు జా, తం దిలకింపంగ శయ్యఁపుకెవిం బడె నే
మందు న్నర్వాదాపట, మొందె న్నిఖిలత్వ ముత్తమొక్కం డటచెన్. 48.
- గీ. మీద గుండెలు జల్లనమేలుకొంటి, నిట్టి చైనెటికలకు ఫలమెన్నిగనుల
మనయిరువురందునొక్కరికినిమృతియగు, నంచు నెంచిశోకించెడఁ బ్రాణనాథ. 49.
- ప. అను ప్రాణేశ్వరిపల్కుల నివసించు సిద్ధార్థుండు తా నవ్వి నీ
కును నాకుందొసఁ గిక్కలం గలుగ దార్కుం బోలుపుక్రండన్ నీ
కు నొకం డుష్ణవ మందు నెన్నటికి నీకు న్నాకు సంబంధ ముం
డు నిటు ల్పద్మవనంబులన్ హృదయమందు న్విశ్వసింపం దగున్. 50.
- క. అని యనునయించి మఱి యి, ట్లను సిద్ధార్థుండు దుఃఖముందు మునుగు భూ
జనుల కుపకారములు నా, కొనరింపంగవలసి యున్నవోగజగన్ నా. 51.
- క. ఏ నేమాగ్ధంబున కై, పోనుంటి నె యట్టిహర్షమునకేపును రాఁ
గా నయ్యెడి శోకంపం, గా నేటి క టంచు బేర్తిగడలుకొనంగన్ 52.
- గీ. కొంగిలిందుకొని మొంగుచు నొంగుమిడి, ముద్దుపెట్టుకొని నుముఖిని జేసి
కంటినిరు దుడిచి కాంతకు సిద్ధార్థుడిట్టు అనియె మరల నెనక మెనగ. 53.

- క. జ్ఞానోపదేశమును నాచే నెంచుట గాంతు రట్టిశిష్యులలో ని
 న్నానింతు నగ్రగణ్యుగ, నీనానందంప మెందుఁచిక్కంబ నుమి. 51.
- గీ అని యనేకగతుల నాపెననునయించి, చెల్లి నకుమార్చి సంకయఁచేడి యగుచు
 మరల నిద్రించిజేసి యమ్మనకునుండు, తగినయాలోచనమునఁ జిత్తము కలంగి.
- గీ. ఉండునంత మున్నునుపడే నగుగతి, ననురవరుల పల్కిరట్టి పక్క
 లపుడు వినఁగనయ్యెనయెడఁ జంద్రుండు, కన్కటకుఁ డగుదుఁగ్రాలుచుండె.
- మ. అపు డద్దేశంబు లాడువాక్యములు సింధార్యుండు యోజించి ప్స
 ప్సపుధంగిం దిలించి లోకులను విఘ్ననాశధిం బాప రో
 గుభాపాకృతులం బానర్ప మతి సంకల్పించి పోనెంచి స్నే
 హపు సంబంధము ద్రెంపలేక కడు మోహముత్తుఁడై క్రమ్మఱు. 57.
- క. వెనుదీయుచును మ్హన, మ్మనకుం దానకము చేసిఁపూర్ణార్థ
 మ్మును జెంది యశోధరవంకను దృష్టి నిగిడ్చి మిగులఁగరుణార్ద్రుండై. 58.
- గీ అపె యవయవసోష్ణవిఁచురసి యరిసి, పనివిం జెందగలేకఁనితాంతరాగ
 గాఢవిఘ్ననములఁ బుడిఁగదసి పోగఁదుడకుఁ బోనెంచి తద్రదఁచ్ఛదము గాంచి.
- మ. మృదులం బందు నెఱింగియున్నును సమున్నీలర్ప మోటాగ్ని దా
 వాదకన్నిర్దయబుద్ధి నై ప్రతిపదంబుత్పార్తి నొందించు నా
 యదయత్నంబు నహించి స్వీయ మగు రాగాఢ్యత్వము నీవడ రో
 యధఁగతా నెల విచ్చి పంపుము కృపాఁయత్తైకచిత్తంబునక. 60.
- గీ. నువినహింసయ నచనుభవార్పంబటంచు, గుటు తెఱింగియు నిను గొనఁగోటిపోటు
 లు గలంచిత నన్నచులంబు విడిచి, నెల వొసంగును యోమచుఁసీమ నాకు. 61.
- గీ. ఎన్నడేగనుచిత మెఱయెసగు నవ్వ, దారసమ్మన నాహృదిఁయమ్మఁ గరంచు
 నీకు నాకు బునాను తీతొనెఱితితోఁ గ, నుంగవా యానతిమ్మ చునుటకు నాకు.
- క. అని ప్రక్షుద్రమునమ్ములఁ గనికఁ ముట్టిపడ నదీగిఁకాంత విడిచి త
 య్యను ద్విగ్ధ ప్రదక్షిణము న బాహించె న్నాడుసార్థుఁపూర్వాభిరసిక. 63.
- మ. అట్లొకచ్చి వెనకీయు దానంఁచుచ్చ. 64.
- క. వెన్నంబునఁ దమిమా, కయ్యహం దొదపుగాఢకన్ఠంబును
 వెయ్యెడ నోప్పతి నికనా, కయ్యనిను వీరెదను నొసంగుము నెలపుక. 65.

వ. అని వెండియు.

66.

[illegible]

గీ. యరమర మొంఁత లేక కాంచును మైత్రి, దననానిండు వెచ్చగుంధములార
అప్పు గల్గిన యోదాన్యములార, వసివి సయయాచి నవ్వు చకంబంపుండ్రు.

వ. అని బయట వెడలి యత్తండు.

68

మ. ౭.౩౯౦ం తేగును సంకయించును సముచ్యుక్తిత్వముం జెందు వే
 అొకకొం తేగు యథాస్థితిం గను నిరుచ్యుత్తము వాటించు నె
 న్నర్తుం దోతెంచుట కెచ్చగించు నట సున్నాస్థిసాధిం యాను గా
 కకటా యెవ్వసకేసి సక్యమగునాంయధ్ధాంకి కన్జించుటల్.

69.

వ. పదంపడి యెట్టకేలకు నిద్రించుచున్న కాంతాజనమ్ములమధ్యమ్మునుండి నిష్క్రమింపగ నడిచి మందహాసములు గమనానుకూల్యంబు సూచింప మెల్లనఁ జెన్నుని లేకి కంటకంబు నాయితంబు గావించుమని కలతెఱంగు వచించిన హఠి ట్టనియె, 70.

చ. మిసిమి నెనంగుప్రాయమును మేటిసిరు బృండలేనిరాజ్యము
 ప్రసికత్తయుం బనందొనంగురాకొమరుండవు సాధ్యమైననీ
 దునతి నకారణంబ విడిచింగొత్తనమ్మున రాత్రిచేత న
 స్మృతనము పూననెంచే దకటా నుఖిహూనె విరాగ మేరికెక్.

71

చ. స్థలమునఁ బండఁగావలెఁ బ్రసాద మటంచును సాధ్యు లిచ్చు ఖి
తలు గ్రహియింపఁగావలెఁ బొసంగదు వేళకుఁ దిండి తిన్నచో
నిలువఁ గరాదు నిల్చిననుఁనిల్చినచోఁట బరుండరాదు నీ
తల మగునే యతిత్వమునుఁదాల్చుటయు స్మరపాలనాకా.

72.

మ. అడవు ల్పావులతో యేలే గుహలు క్రీడాగారవారంబులే
మడుగు ల్పావులే హారసత్వములు నశ్చనశ్చయ్యిండ్లకులే
నడిప్రాయంపుద చలోదరిమీని నశ్చాయంబుగా డించి పో
యెడువాని నిను నే మంగలదరు మేలే ప్రాయమం దిప్పునోలే.

73.

- చ. కొడుకులఁ గూడఁజలం గనియఁగొంజొకకాలము హరిప్రాపు మే
 స్తుజించియు వార్ధకం బొదవఁగోరికిలం దిగఁద్రావి రాజ్యముం
 గొడుకుల కప్పించి కయిఁజొందను నన్నుననఁబు తోఁ మి
 క్కుడఁ బ్రయతించె చిక్కుబుఁగవుం గడు దుఃఖిఁజేసె జేయుచున్. 74.
- క. అని పలువిఁ ముల బోధించిన చెన్నునిమాట నిశ్చయఁజేయక తగుభం
 గిని పొనిం ద్వానమ్ముల, బనుపడఁగాఁ జేయ పఁడుఁబయభక్తులతోన్. 75.
- ప. కంటకమ్మను పోయిన్వమ్ము నాయిత మ్మొనర్చిన నద్దాని నధిష్ఠించి దేవతలు ఖుర
 ధావఁజును కన్కటప్రస్థులు సంధింప నవతీలఁ బ్రాకారంబులు దాఁటి ప్రియుగంబు
 నమ్ముని నొకమహారాజుమ్ము పొచ్చి దేవతాప్రభావమ్మునందేసి వాదవంబుతోడ
 నదచిఁచిచ్చిఁ చెన్నుం గాంచి యిట్లనియె. 76.
- గ. గాఢ కేయకంబునకంటకంబుతోడ, నడుగు వెనుకంబు లడకుండునడిచి వచ్చి
 రాజధక్తియు నీదు లొకాక్షరంబు, జెల్ల మొనరించి తీవు నాఁయుల్లమునకు
 గీ. రాజ్య మేలఁగఁ జలవిన రాజతనయు, మీఁదధక్తియు విశ్వాసంబుదరంబు
 ప్రియంబులఁ గల్గఁ గాని రాజ్యేచ్ఛలేని, వానిఁ గొల్పఁ నీవంటింబుల తక్కు
 ప. పక్షియు శోకత్యాగింబున కై చనుచున్న నన్నుంఁగార్చి శోకంబు పడలుచు
 పురుషున కర్థదాహునుఁకొంకట నుకొంబుగాని ధర్మదాయాదులు దొరకుట
 దుర్లభంబు ధర్మంబు నమయ మిపేక్షించునది కాదు. అశాశ్వత మగుదేహముల
 మతిమంతు లాశయొనరింపఁ దగుదు. కావున నీ పీకంటకంబుతోడఁ బురంబు
 నకిం బోయి మజ్జనకుండు నన్ను ముఱచునట్లు హితోపశేషంబు లొనరింపుము.
 క. పువఁ వల దని నొకపుము, యుగములు పోయింబినను వియోగము మాన్పం
 దనుచు నెలకె నిత్యంబుగ మృత్యువు వెంట నంటిఁమొగియుచునుండన్. 80.
- ప. కావున జనమరణరాహిత్యంబున కై నన్నునించి యిక్కానలయందుఁ గంద
 మాలాశనుండ నై జీవయాత్రనడపుదు నని పెక్కుభంగుల నుఁదేశించు రాజ
 కుమారుం గాంచి సంతాపవిక్లబుం డగుచుఁ జెన్నుం డిట్లనియె. 81.
- గీ. సామరాత్మజ నుకనిఁ గాఁనలనుఁ బంపి, చెప్పవచ్చితవాయోరిఁచెనఁటియనుచు
 పట్టుకొని నన్ను బెనుంఁడఁబట్టుకొఱకు, బట్టన మనసు నిపుడేలఁపె దయ్య.
 క. నామనము నాకు వెళుమిం, గామికె జంఱింతుఁఘోటకముతోడ నినుం
 గామించి ఘోరకాననఁ నీమకుం బంపం దలఁపునేయనె నాకున్. 83.

ఉ. దీపములేక పాడువడిదీప్తి దొంగిన యింటిమాడ్కి ను
ద్యాపించద్రక్షించ మయియాటడెఱ్ఱెయిన మిడిమాడ్కి నీ
ప్రాపును బాం కీడ్పడినపాడుకొండ మతోడ నేగకం
దాపిని బోదు శాక్యపురంపాలపాడి రాజులకా. 84.

నీ. తండ్రి నేగతి వృద్ధుఁడ్యుడయింపక గండ్లం, చిటికె నర్చును నాంస్త్రీకుఁడువోలె
వనిత నేగతిఁ బతిఁవ్రత పీడి మఱపుఁడై, కొంట్లున్న క్రియ కృతఁఘ్నండు వోలె
బాంధవం బేరీతిఁబ్రావుఁగోరినవారి, వదలితి యశము దుఁవ్యుఁని వోలె
దాది నేపగది గాఁతమని వర్జించితి, నందువిద్యును బ్రహ్మంతుండు వోలె.

గీ. జావుపుట్టువు గల్లు సంసారచక్రమునకు భీతిల్లి యిట యన్నియును మఁదగఁ
దలఁచితివి గాని నీదుపాదములె గతిగ, మనెడు నన్నెల్లు వర్జించుచునువుట్టె.

క. అనుచుఁ బెనువంతఁ బడుచు, న్నుని గిని శౌన్దోదనియు మఁమోగిం ద్రుల్ల
ప్రణయంబుఁ జేసికొని యిట్లనియెం గుతుకము విరాగిం నుచుండువత్. 86.

ప. పృథ్వీతట లగు దేహులయందు నానాధావంబు నియంపని యెటింగితేని మన్న
యోగంబునకు విచారింపకుము. ఎన్నిజన్మంబుల నెం దెంచితో నిట్టిసంఘం
గంబు లెన్ని యెన్ని వహించితిమో యెఱుంగుదువే, యేనుముముక్షమెయి
నన్న్యసింబితిఁ గాని యిట్టబంధు ద్వేషంబుఁ గా దనోన్యవిహం లగుబాంధ
వుల నెన్నటికే నెడవాపుటకు మృత్యుదేవత వేచియే యున్నది నాతోడ నిన్నుం
గొంపోయిన ఫలంబు లేదు. నేను విజ్ఞానం బ్రాప్తించిన పదమంతు నీకు నొకవా
లానంగుచాడ నీపీశురంగంబుతోడం గపిలవస్తుపురంబున కరుగుము విచారిం
పకు మని కంటకంబుం గాంచి యిట్లనియె. 87.

చ. అడలకు ముష్టివారి నయఁనాంచలపూరిత మాచుఁ జెక్కులం
బడి దిగజాతి నాల్పదిగఁవంచి పదంబులు నాకఁబోకుఁ గీ
డ్వడకుము నీకు నాకు బుణఁబంధము తీతెను నేటి కింక నీ
పడినపరిశ్రమంబు పరిఁపకృత్యఫలప్రదనా హరీశ్వరా. 88.

న అనుచు శంఖపత్రగదాదిరేఖాఽభ్రాజితం బగుకేలఁ బెక్కునా స్థాదలఁతయు
నిమిరి నాయపరాధంబు సహింపుము పా మ్మని యానతిచ్చి ననవేనిసొమ్ములు
డులిచి వేర్వేట నభినుతించుచుఁ జెన్నునిం గని యిట్లనియె. 89.

- ఉ. ఈవలయమ్ము లెంతకును హెచ్చు లనం దగదే ప్రశస్తమ
శ్రీమేలుగొందు నీమణుల చేరులు గాంచితే వేయునేల నా
నానిధభూషణంబు లివి నా కిడె మజ్జనకుండు పిన్న నాఁ
డేవు ధరింపు మీ యింక మఁకేటికి నా రట సన్నునించితికా. 90.
- క. ప్రాణమునకంటె హెచ్చిది, దీనిం దీసికొని వేగఁ దరిలిచను మటం
చాన్యసందనుఁ డవ్వము, పై నెంతయఁజేర్చి జూపింపదపడి యనియెకా.
- శా. చెన్నా మజ్జనకుండు నాకియి కడుంజీర్ణించు శోకంబు నా
పన్నేరం డెటులేని శీఘ్రముగ సేవత్తుకా బరిష్టయైనై
యెన్నఁగాఁ గగువస్తువుం దలిసి నీపీమాటలే తొల్పి
ద్ధృష్టి రేజము సంతనంబుఁ గనునఁజ్ఞే జ్ఞేని సంధంపుమా. 91.
- మ. అనియనిపిన వాఁడును గరభృతభిలీం బగు కంటకంబుతోడఁ జనలేక చనలేక
వెనుకఁ జూచుచు రాజపుత్రుని చెయ్యల కిచ్చెరువండుచు వచ్చినత్రోవ
యెటుంగక కపిలవస్తువురాభిముఖం డై చనియె. 92.
- మ. అటు లాచెన్నునిఁ బంపి చేరె నటసింధాద్ధండు స్వర్గంబు మా
జట నాఁ జెన్నగు బింబిసారువురికిం బ్రాంతంబునందుం గురు
ట్పటలీపకృష్ణఫలప్రసూననిచయఁ ప్రచ్ఛాయధారాలల
త్తటకమౌన్నతరత్న నామకకుభృద్ధర్మంతరాశ్శస్థికా. 93.
- మ. ఇట్లు స్రవంచవరచూర్ణ జిజ్ఞాసాకందశీతం బగుడెందంబున నమ్మాయాదేవీనంద
నుండు సకలరాజ్యభారంబు రిత్పడించి యతివేషమున నారత్నగిరికలంకులఁ
దిరుగు చున్నంత. 94.
- గీ. తమముఁకుఁ బ్రాణిపాక కాంతలకు జోక, పదనమాన్వించు నైకపాపపరిపాక
మాకులత్వవిలాసైకఁఘాకలోక, మేగుదెంచెను నలనొకవేగుఁబోక. 95.
- చ. తమి యనుగోపకాంత భవంధంబనుకుండను జ్యోతిత్సన్నిపేరిక్షి
రములను దోడుపెట్టి భగవరావము కవ్వపుమ్రాంతగా నిశాం
తమున దధి న్నశించి గళితం బగువెన్నును ముద్దచేసి త
క్రమునకు మధ్యఁ గేర్చి నవఁగాఁ దగె వెన్నెల వేగుఁజుక్కయెకా. 96.
- గీ. ఒడ్డు విడిగి లోనఁబడ్డ గంగానీరి, తిరుగఁ బంక మెడలిఁజేటునాటి
చెలువు నటిగ వెన్నెలీలకృతాధాతిక, ప్రభలు మెల్లమెల్లఁబలియుకొలది. 97.

- క. మానిత మగువేనముఁ గ, శానిధియు నిధినివిలాసినిని దమో
మానం బుడిపి కఁగించిన, పానుపువైవలువ యనఁగఁభాసిత నభముకా. 99.
- చ. పడమటికొండ లేటిచెలువ త్తమమూతులు సాచి నాకఁగా
నుడువతిబింబమందు నెలఁపుండిన యిట్టి నుభించెఁ బ్రాచి య
న్నడఁతుక భాన్మరప్రసవఁబాన్మకు దాశక మూలు చుండె నా
వెడలెఁ గసోతహుంకృతులఁపీనులకుం గడుసాంపునించుచుకా. 100.
- సీ. ఎంతహానికి వచ్చెఁనెంతదుస్థితి కటాయను వెరంగున వెల్లఁనయ్యె దెసలు
ఇవి రాజసుతులు చేయవలసినపనులు, గావుకావంచుఁ గాఁకంబు లఱచె
జగములం దున్నయఁజ్ఞాన మింక నశింపఁగల దన్నచగిదిఁ జీఁకట్లు విరిసెఁ
దొలఁగు నీగతి సర్వదుర్మతంబు లటందు, నొడుపుపోలికఁజుక్కఁలడఁగిపోయె
- గీ. దుష్టు లీగతి పోవుఁడు రనురీతి, నెనఁగ నుప్రోద్ధిత హారఁమృగరవంబు
జ్ఞాన ముదయించు నింక నీకరణిఁనుచు, వింటుచుదయించె బిచ్చుకఁకుంటువేల్పు.
- సీ. భూసురాన్యుక్తిదానానివిచ్చిన్నమం, చేవరుణాన్యకృతి దీప్తి యనఁగ
నుదయించుచున్న సూర్యుని నెదుర్కొనఁబోవు, కమలిసీగాధరాఁగఁ బనంగఁ
జక్రవాకీహృదఁబ్జమునుండి వైకి వెలలిపాటు శోకానఁలం బనంగఁ
బ్రపవ వేదన పడుఁప్రాచివై దిగఁబుడ్చి, పాఱఁబోసిన రక్తఁసీర మనఁగ
- గీ. నబ్జవైరికి నిసికిఁ బెండ్లైవనొట, జంపతుల కైనడేగాటఁసమయమందు
భూమివైఁబడినట్టిబుఁక్కామనంగఁబొలుపువహియిఁచెఁజక్కఁగాఁబూర్వసంధ్య
- చ. కలువలునిద్రవోన రతిఁకాంతుఁడు తూపులు మూల నైఁజ
క్కలనడఁత్రోవ రక్తతరఁకాంతులఁ జక్కనగా వలాహకం
బులకుం గుసుంభచేలముఁపోలిక రా వెలసెం జగంబు క
న్నులకు వచింపనేగని విఁసాదముగా నునుపంజ తూర్పునకా. 103.
- సీ. హరిహరబ్రహ్మలయా కార మగువేల్పు. వేదత్రయీస్వరూపోదయుండు
ఘూకై కదృష్టినఁపోచప్రదకరుండు, కోక కాంక్షలపుణ్యఁకోరకంబు
పద్మినీ కాంశికుఁబ్రమద మిచ్చుబొజంగు, పండ్రెండురూపులఁబ్రబలుజాణ
కాలచక్రముఁ ద్రిప్పఁగలవేర్పు గలఁకేయ, గగఁలక్ష్మికి వింతఁగలుగుతొడవు
- గీ. ఏకచక్రరథంబునఁగ నేగుజోడు, చీకఁటులగొంగ కలువలఁసిరికి దొంగ
వేవెలుంగులవొరప్రభఁవించె లోక, భాంధవుం డగోనాసత్తఁవైంధవుండు. 104.

- చ. తననిసి నేచఁబో నిరులుఁదయ్యముఁ దాన వదల్చి దాని ప
ద్వినివిరులం దళిచ్చలముఁమీఁఁబగం దగిలించి లేచి పో
యనకక కోపరక్షినలిఁనీంద్రకరాహతిఁ గ్రాఁగి వెల్ల నై
మునిఁగె నపత్రపం దుచకుఁమూఁడినయాపద వ్యాలోపలన్. 105.
- సీ నాని కుట్టులశయాఁనమ్ము లైనమధుప్ర, తములు లేచి శుభధ్వఁసములు సేయఁ
బయలఁ గూడినజక్కఁవల విలాసరసంబు, తోఁ పుతజ్జతమై నేదుర్మొనఁగఁ
జేదోయి నొదలఁజేర్చి భక్తులు శుభ, స్తుతులు వాడుచు ననుఁస్మృతులు సేయ
వారాంగనానురాఁగాయాధి పగిది న, స్థిర మైన నీరండఁ దనలఁ బ్రాఁక
గీ. సొక్కతేజనిగట్టి రఁయోధతముగ, నొంటికాల్తేరు పిచ్చుకఁకుంటు దోల
హస్తభూధరసందర్శనైకదృష్టి, భాస్కరుఁడు మింటితెన్నునఁబైలు వెడలె. 106.
- సీ. పద్మరాగప్రభాఁపటలిచేఁ బూయంగఁబడినపోలిక సొప్పెఁబరవృత్తములు
ఆరుణవల్లవచయఁబ్యాప్తంబు లైనట్టి, పగిదిఁ బెంపెపలారఁఁబాదవములు
రక్తచందనసమాఁనక్తనీరంబుల, నియతిగాఁ దనరారఁ నిర్దురములు
శోణాంబరగ్రామఁశోభాయమానంబు, లైనభాతిఁ దనరృఁనఖిదిశలు
- గీ. తవసనారాధనము చేయఁదగినవస్తు, వ్రులను సమకూర్చుకొనియె నీఁభూపుగంధ్ర
యనఁగఁ దనరారెనివియన్నియునుదలంపఁ, బ్రబలినిరెండఁదిక్కులఁబలియుకొలది
వ. ఇట్లు జగద్బాంధవుండు సర్వలోచనానందకరఁబుగా వెడలుటయు సర్వాగ్ర
సిద్ధుండును. 108.
- క. దండంబుఁ గావించేల క, మండలువుం దైవమహిమఁమార్గంబునయం
దుండం గని తనకై సుర, తండము పంపె నని పానిఁదాల్చి కడంకన్. 109.
- చ. వెడలిన చిత్రభాను రుచిఁపీచివరంపర మేనిపై వెసం
బదుటకు గాని త్పరికిఁఁబాగ్యమునుండియు రాజపీటి కై
యడవిఁ బట్టి యేకపదిఁనాగయఁచుం గని పీఠ సాచ్చి దో
సెఁడు యవలు గ్రహించె నొకఁయింటిక యగి సమద్ధకంబుగకా. 110.
- సీ. సంగంతు నెఱిమించుఁచల్పవల్పలు దాల్చు, లలితుండు కావిశాఁటులు ధరించె
బైడిపాత్రికలందుఁబరమాన్నము భుజించు, రారాజమాధుఁకరంబు గుడిచె
దూదిపాన్పులమీఁదఁదూఁ గుటయ్యెలనూఁగు, భోగి తృణాంకురంఁబుల శయించె
బొంపాను క్రొత్తపూఁబొదలండ్ల పహరించు, భాగ్యశాలి యరణ్యఁపటలిఁదిరిగె

- గీ. నెండకన్నును వానకఁ న్నెఱుంగ కనుల, రత్నసాధంబులఁ జరించుఁరాచిగున్న
శీతఁ జాతపంబులఁ జూతఁ బడుచు, ఒడుగుజడదారిఁ దొంగఁ పగిలఁ దివఁ, 111.
- ప. ఇట్లు పన్నాసి యై ప్రతిదినంబును రాజగృహపురంబునకుం బోయి యొక్కగ్ని
హంబున యాయావరంబుఁ గొనుచు నత్నిగిరిగుహఁఖంబున వెలియుచునున్నంత
నటఁ గపిలవస్తుపురంబున. 112.
- గీ. తన్ను నంచించి పతి నిఁగింపఁచునందు, నెచటి వేరుటయును నిడఁ నెఱుంగఁజెట్టి
పతి యిశోధర యెప్పటిఁచందమునను, వేగుబోకికు మేల్కొంచి వెఱుంగఁడుచు.
- సీ. జగమెల్ల సుప్రకాశము చేయఁగాజాలు, చంద్రుఁ బాసెనయాకిఁ సంబుమాడ్కిఁ
బనివానితనము తోఁపఁగ విగించిన రత్ననంబు జాతనవలఁయందు. గిడిఁ
బ్రతిబింబమును జూపుఁజేటిమంబు గలమించు, తర్క్కుగోల్పడిన యఁదలంబుభాత
నెంతైన విలువచేయింపింపఁజాలు నీ, రంబుఁ గోల్పడిన హీరంబురీఁ
- గీ. బ్రాణనాథుఁడు లేని తంబుంబు చూచి, కలలు నిక్కలలా యంచుఁదలంచునాకు
నేడె సిద్ధించె నీనాఁటిఁపాడుకల ఫ, లం బనుచు నెంచి గుడియఁబల్లననఁగ.
- క. చెలులఁ బిలిచి యడిగిన హ, రలు మేము నెఱుంగ మనుడుఁరమణీమణియ
గ్గల మగుశోకభరంబున, నలమటఁ గొనిమగుడ ధైర్యఁమంది కడంకా. 115.
- క. మందరలోనీకిఁ జని యందుం దురగము లేక యంటఁతోడ్పడ నతం
డెందేని జనుట యెఱిగిం, పం దారుణదుఃఖభగముఁ రక్షక జేయకా. 116.
- కా. సంసాధంబు పరిత్యజించి యెటకేఁపన్నాసిగాఁబోయె రా
డ్డంపంబంచును నిశ్చయించుకొని యాయబ్బాక్షి మూర్ఖులై ను
త్తంసీభూతము లైన పూవు లుపకృత్యం బాత్తలో నెంచి మేక
పింసం జెందక యుండఁ దల్పగతిఁ జెంద న్నేలనల్పక్కులకా 117.
- క. కర్ణకర్ణకగా నా, కర్ణించిరి పారు తెల్లఁ లగతి సతియ
భర్తృమన నుండ నృపకుత, పూర్ణశకంతుండు లేచిఁపోయెన టంచుకా 118.
- గీ. చంద్రుఁ డస్త్రావనీభృత్తుఁచాటువడిన, కాలమున భంగములు గనుఁపాలకపిలి
రీతిగా నల్లకల్లాలఁమై తనర్చెన, గపిలవస్తుపురంబు తిఁశ్శాలమందు. 119
- ప. విదపశుద్ధోదనుండును దదుదంతంబు సేవకముఖంబుగా విని సహమాత్యపురోహితుం
డై కుమారాంతఃపురంబు సొచ్చి యచటికాఁచిపరల నడిగిన వారును గుమారబ
హిర్దమనంబున కిచ్చెరు వందుచు నిట్లనిరి. 120.

- కా. దావ్యంబుల బిగియించి యున్న కలు లీఁపాకారముతో దాఁచె నె
యేరితి న్నెనుఁ గన్పొఱంగి చెనెనెఁ యేమందు మోదేప దై
వారంభంబుల కడ్డులే దనుట సత్యం బయ్యె నాకాశసం
చారముం గొని యేగె నందు మదిలోఁకంకింపు ముద్వీర్వరా. 121.
- చ. అనవుడు శుద్ధోదకుఁడును సమానుషకృత్యంబు గాఁ దలంచుచు బురోహి తామా
త్యుల సంకతుం జూచి మీ పిరువురుం చొసపరిచారంబుతో సకలదేశంబులు
వెదకి కుమారుం దోడ్పొని రండు మీవచ్చువఱ కేను నన్న పానంబులు విస
ర్జించి యీశ్వరాలయంబునం దగిన బల్కాదికాంతికక్రియ లొనర్చు చుండు
ననిన. 122.
- క. వారుం జనిరి నృపాలకు, మారాజ్యేషంబునకు సమస్తదికలకునో
ఘోరాఁగ్ధ్యంబులకు సమీరిజంబు లగుహరులఁమీదఁ గడంకన్ 123.
- గీ. ఒడ లెఱుంగక మూర్ఖత్వయున్న యయ్య, శోభరకుం దెల్వీరా నంతఁ నుదకుల్లె
నూజించిరి నుది తాల్చి నొసరించి, నడునెన్నకుం దగిన సంభాషణముల. 124.
- సీ. నృఁతి నొన్నిన యమాఁత్యపురోహితులుతోడి కొనిరాక యుందురాఁయ నెడువారు
కాక్యంకం బింకఁసరి యగుఁ గాఁబోలు, నంచు లోలో విలపించువారు
నింత తండ్రయె కానిఁయితఁడు లేపో నేడొ, మరలివచ్చు నటంచుఁ గెరలువారు
నఖిలరాజ్యమా వీడి యకట సన్నాధిని కాఁబోవునే యని మదిఁబొక్కువారు
- గీ. అచినుకృతవంతుం డైవశాఁక్యనరపతికి, రాఁదగిన యట్టిదురవస్థఁకా దటంచుఁ
జెనఁటివైవముచేత మాఁపించువారు, నైరి యాబాలగోపాలఁమఖిలనులు. 125.
- చ. ఇట్లు కపిలవస్త్రపురం బల్లకల్లోలంబుగాఁ గుమార విరహాయాసంబున నన్న పానా
దులఁ బుటచి చింతించి, మన్న దివారాత్రంబు లెఱుంగఁబడకుండ సత్తదివసంబులు
గడచె నట్లు రాజకుమారునిచే నింటి కనువంబడిన యాచెన్నుండు 126.
- క. మును పొకవిమునంబున కే, గినమార్గము మిగుల వంతఁగీడ్పడుచుం దా
నెనిమిదిదినములకు న్నడ, చెను దురగఖిలిన మొక్కఁచేతం గొనుచుకా. 127.
- ఉ. పూరియు ఖానముం దిన కఃపూర్వముగా నశిలించుచుం దదా
కారము లోఁ దలంచుచుఁ జొఁకారము హసినహేము పారెకు
స్సారెకుఁ దత్తపోవని దెస న్నిగిడించుచుఁ జేరె సాదితో
వారువ మర్కవాప్తితసంభం బన నెవ్వ పురంబులోనికికా. 128.

- సీ. కలనైన జంతుహింసలఁ దలంపనిఁజూడు, వెంటాడఁ బోవునే విధిసములకు
నున్న రాజ్యం బేసియును నొల్ల ననుపాఁడు, వెడలనే రిపురాజ్యవిజయమునకు
సంచు ప్రమేదలఁయందు వర్తలుఁజూడు, వసియించునే రిక్తవసకులందుఁ
చలిపండ్రులందు మెత్తినబత్తి గలఁజూడు, గాకుండునే యిన్నిరాత్రులకును
- గీ. ననుచుఁ బలువిధ సంతతులఁ నాడుకొనుచు, నొలఁగుకన్నీరు పెక్కుకాల్పలఁగనాది
కన్ధృతఖలీన మగు కంటకంబుఁ జూచి, పౌరు లందఱు సెక పెట్టుబారు మని.
- వ. అంత నారాజపుత్ర కలిహితం బగుకంటకంబు రాక యొకరి మొకంబున నొక
రు విని.
- 130.
- గీ. వెనుక రాఘవు నడచి కంఠింపినట్టి, స్వంపనమువెంట సాకేతఁజనము వగిది
రాజపుత్రుక డేమాయెరా యటంచు, నడుగుచును నాది వెను వెంటఁబడిరి జనులు.
- గీ. ఏరికేనియు నవకాగఁ మెన్నఁడేనిఁ, జేయఁ దలఁపేనిఁ బుట్టనిఁ సిద్ధమూర్తి
దేవతానన్నిభుండు వంధ్యుల వతని, నెచట వసియింపఁడేసితిఁవేమి చెప్పును. 131.
- మ. అనుచుం ద న్నతితంద్రమై నడుగుపాఁరానీకముం జూచి హా
యనుచుం జెన్నఁడు గద్గదస్వరముతోడై మాట తొట్టిల్లఁగా
మనరాచూలియె కంటకంబు గృహిధార్తంబు న్ననుం గూడ వీ
డెను దాఁజీమలు తూటరాని వనవాటిం గూరచి త్రంబునక.
- 133.
- ఉ. నావుడు నెట్టకేలకు మఁనంబులు క్రుంగఁగ వానివల్కుల
ట్టే విననట్టి పౌరులు పెత్తిల్లు మనన్ హృదయంబు ద్రవ్యులై
పోవఁగ మూర్ఖు చెంది పోఁపోయిరి తక్కినపౌరు లట్ల పా
పోవుచు నాని వెంటఁ బడిపోయిరి శూన్యత గేంద్రియంగాక.
- 134.
- ఉ. ఎచ్చోలు రాజన్యాది నసింపిన దయ్యదియో పుగంబు ను
మైచ్చులు రాజనూతి నసింపిన దయ్యదియో వనమ్ము మా
కెచ్చట నుండెనో యిచటికేదెన పోయెద మంచు వేడఁగాఁ
జొచ్చిరి దారికడ్డమగుచు న్నతిలేనిగతిం దురంగముక.
- 135.
- వ. ఇట్లు సముద్రంబు వెల్లివిరిసినగతిఁ దండోపతండంబుగా నిండినపామండలం
బెడ మీకయ్యాండు రాజమార్గంబునం బోవుచుండ గజాక్షమార్గంబులు తెలిచి.
- 136.

- గీ. రాగలం దనునాన నిఁరాకగాఁగ, రాజపుత్రుండు లేనివార్యమును జూచి
యట్టై వాపోవు తరుణులయీననము, పట్టపగిలింబి చంద్రులభావించినరె. 137.
- చ తనయుఁడూ రాగలందులకుఁద్రోగృహంబున కంక్మదీక్ష గై
జొని తపమాచరించుచు సంగోక్తులతోడఁ బురోహితుండు చే
ప్పిన నీ శాంతిక్రియలఁజేయుపథంబుల జేయుదుండె న
ల్పని పెనువంతతోఁగి పిలవనస్తు పురీంద్రుఁడు ఖిన్నచిత్తుఁడై 138.
- క. తనకేనిం బగ జనింజంపిన వాజిం గొంచు సాదివీటికిఁ జనుదెం
చినగతిఁ గన్నీ రొలుకుచుఁ, జనియెం జెన్నుండు రాజసద్వంబునకుఁ. 139.
- వ. ఇట్లు రాజాబ్రహ్మంబుం బ్రజేతించి కంటకంబు నిజాధిస్థానంబునం గట్టిపెట్టించి
సంత సదయం బృష్టచేతం దల్చుచు రాజపుత్రపరహంబునా సూదకంబుగఁ
బిట్టు నెకిల్చించి నదారావంబునకుం బంజరస్థంబు లగుక కశికపారావతాది
పక్షిగణంబులయఁ దక్కిన హయంబులయ న్నహారవంబులు విని యంతిపురి
పారికలు పుకాంతుండు చనుదెంచె నని వెచ్చి యతిప్రహ్లాంబు దుఃఖంబుగాఁ
బరిణమింప నూర్చిలిరి. 140.
- చ. తొలకరి వ్రాచాహములతోయము వెల్వడి యెగుదెంచు చం
చలలతెజంగునం గృహముచయ్యన వెల్వడి చెల్వ లందఱుక
లిలలిల నేగుదెంచి ధరణీవరమానుని రామి మోములుక
వెలవెలఁబాట మూర్చిలిరివేడికిఁ గందినతీవ లట్టుగక. 141.
- చ. బుడుతనరేంద్రుఁ డిల్వడలిఁగోయిన దాదిగ సంస్కరింపపిం
జయిడి వీడినోయియును జందిరచేకల కన్ను మాసియున్
గడిగి వెడలక కన్నుంగఁకాటుక మాసియు నంద మైన య
వ్వదలల మోము లన్నియఁ బ్రభాతసీతోత్పలక లంబిగెన్. 142.
- సీ. సహజారుణు లైనచరణంబులకుఁ బాసి, చోదలు బంగారునూఁపురము లొకట
నచ్చంబు లగుచెక్కుంటద్దంబులకుఁ బాసి గళితంబు లైనకుండలము లొకట
గుల్తంబు లైనవంజీజంబులకుఁ బాసి, పుష్పంబులైన హారంబు లొకట
నందంబు లై పట్టిహస్తంబులకుఁ పాసి, స్థలితంబు లైన కంకణము లొకట
- గీ. వైకతంబుల కెన్నయింజనునములకుఁ, జూసి జాతీగ మొలనూత్రవణము లొకట
బడఁగ నిలపింప సాగిరేచ్చడలలెల్ల, మేల మఁబోతు విడచినయాలపగిది. 143.

మ. జనని బాసిననాటుగోలె గడువాశ్వల్యంతో నెత్తి పెం
చిన యారెండవరాజసత్వియు సితాసీచ్చిన్న మై వడ్డ నే
యనఁటిం బోలె బడెం గుమారవిఁహానూపంబుచే నేగగకం
మహం గూడికలేనిగావుగని శత్రు యంచు నాపోవుచుకొ. 144.

గీ. తొలకుంగన్నెగు గలవెలండుకలయాన, కమలకలమున నారాచంగగల ముపుగు
వానచినుకులు రేకులపైర జాటు, తమ్ముపూ ఇన్నకొను చంచమనఁ బోలిచె.

చ. ఎడమటి చరినిరంబు లయింపుత్రము లై పాలకండ గట్టి క
న్నడనినరంబులకొ నగలుబాసినవేళులు గల్గు చేతులు
దడఁబడఁ జొమ్ము బాఁడుకొనుతామగసాక్షుల రీతిఁ జూడఁ జొ
ప్పడెఁ బవమానధూతన జంజల్లవతాడితవల్లి కాక్కిలికె. 146.

గీ. మారుతాహుతకమలకుంట్లలకయాన, చక్రమిగునంబు లైననిఁకక రిలులట్లు
పరగి రిరుగేల జొమ్ములఁబాఁడుకొనుచు, గడచుచున్నవగ్గెనఁకాంబు లపుడు

వ. ఇట్లంతివురివా రెండఱు ఎందురుచుఁ జింతాక్రాంత లై పండిరంబులు విడిచి
మందరకడ కరుదెంచి కంటకంబుం జెన్నునిం గాంచి పరిపరిపథములఁ గుమా
రునిపుత్తాంతం బడుగునున్నంత నాయశోధరయు. 148.

గీ. తుచములమీఁదికుంఁకుమపూత బురదగాఁగరఁగించి కన్నెరుఁకాల్పు గట్ట
నిమ్మరణక్రోధానిర్వాహకము లైన, శోలికకన్నులు నల్లఁగ్రుమ్మరింప
వెనుదీయఁగారానిఁవేడినిట్టార్పుల, వలుదవన్నుందోయిఁబాడుదోపఁ
బొంగుపొంగుగఁ శచ్చిఁపారలు వల్చనివంత, గదియిం ఓకంతకఁగ్గడకఁ జూపఁ

గీ. గంపమునఁ గాలుచేయి గఁగ్గడ వడంక, నిముస మైనను సెుకఁబొటఁనిలువనేక
కాంత లందఱు విలపించుకడనవచ్చి, కంటకముఁగాంచియిట్లు నెఱగరణమొలక.

గీ. ఒడ లెఱుంగని నిదలోనున్నవేళ, జనియె నాప్రాణనామండునను మొఱంగి
యీవుఁ జెన్నుండువచ్చితిఁరేలరాఁడు, నాప్రియుండుచెప్పుమన్న కంటకముకాన.

చం. నడినిశఁ బాన్పుమీదఁ గరుణామయుండై నిదురించువాని రా

బుడుతను బుద్ధిలే కడవిఁసూకలపా లానగించి వచ్చియుం

బుడిబుడియెడ్డు లేడ్చుమనుఁబొంపిరివోవువిచార మున్నత

త్తడివలె నిత్తఱిం బ్రతిఁదంబును బొత్తున మోపవుత్తువే.

క. పతియెడ విశ్వాసముఁ బ్రమతిగలవాన నని నిన్నుఁమన్నించితోరు
రక్షి నెచటికొక బంపిననం, గతియను నాతోడఁ జెప్పఁగదనే వాణి. 152.

క. సరింపకు కన్నీ రికక్కఱ కటింపకు నీదుర్కొంపండెం గద నా
యకు నెడపీఁ వింతటి కంఠకమా నామీర నక్కఱటా కంటకమా. 153.

గీ. తెలివిలేని స్నేహితులు గల్గుటయ కంకె, దెలివిగల్గు శ్రుతులను మేలు
మిత్రురూప మైనశత్రున వై శాక్య, నంశ మంపరింపవచ్చి తీవు. 154.

చ. అపితబాష్పపాతగమితారుణభావము లైకన్నలన్
రవణము లుజ్జగించి నునుఁరాణకు బాసినమేనుఁ గల్గని
యువిదలు నీకపంబున నంలాఁ యని యెచ్చుచు భర్త యుండియున్
భవుఁడు గతించియుండిన యనాథలచందముఁ బొంది రర్పమా. 155

చ. మృగటిమి లేనియాతెలివిమాటికృత్యముఁ జేసి యిప్పు డి
ప్పుగది నెరేఁద్రసద్ద ముదుఁవన్ నరలించిన సేమిలాభ ము
మృగలవిభూషణంబు ధృతిఁపంతునిఁ దోడ్పొనిపోవువేళ నీ
దగడలు కూలిపోయెనే తఁదా సరిలించిన మేము లేవమే. 156.

కం. తెలువలుఁ బరిచారకలం, దోటుఁ గూర్చినవేళ నామఁసూరధమును నె
ప్పరికెంచి మ్రచ్చిలగ నే, డైత నీమది కెట్లు సంఘటిల్లెను బాపా. 157.

క. అని యిట్లు గుఱ్ఱముం గని, కనికర ముట్టివడఁ జల్లఁగాఁ జెన్నుం డి
వ్వనితామణితో నీ ట్టని, వినిపించెం గతియు విరయఁవినమితముఖుఁ డై. 158.

గీ. నేను గంటకఘ్నునిండింఁగాఁ దగ, ముక్తు కేవలము నిఁరాగనులము
భ్రువుదనఁ గృతజ్ఞఁభావంబు గలవార, మఘముఁ జేయసూపఁముప్పు యెపుడు. 159.

క. అద్దరూపికిడ నా, యొద్దకు. నను దించి లేజఁనొగ్గు పుటంచున్
మద్దేవుడు పల్కఁగ నే, మొద్దుగతిన్ మాటునుద్దిఁమొ జ్జిడనైతిన్. 160.

చ. పదంపడి వల దని నాకుం దోచినవల్కులు పల్కినను వినని యవ్వహారాజుకా
ననం బుజ్జంఘింపఁ దగ దని యెంచి డైవప్రేరణంజేసి తురంగమం బాయితంబుఁ
గావించితి నదియు విశృంఖలంబుగా ఖురంబులం బుడమి నదక్షిణను మానుస్వనం
బుల నాకాశంబుఁ బూరించినను దదారాపంబులు డైవబలంబునం జేసి యెవ్వరికి
శత్రుతంబుయ్యె నంతనారాజపుత్రుండును. 161.

- కా. ఉల్లాసంబునఁ దేజ నెక్కి సుఖలోహమునఁ దైఁబుష్పమున
చుట్టి నే నొకచెంపఁ బోవఁగ ఖరఁస్వానంబు లేకుఁడ ను
ద్యుల్లిలం ద్రుటిలోనఁ జేరె నొకగాఁధావణ్యదేశంబు నా
తల్లి యే మని విన్న వింపదలఁ పఁదైవ ప్రభావములన్. 162.
- న. పడి పడి మేనఁ గిల్లు తనఁబాహువులన్ మొదలైన సొమ్ములన్
విదిలిచి నాకొసంగి యడఁపి జనుచు న్నును జూచి పల్కెనే
పడలితి నోరి యింక గృహింప వ్రనము న్నినుఁ గంటకంబునుం
బదిలముగాఁగఁ బొం డనియెఁమాటలవెంబడిఁగిన్పొంతునుకొ. 163.
- వ. అని తదీయ భూషణవాతంబుఁ బైఁబెట్టిన నత్తలోదరు లత్తలపాటుమాని తప్పి
భావంబున కచ్చెరు వందుచు సన్ననియ్యం డయ్యె నని నిశ్చయించి రంతఁ జిరకాల
పరిపోషణాను యాతప్రేమావేశంబు మరల్పలేక గౌతమి యనురాజపత్ని యిట్లు
విలపింపం దొడంగె. 164.
- ఉ. నీలము లై సమంబు లయిఁనిగ్గులుదేలి దళంబు లై వృధ
గూర్తులము లైననీకురులఁకు న్నువనందన మంచి గందపుం
దైలము రాచి దువ్వి పుపుఁదండలు దారిచి మేలుసేయఁగాఁ
బోలును గాని యిప్పగిదిఁముండనముం బొనరింపఁ బోలునే. 165.
- ఉ. మేలికదానిఁ బోలు నునుఁమేని హొరంగు వెడందటొమ్మ మో
కాశుల కంటుచేతులచొకారము సింగమువంటి లావునుం
గీల నడంచు కుత్తుకయుఁగి త్తకనుంగవ వంటి కన్నులుం
గ్రాలు నరేంద్రనూతి కంటఁరా విధి హ్రాసె వప్రచారముల్. 166.
- గీ. నీవు ప్రోవంగఁ దగినపుఁన్నెంబు లేమి, వసుధ నిక్కము దురదృష్టఁవంతురాలు
జగతి నెంతటిపున్నెంబుఁపలుపమ్నొ, బ్రజకు దొరకునె నీవంటిఁరాజా కొడుక.
- చ. హిమరుచిఁ గేరుగోరులునుఁవృత్తము లై తగుప్రేమ గూఢగు
ల్పములును లేత కెంజిగురుఁవంటి మృదుత్వము నిప్పపూవుతో
సమ మగునాకృతు ల్లిగిఁపర్వనరేంద్రదవతంబు లైన పా
దము న సహించునే యుపలఁదంతురహారవన ప్రచారముల్. 168.
- క. కులమును వయసును రూపును, బలమును దేజమును బాహుఁపాటవమును లోఁ
దలంచిన నీఁదిగు నీకుం, గల సైన్యము భిన్నమైతిఁగాదగు వయ్య. 169.

- గీ. సర్వశృంగారితం లైసఃశౌభ మందుఁ, బటపుగడ్డియ మంచంబుపై సుఖించు
రజసము గట్టినీమే నఁరణ్యమందుఁ, జలికి నానకు నెండకుపైఁచునయ్యి.
- గీ. అనుచు నె లైత్తి బిట్టు రోదనముఁ జేయు, గౌతమిం గని తక్కినకాంత లెల్లఁ
దుండిలచ్చ్యవమానమఁరందబిందు, భరితకుసుమంబు లైసట్టివ్రతకు లైరి.
- గీ. చక్రవాకంబుఁ బాసినఁచక్రవాకి, పగిది సారెకు గద్గదఁస్వరము తోడ
గౌతమిరోదరంబునఁగడుపు పగిలి, మరల విలపించె నాయశోభరయు మిగుల.
- గీ. అగ్ని సాక్షిగఁ బరిణయఁమాడినట్టి, ధర్మవత్నిని వదలినఁతపము తమ
ధర్మమనఁగామునుఁదాటుఁదగఁజటంచుఁ, బలుకఁచేమున్ను పెద్దలంప్రాణనాథ.
- క. మివంగడంపుఁ దొల్లెఁటి, భూవరులను వినవె రాజ్యమును విడచి యర
ణ్యావాసముఁ జేయఁ గాఁ, పోవుతటిన్ సకులతోడఁగొని రనుటయున్.
- కా. శ్రౌతస్తార్తము లైనకర్తముల భాగ్యాయుక్తుఁడై గేస్తు దీ
తౌతంత్రంబు లానర్చు బాది యని వేదంబుల్ విధింపన్ భవ
చ్ఛేతం బెట్లు ననుఁ ద్యజించె గుణరాశి నాకు రా మానునే
నీతో నుండనియంతమాత్రన భవఁన్నిష్ఠైతపోలాభముల్.
- 175.
- చం. తెలిసినవాడ వేదువు నుఁధీమణి వేదువు ధర్మచింతయుం
గలిగినవాడ వేదువు మఁనఃప్రియకృత్యుడ వేదు వైన నా
తలపునఁ గల్గునందియముదాచక చెప్పెద నింద్రలోకమం
దలి విరివోండ్లచెల్వముఁ గఁనం జనినాడవు ప్రాణనాయకా.
- 176.
- గీ. అప్పురస్త్రీల సౌందర్యమురయ నింద్ర, లోక మేగితి వంచు నాలోచనంబు
బూనఁ దగి జేల యనఁ దారలైన నస్త, దాదివనితలకంటె సౌందర్యవతులె.
- క. తపమున కేగితి వను నొక, నెవమును నీయెడ విచారఁజీయంబు చిరా
దుపచిత వగునాయందలి కృపయుం బేర్చియును నేవఁగింపం దగమే.
- క. త్రిదివోపభోగముల నా, నుదిఁ గోరంబోదు సుఁభఁమార్గం బగుటన్
బదివేలకుఁ గోరెద నీ, ముదిత నగుట నెన్నిజన్మముల కేని సఖా,
- 179.
- సీ. తమ్మిత్రాశేకుచంఁదము గల్గి చెవి దాఁకు, పెడఁదకన్నులదోయిఁ బెడఁగు తోడ
నిండుజాబిల్లి వేఁన్నైవంటి చిటువత్సర, నొలకించు కమ్మవిఁకులుకుతోడఁ
గొనుచుండురుఁబోరెఁగొనురారు పుదురైన, చదుగు గల్గిన సోగఁనుదురుతోడఁ
గిండుఁచువైదత్తకృగమి చెల్వమును బిల్వ, సాగు మానుఁగుమిఁసములతోడఁ

గీ. జక్కదనమున కిక్క యొచందబింబ, మనకు సహపాతి యొననీమొగము నింకః
బడయ నేరని పరమనిర్భాగ్యురాలి, తనము సేయునె దయమాలిఃప్రమ్మిచూలి.

ఉ. భాసురశీలునిన్ మగనిఃభావజతుల్యుఁడనరూపవి
న్యానుని బాసి యీనరణిఃనాకు ఘటించిన శోకవహ్నిని
బాసటఁ గాఁగ నామనముఁప్రయ్యలు గాక మఱింతఁ గాలఁగాఁ
జేసెను రాతనో యినుముఁచేతనో ధాత చూచుపేక్షఁ జై. 181.

మ. అనుచున్ మూర్ఖులు నేడ్పుఁడ్రజేలు వితతాఃకాంక్షునం బొక్కు హా
యనుఁ గట్టా మగచారికిం గరుణ లేదా యంచు యోజించు న
న్ననదంజేసితె దైవమా యను దయాఁస్వాంతుండు గా కెంతలో
మనముం ద్రిప్పఁగనేచ్చె నె యను మహాత్మా ప్రోవరాదా యనున్. 182.

చ. కలికితనంబుఁ బాసి యిటుఁకంటికి మంటికి నేకధాన్ గాఁ
గలవర మందుచున్న నృపఃకాంతను గన్గొని చెంతనున్న కాం
తలను మఱిత గద్దదఘఃనంబుగ నూరడఁ బల్కి రేడ్చుచున్
దొలకరివాన తాఁకుఁ గనిఃతూలినతమ్ములఁబోలు మోములన్. 183.

ఉ. ఓదన ముజ్జగించి దగఁయున్ విడనాడి నుండు రాఁగ కు
ద్ధోదనుఁ డెంతయుం జపముఁ హోమము సేయుచు దేవశంబునం
గాదిలిచూలి రాక తనఁకంటకముం దనసాది నింటికిం
బోఁదరలించె నన్నుడిఁపొల్పఱుచు న్విని నేలమూర్ఖిరెక. 184.

వ. ఇట్లు మూర్ఖులి కొంతతడవునకుఁ దెప్పిరిలి యొనర్చుచున్న పూజాపురస్కారం
బులునుటచి చింతాక్రాంతకాంతాతతయతంబుగఁ గంటకంబుం జెన్నుండు
నున్నచోటికింబరివారపరిపుతంబుగఁ జని యాచెన్నునివలనఁ గలతెఱుం
గెఱింగి దైవవశంబునకుఁ జింతించుచు వంశక్షయంబునకు వండుచు చున్నంత
నాకాశవాణివలన యశోధరాగర్భంబున నొక నుతం డుదయింపఁగలఁ డను
వలకు జీవితాశం బుట్టింపఁ దత్కాలంబు ప్రతీక్షించుచుఁ గపిలవస్త్రపురంబున
నుండె నచట రాజగృహపురంబున. 185.

చ. ప్రతిదినమట్లు భిక్షకయిఁవచ్చుయతీంద్రు మహానుభావయో
గ్యుతలను బారకామినులఁకందటికిం దగఁ బెల్పు ధన్యని

- ష్ఠత గుణిచూపు నేత్రములంసౌష్ఠ్యముం భగవద్భు నాంశర
క్షిత నవరోచిగాగమవిశిష్టమమోహరపక్తభాగముకొ. 186.
- ఉ. రాటికఁ గన్ను లద్దుకొనిఁచాఁగిలి మ్రొక్కుఁ డటంచుఁ బుత్రులం
బోటులు కొందఁ జంపి యతిఁపుంగవునిం బ్రణమింపఁజేతు రే
నాటికిఁ జేటు రాకునికిఁ నారులు కొందఁ టొసంగుచుందు ర
ప్పటికి వచ్చువేళఁ గనుఁపెట్టి తమంతటఁ దాము విచ్చుచుకొ. 187.
- మ. పురకనన్య త్తయు నెట్టిప్రాయపునురూపు వ్విచ్చి కాంక్షించినకొ
జరకాలంబుననుండి డెందమున కాఁచెల్వించు నంధింప ర
ట్టిరు విచ్చమ్మున కప్పురిం దిరుగు శాఁక్తిధారునిం జూచి నుం
దుఁ డంచుం బతిఁగాఁ దలంతు రటు తఁతొందర్య మింతింతయే. 188.
- కా. బత్తిం తెఱపునఁ జేర్చి గౌరవమునంబల్పాఱుఁ దన్నుం దదా
యత్తత్వంబునఁ బూజనేయు పురకఁ న్నానంభుముం జూచి త
చ్చిత్తం చేకగతిం జలింపకయ భాఁసిల్లుం జగద్వంద్యనం
పత్తిం బొందుట కేమియుబ్బురము తఁద్యైరాగ్యధారాలతల్. 189.
- క. ప్రత్యహ మితైఃకగునఁ దృప్తత్య చిరంటిజనైకఁదత్తయఃక్రూ
సాత్కృంత చరితక్షుత్కృత్వం దై మరల రత్నఁ గిరిదరి కరుగుకొ. 190.
- నీ. అశనాయ నిరసింఁచియాహారములు త్యజింఁచి శరీరము కృశింపఁజేయువారు
రక్తమాంసంబులఁకహిమించు దేహ మా, త్తకు విరోధియటంచుఁదలంచువారు
మనమున నెద్దియోఁమనన చేసెడిభంగిఁ దెలుపు దైన్యంబునఁ బలగువారు
మాంస మజ్జానసంపత్తి కై బాధింపఁ దగినవస్తువటంచుఁబోగులువారు
- గీ. నైసయోగులఁ గొందఱిఁనవనిధరద, రీముఖంబుల నుండుహారిని మహాత్ము
లైనహరినిఁ గనియె సొకవృ డచట, నట్టిటుఁ జరించు శుద్ధోదఁనాత్మజాండు,
- క. ఆవయవములు కృశియింపం, జివికినకీళ్లిలయ రెండుఁచేతులు జోడిం
చి విను దెన మొగం బగుయోగివరులఁ గనుఁగొనియె సొండుఁకలననతఁ డొగికొ.
- నీ. వ్రేకులు మడఁచి కేఁబ్బిగియింప నటచేత, గోళ్లుదూఱిన చారుఁకొందఁ తాయ
నము లైననూడులఁనమరు పావాల వై, నడుగుల నెలకొల్పిఁనడుచువారు
కొందఱు వాఁడిరాఁల్లాని ముఖోరూరస్థ, లముల మోఁదికొనిఁగాయములు నేసి
కొనువారు కొందఱుఁగొంతునఁ బాములఁ దగిలించుకొని కేళిఁసెగడువారు

గీ. కొందఱు స్తశాన మం దున్నఁకువసనంపుఁ, బేలికల మెడధరియించిఁపీనుఁగులను
జేతు లరచాచి కొంగిలింఁచికొనువారు, కొందఱుదైరి యారాజఁనందనునకు.

ప. మఱియుం గాయమ్ములఁ గంటకంబులు గ్రుచ్చుకొనువారును శిశువా యని
యఱచువారును దంతులమ్ములు జొన్నలు మొదలగు పదార్థమ్ములు చేర దగునను
త్రములతోఁగలపి ననులువారును నయనమ్ములఁ గంటకంబులఁ బొడిచికొనువారును
నాలుకలు తెఱఁగోసికొనువారును గాఢులు బంధించుకొనువారును గడ్డంబులకుం
జెవిటితన మాపాదించుకొనుచును నైనయొగుల ననేకులఁ గాంచి డెందం చాళ్చు
ర్యరస నిమగ్నం బగుడు నికటమ్మునకుం జని యం దొకప్పుడుం గాంచి సహృద్య
సిద్ధుం డి ట్లనియె.

194.

మ. బహుకాలమ్ముననుండి యీగిరిదరీఁ భాగంబులందుండి స
న్నహనంబుం బానరించుచుంటి ఘనవిఁజ్ఞానాప్తి కై మీరు నీ
గుహలో దేహము గాసివెట్టుటయుఁ గన్గొందు న్నసంద్రా మనం
బహవా వొందఁగఁ జేయుచున్న విట మిఁయారబ్ధ దుష్కృత్యముల్.

195.

క. మానవదేహము కడుదుఃఖానుభవం బనుభవించునగునది మీర
ద్దాని మఱియింత దుఃఖర,సానుగత మొనర్పఁ బాడిఁయగునె చుచున్నా.

196.

క. అని వల్లిన సిద్ధార్థునిఁ, గని తన్ముఖికోచిరాప్రిఁగనుఁగొనుచు మహా
త్తునిఁగా నెఱింగి యిట్లనియెను మెల్లన యోగివరుడుఁమృదునచనములకు.

ఉ. ఇట్టి శరీరము న్నిగులఁసీగతిఁ గప్తముపాలునేయుట
బట్టి పరంబున స్మరకఁబాధల నన్ని సహింపవచ్చు నాఁ
డట్టిప్రయాసము ల్పనకుఁనబ్బఁగఁజేసెడి వేల్పు లబ్బురం
బుట్టిపడంగ నేడ మన కొయ్యనఁనిత్తురు పుణ్యలోకముల్.

198.

క. బాధించినఁ గాయము వడు, బాధలు మానవుల పాపఁపటలం బడఁచుకొ
బాధ యనుకొఱవిం బడిన ను,ఖాధికలోకముల కాత్మయరుగుంబిదవక.

199.

గీ. అనుచు మామతసిద్ధాంతమదియె మేము, నాచరించుచు నున్నారఁమనఁగ రాజ
నందనుఁడు కటకటఱుడిఁనగుచు యోగి,వరున కి ట్లనెం దక్షింబుఁగఱప నెంచి.

మ. వెలకుం గొన్నపదార్థ మెయ్యదియు నుఁర్విం దగ్గిపోకుండ దీ
రలు శ్వర్గమ్మును దేహకష్ట మనుపండ్రివ్రమ్ముచే గొన్నఁ ద

తృల మెల్ల న్యాయ మైనచో మరలనేతత్ప్రీతిచే దుఃఖభా

క్కులు గాకుండురె నశ్వరంబు లగుతోర్ముల్లోరఁగాఁ జెల్లునే. 201.

సీ. యోగీంద్ర యెవ్వఁడేనుర్ధ్వలోకంబులు. ప్రాపించు మనుజుఁడుపడక మానఁ
డిందులకై యేనుఁదృష్టాంత మొక్కటి, వాక్రుత్తు నవధారుఁవాద్ధిలోని
సలిలమంతయును దాఁష్ట్రస్వరూపమున నూర్ధ్వంబున కేగ మేఘంబటంద్రు
దానినే కద గాలిఁతాఁడుచే నదియ చెల్లాచెద రగుచు జలముగఁ బుడమి

గీ. మీఁదఁ బడి రెఱుంగట్లు చుఁమిట్టు కల్లు, మేకముగఁజేసి బురదతోఁనేకభాఁ
మంది వారాలిలోనికయరుగు పగిది, నూర్ధ్వగామికి న్యస్థానఁమొదవు మరఁ.

సీ. అనఁని యోగి యిట్టనియె మహాత్మ్య సీఁపనిసంగతి నిజఁమానో యేమొ
నేనెఱుంగను మాకుఁనిశ్చయజ్ఞానంబు, లేమి నిట్లయితిమిఁమే మయినను
గుదికట్టవలె నాత్మఁకును దై కెగిరిపోవ, నీకుండఁ బ్రతిబంధఁమెసఁగఁ జేయు
నీశరీరము మాకఁనిష్ఠంబురాత్రి వో,యినవెన్నఁ బవలం వచ్చినవిధమున

గీ. రొద చనినమీఁద నిశ్చబ్దఁమొదవు పగిది, దేహ మీరీతి మిగుల బాఁధింతు మేని
గట్టమెడలి పడఁడి సుఁఖంబ యాత్మ, కొదవు నని మాయభిప్రాయఁమిది నిజంబు.

మ. అని యోగీంద్రుఁడు వల్కువల్కులను సింధూర్ధండు యోజించి యి
ట్టనియె న్నీ రనినట్టి శౌఖ్య మదియుఁన్నాంతం బగున్ లక్షహఁ
యనము లోవ్వయినఁ బోవుఁగాక యెపుడేనంతంబు లేకుండు దా
నిని లోకంబునఁ జెందు వా ర్నలిగిరేనిం జెప్పఁడా యొప్పుగఁ. 204.

ఎ. అనుడుఁ బరమాత్మ యొక్కండు నశ్వరండు గాఁడనియుఁ దదానందం బొక్కటి
శాశ్వతం బనియుఁ దదితరమ్ములు సాంతమ్ము లనియు నొడివిన జడదారి కమ్మ
యాదేవేయుం డి ట్టనియె. 205.

మ. అకటా యోగివరేణ్య తెల్వియును భౌర్యమ్ము నృవిత్రత్వముం
బ్రకటత్వంబును గల్గుమీర లిటు స్వోష్ణప్రాయ మై యస్థిరా
త్తకమై యొప్పు సుఖమ్ము గోరి పరతఁ త్త్విజ్ఞాన సంపత్తిసా
ధకమై యొప్పు శరీరముం బ్రబలబాఁధాయుక్తిఁ గారింఁగురే. 206.

గీ. ఆత్మయందలి పేర్తి దేహమ్మునందు, గల యనిష్టత్వ మీరీతిఁగా సెనర్పుఁ
గాని మీజీవయాత్రకుఁగారణంబు, దేహ మెడలివఁ దత్త్వంబుఁచెలియఁగలరె.

- క. ఈదేహం బీయాత్తకు, నేదియొ యొకకారణమున నిజై యుండె
నీదనిక నొక్కయింటం, బ్రోది యొనర్చుటకు గూలంఁద్రోతుర దీనిక. 208.
- వ. అని యుపదేశించిన యారాజపుత్రున కాయోగు లిట్లనిఁ.
209.
- క. ఈమార్గము మంచిది యని, యే మవలం బించినారఁమిది కానియెడక
నీమదికి న్నచ్చినమఱి, యేమార్గం బైనఁ దెల్పఁమెఱుక గలిగినక 210.
- వ. నీకుం దెలియ దేని మిన్నక పొ మ్మనిన సిద్ధార్థం డచ్చొటువాసి మనమ్మన నిల్లు
వితర్కించె. 211.
- ఉ. ఏలాకొ వీరు కష్టములఁకెల్లగు దేహ మొగిక్ మఱింతక
ష్టాలకుఁ బాలుచేయుటకుఁసన్నహఁం బొనరించుచుండి యీ
కీలక మింతమాత్రం బరిఁకింపరు బాధలుపెట్టి దేహముం
గూలఁగఁ ద్రోచి యు న్నృతుకఁగోరెద రక్కట బుద్ధిహీనులై. 212.
- నీ. మనుజులనుఖము గఁన్గొనలేని వేల్పులఁ, చేర్చిమై సంతోషఁపెట్టుకొఱకొ
యిహలోకకష్టమ్ములెనసి నారకబాధ, లను సహించుట నేర్పుఁ కొనుటకొఱకొ
తనువు చిక్కినతఱిఁదప్పించుకొనిపోవు, టాత్తకు నుఖ మనుఁనాశకొఱకొ
దయలేని తప్పఁతల మతగ్రంథంబు, లందుఁ గృతజ్ఞతఁజెందుకొఱకొ
గీ. తనువులను రోయుచున్నారఁతపను లకట, మీకుఁ గలతెల్వి వీరికిఁలేకపోయె
పుత్రతకులార పువులారఁపక్షులార, రోయుచున్నారె మీరు మీఁకాయములను.
- చ. ప్రవిమలచిత్త లంఢు పకుఁవక్షి మృగాదులకంటె సర్వమా
నవులను దేహ మేలాకొ విఁనాశముచేయఁగరొ దటంచు యో
గివరులు డెందరుండుఁ బరిఁకింపరు పక్షులపాటి యైన నం
చు వికలచిత్తుడై తిరుగుఁచుం గిరివై వసియించె బ్రాగ్భతిక. 214.
- చ. వనితయు నచ్చటం గపిలఁవస్తుపురంబునఁ జూలునిండి ప
ట్టనమునఁ బల్లెలం జను లెడందల సంతపమందుచుండఁగాఁ
దనకు నుతుండు లేనికొఱఁతం దిగద్రావుచు శాక్యవృద్ధునె
మ్మనమునఁ బొంగ నొక్కనిఁ గుఁమారునిఁ గాంచె శుభక్రమంబునక. 215.
- గీ. పెద్దయగు పుత్రుండివ్వుడుఁపిన్న యయ్యె, నంచుశుద్ధోదనుడుఁపేర్కిఁబెంచుచుండ
బిన్న జాబిల్లి వితమునఁబెరుగుచుండె, రామలంఁ డనుపేర నాఁరాజసుతుండు.

❖* ఆశ్వాసాంతము. *❖

క. పెద్దాడవంశజాత సముద్దామ యశస్స మేతఃబుధదారిద్రీ
కుద్దాతీభూతసముద్యుద్ధయ కవిమిత్రతిరుపఃతంబావుతా. 217

మ. ధరణీదేవకుమార భూవర సముద్యుద్ధాతమితీరసు
స్థిరరాజ్యాతిశయా ప్రమాదలహరీఃదేదీప్యమానాశయా
తరుణీమానశరా ప్రపిరపరకాంతాసోదరా కీర్తిభా
స్వర కార్తస్వరసన్నిభాపఘనకృష్ణారాయభూమిశ్వరా. 218.

❖* విద్యుత్కాలావృత్తము. *❖

విద్యాభ్యాసో • వేతశ్రద్ధా
విద్యుత్కాయా • వీతాపాయా
సవోమిత్రా • సాధుస్తోత్రా
పౌద్యశ్రీయా • కృష్ణారాయా. 219.

❖* గ ద్య ము. *❖

ఇది ...శ్రీతిరుపతివేంకటేశ్వరప్రణీతం బగుబుద్ధచరిత్రం బనుమహా
ప్రబంధంబునందుఁ దృతీయాశ్వాసము.

క్రీస్తు.

బుద్ధ చరిత్రము.

తిరువతివేంకటీయము.

చతుర్థాశ్వాసము.

- క. కొచ్చెర్లకొటకులనం, పచ్చతుర కవీంద్రచంద్రవాగమృతల
ధృచ్చాతక నిర్మలతర, సచ్చరితా కృష్ణరాయ * సాధువిధేయా! 1.
- వ. అవధరింపు మనంతరంబ. 2.
- ఉ. రాజగృహభిధానసగరంబు గరంబు స్వధర్మపద్ధతిం
దేజము తప్పకుండ నవనీపతి యై తగుబింబిసారుఁ డెం
తే జనము ల్నుతిం లలి నేలుచు నుండెఁ గులీను లైనరా
రాజులమాడ్కి మంత్రులు తిరమ్ముగ నుసితీ దెబ్బచుండఁగన్. 3.
- గీ. రత్నగిరికందరమ్మున రాజపుత్రుఁ, డొకఁడు రాజ్యమ్ము విడిచి భిక్షుకునిఁగి
నణిగి యున్నాడతండు మహానుభావుఁడనియెడువదంతి రాజగృహమునఁబ్రబలె.
- చ. అనద యొకర్తు తన్నగరమందు వసించుచునుండు దానికిం
దనుజుఁ డొకండు వాఁ డుపవసంబునఁ గ్రుమ్మరువాఁడు చిల్వకా
టునకు గతానుఁ డై చనినటు లైలికాండ్రు రయంబ యేగి య
వ్వనితకుఁ దెల్పి రాపె వెనువంత మరల్పగలేక యెంతయున్. 5.
- గీ. కొడుకు పాముకతనఁగూలనచ్చొటుఁ జేరఁ, బోయి నోరు నెత్తిమోడుకొనుచు
నన్ను విడిచిపోతెనాకులాధారంబ, నాతనూజ యని మనమునఁ బొగిలి. 6.
- వ. వెండియు దురంతచింతాభరం బాపలేక యప్పాసనినబంబువైఁ బడి యిట్లు
విలపించె. 7.
- చ. కటకట! యెన్నఁ డేని నెంకంకప్ప మెఱుంగక నీవు నాకుఁ గ
ల్గుటకు ననేకదైవములఁగొల్పి జగమ్ములు మెచ్చు గంటి నీ
చిటిపొటిమేను గాడఁ గఱచెం దెనుభూతము నోలె నెంత య
క్కటికము లేకపోయెఁ గొడుంకా కడ కక్కడి కాలనర్పమా. 8.

- గీ. తోడి బాల్కతోఁ గూడిఁ నేఁడు పేర్చి, గేళిమై నున్న వేళ నిఁన్నేల కఱచె
 పట్టఁడి పూలతోట ఫణాధరంబు, పాము గా దన నాతోలిఁబాము గాని. 9.
- క. కొడుకుక శేబరముపయిం, బడి యిటు లెల్లెత్తి యేడ్పుఁపడఁతిం గనఁగాఁ
 దడఁబాటునఁ జను దెంచిరి, వడివడి నాయరుగుపారుగుఁబడఁజనంబుల్. 10.
- సీ. గొణగొణ నేదియోఁగొణఁగునుఁ గేలుసా, రించి మార్జనులనుంఁతించువారు
 విషమువో మందులుఁవిషవస్తువులె యంచు, నూటి కల్పెము కంటఁగూరువారు
 వపత్రములు దెచ్చిపసరు గిన్నెలఁ దీసి, ముకుఁజెవుల సెకింతఁపోయవారు
 పురవైద్యశాలకుఁసరిగి భేషజనీఁములు దెచ్చి శ్రమనఁనొకటవారు
- గీ. నెచటిప్రాణము ! లేచిపోయినదటంచు, సెరులకొరులకుఁబెడపు సఁవిటిచికొనుచుఁ
 దుటదుట ప్రవించు కన్నీరుఁదడిచికొనుచు, సరుగువారును నైరి తఁత్యరజనంబు.
- వ. ఇట్లనేకు లనేక ప్రకారముల విషనివృత్తిపోయి ము లాలోచించి యొసర్చుచు
 మృతపుత్ర యగునాయుమ్మ సోదార్పు చున్నంత మఱికొందఱు. 12.
- క. ఈగర సమీపార, జ్యాని స్రత్తుగిరికందఁరాంతరమున న
 న్యూనానుభావుఁడొక్కయ, తీనుండున్నాఁడతం డఁతీంద్రియఁడెందుక.
- క. ఆయనయొద్దకు నీమృత, కాయము గొని పొ మ్మతండుఁకరుణాధరణం
 డాయు పానంగ సమర్థుఁడు, పాయం బిది యనుచుఁ దెలుపఁనాపెయ్యఁగడఁకక.

→* కవిరాజ విరాజితము. *←

- బుజుముపయి స్తృతఁపుత్రక శేబరఁముం దగ బర్హునఁమోయుచు మే
 న్నజగజలాదఁడఁగన్నుల బాష్పపుఁగాల్వలు భోరునఁగాఱుగ న
 క్కజ మెద నించువిఁకారమునం గొడుఁకా కొడుకా కొడుఁకా యనుచుం
 గుజములనీడలఁకుం జనుచుం జనెఁగూరినవంత దిఁగుల్విడుచుక. 15.
- సీ. కునుచు వేళల మెనఁపవీపాపమూఁపువై, జలజలఁ గన్నీరుఁబార్చుదాని
 నిట నన్ను విడిచి నీవేగితే హాపుత్ర, హాపుత్ర యంచు బిట్టడలుదాని
 నాపాపఫలము ఫణాధర మై నిన్నుఁ గఱచెరా కొడుక యంఁచొఱలుదాని
 సవకార మేమి నేనాచరించితి మాల, దేవుని కనిసారఁదిట్టుదాని
- గీ. నానుకుని బ్రతికించు పుణ్యప్రచారుఁ, తెప్పఁదరమ్మ వేగమోఁచెట్టులార
 యనుచు నాంధ్రానగంబులఁనధుగుదాని ధగనియెసిద్ధార్థుఁడెంతయుఁగరుణ మోలయ.

- క. కని నీ వెన్నతే వేకత, మునఁ దనయుం డేల్లె, హసంబునఁ దం జనుదె,
చిఁ కాణమే మని యాడి, నామెయుం డెల్లు, గుఱఁటిల్లుచుం బరీకె. 17.
- క. పసివానిఁ బాము వనమునఁ, నీమనఁగె న్నాకు వీఁ దొంకండ సుతుం డీ
నిసువుం బ్రతికింపఁగలత, పసి కలఁ డిగ్గిరి నటంచుఁబల్కిరి పౌరుల. 18.
- చ. తదర్థంబ నావచ్చుట యప్పుహాత్తు నెఁఁగి వే నానతి ధ్వని నందఁజోకమ్ము;
నలంచురుచుం దన ముందఱ వ్రాలు నాతిఁ గాంచి భూతదయాపాఠీకుం దు,
నాతం డి ట్లనియె. 19.
- ఉ. పౌరులు నీకుఁ జెప్పినతఁబిప్పిని నేనచుమీ మమోహచ
కాకు భవత్కుమారుఁ డ్రుతిఁకాలమునం బ్రతికింపఁ గాని మీ
యూరికిఁ బోయి సర్వపముఁబాయ్యనఁ దె మ్మెకకొన్ని పుత్రఁ ని
ధ్ధారుణి నుంచు మేను సవిధమ్ముఁ నీవయి కాచుచుండెదె. 20.
- చ. మఱియు నొక్కవిశేషంబుఁ గలదు వినుము జననీజనకపతిపుత్రాదులమమ్మున
నెన్నుండును నాపన్నులుగాని సౌరులయింటికిం జని యావలు యాచించి తేవల
యంజుమీ యను నర్పార్థసిద్ధునివచనంబు లమందానందనందోహంబు డెందంబు
నం దుదయింపజేయఁ గుహారు నటం గుతలకాయఁ జేసి మఱి రాజ్యహ
మ్మున నెక్కుహమ్మున కరిగి కలతెఱుంగు నుడివి నాయంటిను తైదవ త
యోజ్జీవనత్వరాయమానమానస యగునాచె కి ట్లనియె. 21.
- చ. జననంబు న్నరణంబు జంతువులకుఁవ్వాహవిక మ్మేరె కె
ల్లినిజం చొనె నుఖంబు లెక్కడివి తల్లి యేటి కేఁదానయై
నను గాలేదు ప్రయోజకు న్నుజనమంబాగంబుఁ జెట్టంతవా
నిని బుత్రుం గిగ్రునింగి తాయికగణిఁబ్లివించి యిట్లుండనే. 22.
- క. ఆవలకు నేమి భాగ్యము, కావలసిఁగ గొను ను టన్న యిన్నీరు కుచ
ప్రాపారము దడువఁగ జని, యాపిథిఁ గలట్టి గృహిణులందఱి నడిగె. 23.
- సీ. కన్నబిడ్డల నెల్లఁగంఁపా లానరించి, బ్రతికినపరమనిఁగ్భాగ్యురారాండ్రుఁ
గారుణ్యమంద భక్తులు పెద్దనిద్దుర, వడసినదురదృష్టంబుకురారాండ్రుఁ
జిరకాలమునకు వచ్చినమాలు గోల్పోయి, వంతచే నుందుమాఁలెంతరారాండ్రుఁ
బసిలనమ్మున మారికనీమసంగినఁ తల్లిదండ్రుల కడలంపవఁతంతురారాండ్రుఁ

- గీ. గాని యెందును నడిగినకగడెడ దనకు, నలయు సిద్ధార్థము లూనంగువారు పురము
వల్లడలఁ గానరా చైరినాతి కాత్త, శిశుమరణదుఃఖవార్ధి శుష్కింపఁజేయ. 24.
- క. తనకై యావల నిమ్మచు నడిగినవెలందిపుత్రోకాగ్ని రవి
లైను ప్రాక్షాపింపొద, యలకగుప్తఘనశోకహతచూర్ణంబుకా. 25.
- క. తన్నునినికేతుముల, కన్నింటికి నరిగి నుతునకొవధ మని యా
పన్నుల తా మెన్నడుం గా, తున్నకుటుంబినుల వెడకనొకరును లేమికా. 26.
- చ. ఖిన్నయగుచు రాజపుత్రాధిష్ఠితం బగుగిరికందగంబునకుం జని కని మ్రొక్కి కడ
చినవృత్తాంతంబుఁ దెప్పిన నాతం దల్లననగుచు నమ్మగువ కి ట్లనియె. 27.
- సీ మరణంబు నర్థసామాన్యంబు దుఃఖంబు, గాంచనివారు లోకమున లేరు
నిజ మిదియనుమాటఁ నీయంత నీకు గోచముగా నీయుక్తిఁసలిపినాడ
నీవృత్తదారుఁఖేదమ్ములకుఁ గత, మెద్దియో తెలియఁగనెంచి నేను
దిరుగుచునున్నాడఁ దెలియట కై ప్రాణ, మైనను విడుచుసాహసము కలద
- గీ. టంచు బోధించి పురమునకావె నంపి, రత్న గిరిసానువులయందుఁరాజసుతుఁడు
ప్రాగ్జతి వసించుచును మెక్కఁచరి నజావి, సుబలివెంబడిఁ జనెడుగోకతులఁగాంచె.
- ఉ. అందొక మేడకూన తిలయంఘ్రే శిలాహుంజేసి గాయముం
తెండ్రుక గుంటుచు నిద్రితఁజీవముమాత్రము గాక యుండ భో
నం దలపోసె నాన్యవతిఁనందనుఁ డిచ్చిటికూనప్రాణిఁ బ్రో
వందలకొంట యమ్మునులఁవంత లడంచుటకంటె మేలుకా. 29.
- చ. ఇట్లు తలపోసి యక్కొండవటియలనుండిఁ దిగి చిటుతమేడకదరి కరిగి తనయెగు
బుజంబున నెక్కించుకొని గోవకుల కి ట్లనియె. 30.
- గీ. ప్రాద్దు బారెడు గ్రంథకకమున్న మేక, మందలన్గు దొడ్డివెట్టుదుఁరెందు గొల్ల
లకటయూవేళవుట్టుమఁదాన్వహ్మ మంద, త్రొంగొనిపోవుటకును హేతువునుడువుడ
- చ. నాపుడు గోవకు లి ట్లనిరి. 32.
- క. నూటింటి మేడకమ్ముల, నూటింటిం బస్తముల ననుమానగ్రీతి
వ్వాతొండు నేడు బలి జే, జేతొండుల కొనకగునటు పంకిగ జన్నమునకా. 33.
- ఉ. కావునమేము మేడలనుఁగ్రన్వనఁ బోల్కొనిపోవుచుంటి మా
దేవరహాసతి స్ఫురణగఁదవుని కైన నొనర్పరాదు కే

పోవలె నంచు చూర్వచనమునవచ్చియుంపక యేగు గొల్లలం

గావిమెటుంగు కన్దొనలఁగెల్పున శాక్యకులీనుఁ డిట్లనెన్.

34.

క. ఏనును వచ్చెద నిల్వొ, డానరపాలకునిపాలికనుచుంగూనం

దాన మెడమింద నిడుకొని, వైం లై చనియెగొల్లఁవాండ్రపిఱుండన్.

క. చనిచని సాయమ్ముఖమునఁ, నుండును కజపటలియుఁగొట్టెలపిండుం

దనుచుండఱ నడువఁగ నె, య్యనఁ జనియెం బొయలెల్లఁచెప్పికందన్.

35.

ఉ. మేంకలపిండుతోఁ జిటుతఁమేంక నెంకండు భుజవ్వుయాభిధా

నోకహశాఖికాయుగళిఁనూల్కూనఁజేసి పురంబుఁజేరుతం

ద్రాకృతికి న్యతీంద్రునకుఁద్వారనిఁనులు దారి యిచ్చి రా

ధాకతు నెత్తిగిల్లె శకఁటంబులు రాజవధంబు చెంతకున్.

36.

లయగ్రాహి.—అమ్మని గయమ్మనఁ బుడమ్మనఁ కరమ్మనఁపి

త మ్మగువిధమ్మనఁ బధమ్మనఁ జనంబో

నమ్మికొను కోమటిజనమ్ముం మనమ్ముల ఘ

నమ్మగుచు నచ్చెరువు గ్రమ్మనఁ దులాదం

డమ్ములు త్యజించిరి ముదమ్మలఁగాఁ గ్రయికు

లమ్మనిఁ పడంబిడుచుఁ దమ్మఁ దమవాల్

తెమ్మనిన వస్తునికరమ్ములను గైకొనిగృ

హమ్ములకుఁ బోరు వికల మ్మయినబుద్ధిన్.

37.

నీ. సామితక్షితదారుఁసన్నద్ధ మైనచే, బాడిత తివియకఁమాడ నేగఁ

దక్ష యయ్యతివరుఁ ; దంతుచాయుండు మగ్గము వెట్టి తురిలోనఁగంగఁడెబినిచి

తగ నేసికొనుచు నోఁతప్రొత్తముల నవరించి నేమమున భట్టింపుకొనుచు

మగ్గము విడిచి యమ్మహనీయుఁ గన్దొన, నరిగెను ; పశ్యతోఁహరుండు వైడి

గీ. తీవకమ్మచ్చు పటకాట్లుఁదిగ విడిచియ, తీంద్రు సాక్షాత్కరింఁ బోయెను గులాలుఁ

డొక్కకరమునఁ గూట మింకొక్కకేలఁ బచ్చివంటియు ధరియించివరుగు వెట్టె.

గీ. ధాన్య చుమ్మెడిచి రద్భుతమ్ము గాఁగ, నెచటఁబోసినరానులఁనచట డించి

భిక్షుకుని బాడనెగ నాఁతెయ్య లేగి, పట్టి తినఁజొచ్చి నిప్పుఁతిఁబంధకముగ 40.

గీ. సుత్తి యెత్తినతనచేయిఁనుత్తి యెత్తి, నట్టె యుండఁగఁ గప్పరియతనిఁ జూచె

ధనము లెక్కించుకొనుచు నఁత్తపనిఁగాంచి, లెక్కనుఱచెనవైశ్యకులీనుఁడొకడు.

- క. యతివరునిం జూచుచుండఁ బా, త్వితికెం గోపాలుఁ డొకఁడుఁ విచ్చలవిడిఁ ద
ప్రతి లోటా నిండిననం, నది యెటులఁ నికతన నవియుంఁ గాల్వలుఁ బైక. 42.
- శ. కన్నుల చేరఁడేసి సుముఖంబు ముఖచ్ఛపి కంతుమేని ప్రి
కన్నను మిన్నగాఁ గల పుంఖండ తనూకవి కేలదోయి య
భున్నత మంసయుగ్మము సమున్నత మింతనిజాతి యెమొ యం
చు పురరాజులంబు లఱుమాడ్కులం జూడఁనాగి రయ్యుతిక. 43.
- శ. పంచశీలుభావ్యుల బ్రహ్మచర్యు సర్వము నేలజూచు
భ్యంచితేజుల కీయఁఘుండకృత గొల్లల వోలె నెప్పునిం
గొంచక మేదకమందలనుఁ గొట్టెలనుండలఁ గాచు లేలూకో
యందు బున్నెంబుం గడుఁచెరువెంఱి కొండ ఆంకెల్. 44.
- శ. ఇట్లనేకు లనేక ప్రకారంబులం గనుంగొన యతీర్థులం డతిత్వరితగణం జనుడం
చుటఁ గాంచి కొందఱు బలిదాన త్వరాయమాణమాననం డగుబింబిసారనరపాలు
పాలికిం జనియి ట్టనిన. 45.
- క. ఈ పాలింపడుగివయ, జామకదంబుంబుతోడఁయతివరుఁ డొకఁ డో
దేశం నచ్చెడిఁ గంటె భు, జావితవికలవదనస్తంకాంకుం దగుచుక. 46.
- శీ. హూమకుంఠాంతరాఁచుతప్పులజ్వలితనై, శ్వానరజ్జ్వల లఽభ్రముఁ కెనియ
నాలభ్యుఁడనైఁ కాజమేదోవసా, రక్తమ్ము లాపింఱిహి వహించ
నైకకంఠీతఃస్థ్యజాషమంత్రధ్వన, పటిమ నజాండకఃస్థరము వగుల
బలిష్ఠికానోభఃకులదేవతావిప్ర, మాన్యువిచ్చట దెసఁలయకొనంగ.
- గీ. సోమపానంబుఁజేసిఁ సోమయాజి, పంతకులు గూడి న్వస్తిహించనము నీలవ
బింబిసారధరాపాలుఁడింబుమీఱ, వితతబలియాఁ మొకటిగాఁవించుచుండె. 47.
- మ. మఱియు నొకబ్బుత్విజాండు దీర్ఘశృంగంబులు గలయొకవకువుతల నులజమయం
బగుత్రాట నొకయుంఁబుంకుఁ గట్టి యేతదధమ్ము లగునధధమ్ములు చదివె. 48.
- శీ. ఇదిబింబిసారప్రఃస్థీకుజ్జన్మమునఁ బ్రధానంబు దీని రక్తమును జూచి
యన్నికుండమ్ము నయందు హూమమునేయఁ, బడు దీనిపంపకవంశలగుంధ
సార మాప్రూణించిఁ సంతనమందుఁ డో, దేవతలార యీభూవరేంద్రు
పావమ్ములను దీనిపై పైచితిమి గావ, హనితోఁ గూడ నైఁశ్వానరంధ

- గీ. పశువు సత్యింపఁజేయు నిఁపుగిది బల్కి, నఱకఁజోవుటదవులఁచరసి వే
నరపతిసమీపమునకేగిఁనఱకనీకు, చుయ్య యని కేకవైచె సింధూర్థుఁ డవుడు. 49.
- వ ఇట్లొనర్చి సమీపమున కరిగి యప్పకుసాశం బుఁజ్ఞి విప్రయమయులై
యూరకచూచుచున్న ఋత్విక్కులం గాంచి మృత్యుమధురములగుపాపముల
నిట్టనియె. 50.
- గీ. ప్రాణహానింబు గడుసులఁభంబు గాని, ప్రాణ మిచ్చుట మనకు సాంధ్యం కాదు
ప్రాణరక్షణకై పాటుఁపడనివారు, ప్రాణివైఁ శ్రేయ లేనివాఁడలును నలరె. 51.
- గీ. జీవములయాత్ర సంపూర్తిచేయకుండఁ, జంపువాఁడఁ బాపంబుఁసంభవించు
జీవహింస యొనర్చెడిఁచేత నేయు, వారలకుఁ దాపము క్తి చేఁకూఁ డవుడు. 52.
- నీ. దయఁగోరి వేల్పులఁదనియించుమనుజులె, పో దేవతలు జంకువులకు జంతు
వులవైఁ గరుణ మనుఁజూపురకున్న పురలవైఁగరుణ దేవతలకు రాదు
ఇలఁగల జీవరాసుని పరస్పరము సంబంధము గలయవిఁపరమనిర్ద
యతఁబూని మీ రిష్టఁదాలభించెడివకు, హతఁబ్బు లన్నియుఁబాలఁసెనఁగి
- గీ. మానవులయంద విత్వాసఁమాని యున్న వెవ్వఁ డేనియుఁపుటిఁజెందిఁముగిసఁగి
మైనఁ బక్షిశరీరమునైనఁ దా న్ని, నవియు ధరియించుచుండుఁమానవత మాల.
- క. మతిహీను లెవ్వరే నీ, గతి లంచమువెట్టిఁ తుష్టిఁగావింతుర దే
వతల కయోగ్యుల దుర్వ్యాధి. పుష్కలివి సంతోష మిడుసఁపినఁజేనికొ. 54
- క. తనకావించినకర్తంబున నింతయు నన్యజంతువులవైఁ బడవే
య నశకన్య మేరికేఁ ద్రుస్తనై తమకర్తంబుతారఁకుడువక యెందుకొ. 55.
- గీ. వాఙ్మనఃకాయముల దేహఁవంశుఁ డెలమిఁ. జెట్టచెడ్డు యొనర్చినఁజెట్టఫలము
మంచిచెడ్డు యొనర్చినఁమంచిఫలముఁ, జెందుఁ గాని తదితరముఁచెందఁజోడు.
- మ. మతియు స్నేహపుఁ బేర్చియుం గృపయు సఁన్యాసంబునుం జంతువం
తతివైఁ జూపక హింస మున్నయిన దుఃస్వప్నత్రంబు లెన్నేనియుకొ
గతకాలంబునఁ జేసికొన్న నవి యఁక్కష్టాత్తులం బట్టి యా
యతియందు న్యైతఁ గుడ్డు నఁచు మతయోగ్యగ్రంథము ల్పెప్పజే. 57.
- గీ. అనుచు నందఱి దెందంబులందుఁగరుణ, యమగుణం బుధయింపఁగఁననుగుణముగ
విమలబోధ మొనర్ప ఋత్విక్కు లెల్లఁ, దలలు వంచిరి పెగ్గనఁదపసిఁజూచి. 58

- వ. రాజును ముకుతితకరకములం డగుచు సాష్టాంగనమస్కారంబు గావించిన నత
నిదిక్కుమొగంతై యెల్లరకుం డెలియ మరల నిట్లనియె. 59.
- సీ. ప్రాణులెల్లను బరఃస్పరమైతి గినవలె, మాంసభక్షణమును మానవలయు
అంగారురంగమైఁబరఁగు చక్కనిరాజు, నాలభాన్యము క్రిందఁరాలినట్టి
తీయనిఫలములుఁ జేటయకానీరును, శాకము ల్వాదలగునకలవస్తు
వులచేత ముద్బాధఁతొలఁగింపఁజేసి యీతనువును గాపాడిఁకొనఁగవలయు
- గీ. నీతి నొనర్ప లోకముఁ బాగుపడుచు, టంచు బోధించుచున్న సిద్ధార్థ వచన
యోమనమనములన త్వంముదయమందె, దెల్వీయునువచ్చెనచటిఋత్విజాలకెల్ల
- వ. ఇట్లు తగుపదేశంబు మనుబులకెక్కి యాజకులు పశుహింసాకరమ్ము లగునాయు
ధమ్ములు వాఱవైచియు హేమకుండంబులు చల్లాల్పియుఁ దమయంత నరిగిరి.
లింఱిసారందును సాంద్రం బగుసంతనంబును బాదలి జీవహింస చేయఁగూడ
దనియు మాంసంబు తినరా దనియు భూతదయ ప్రధానమనియుఁ దనదేశ
గుండలి సకలజానపదమ్ములఁ జాటించియు శిలాఫలకమ్ముల వ్రాయించియు బలి
యామ్ములు మాన్పింపఁ దగువారి నియోగించె, బదంపడి యెల్లయెడల జీవహిం
సాచరణంబు శకవిషణప్రాయమై పశుపక్షిమృగాదు నిర్భయముగ మెలఁగఁ
దొడఁగె. 60.
- ఉ. రాజకులంబునం బొడమిఁరాజ్య మొనర్చుట మానితత్త్వవి
ద్యాజిత మైన చిత్తమునఁధర్మగతిం జరియించువానిఁ గా
నాజుటిల్లాగఁగజ్య మొగఁమందలికాంతి యెఱుంగఁజేయ న
త్రేజుఁడు లింఱిసారుఁడు నుఁతించుచు నిట్లనె భక్తిపెంపునకా. 61.
- చ. యతిశః రాజ్య మేల్లడగిఁనటిమహాభూమిమానుభావనం
గతి గలమీకుఁ బిచ్చ మనఁగా నొకవృత్తియె నాకుఁ బుత్రనం
తతి కణవయ్యెఁ గూయ మెకఁతం గనియుంటిని దాని నిచ్చి నా
యకులవిభూతి నిత్తు ముదఁమందుచు రాజ్యహంబు నేలుమీ. 62.
- వ. ఆనవుడు లింఱిసారుం గాఁచి నర్హార్థసిద్ధుం డిట్లనియె. 63
- సీ. శాశేంద్ర విను మేనుఁరాజవంశమునంద, పొడమినవాడఁ బ్రభూత మైన
సౌఖ్యంబు తొల్లి సంసారంబు నేయుచు, ననుభవించివహింపఁగగుదు నిజము

మునుపు వల్లని త్యజించినసౌఖ్య మిపుడేల, సస్వస్థినించితిని విజ్ఞానలక్ష్మి

మనమున నెంచి రంభయవచ్చి కామించి, నను నింద్రపదవి వచ్చినయ నెల్ల

గీ. దనువు గృతియింపఁజేసెడిపనులకతనఁ గాని శాస్త్రములకతనఁగాని యిచటఁ
గలంగుతాపనజనములకతనఁ గాని, జ్ఞాన మబ్బి దలంచు నిశ్చయము గలెన్. 65

వ. కావున గయప్రాంతదేశంబులం గల చల్లని యడవులకుం బోయి జ్ఞానసంపా
దకం బగుయత్నం బొనరితు నట్టిజ్ఞానంబు నాకు లభించునాఁ డయ్యది నీకుం
దెల్పి కృతజ్ఞుండ నగుదు నని మఱియును. 66.

గీ. పాములకు నైన నే భయంపడను బిడుగు, లకును భీతిల్ల దానపావకున కైన
భీతివడఁ గాలి కైననుభీతిఁ జెంద, పిషయపాతకము లకు బిట్టు వెఱచినట్లు. 67.

క. కామము లనిత్యములు మా, యామయములు వానిఁ గోరినంతన విష్ణు
ద్వైమణిల కైన నొక మో, హామయము ఘట్టిల్లి నంతఃతానర్థ మై 68.

శా. ఆకాపాశమువంటి కాత్రవుడు లేఁడాసాగరాంతం బిలక
దాకానించెడివాని చిత్తమున కైంసం దృష్టి గావీదు ల
తేకుం గోట్టుగ దంధనం బగుధనంబే కోరఁగాఁ జేయు నా
కాశస్రక్కుల నల్లఁ దన్తయున కింకం గల్గునే నిర్వృతుల్. 69.

గీ. నేల నాలుగుచెఱగులఁ నేలె దేవ, తావరేణ్యని యరగద్దెంపై వసించె
వలసి కురిపించుకొనెఁ బైడివానదృష్టి, దనరేనేయట్టివాడుమాంధాతకైన్.

సీ. అమరాధిపతియు, దైత్యక్రోధమునఁ దొల్లి, యజ్ఞాతవనతి చేయంగవలసె
మునులచేఁ బల్లకిమోయించిన మదంబు, నన కొండచిలువయ్యెంపహంపపువతి
స్వర్గంబుఁ జేరి లోభమున నిరొబారి, పైడిగోరి నశించెనేనపువతి
గురుని వేపంబు కుఁత్రుండు దాల్చి మాతృర్య, మున దేవతలనెల్లఁమోసగించె

గీ. గురుని యిల్లాలి తోఁగూడింకువలయెకుఁ, దవృత్తివ వహించెఁ గామూర్తిరక్షి
గాన నెంతటివారలఁకేని విషయ, నిగమనము శక్తి మగునయ్యఁమగధనాథ. 71.

క. ఆకలము లేటికొని తమ, యాకలిఁ బోఁగొట్టుకొనుచునంబులకై
మోకపొర ల్లబ్ధిదు మును, లేకామముఁ గల్పఁబాతి, లేకు నెంత్రా. 72.

వ. మఱియు దుఃఖప్రతికార నిమిత్తభూతంబులై మగదీర్చుటకుఁ దోయంబును
నాకలిఁబాపుట కర్హంబును కీతాతథవారణంబును గృహంబును సువస్థుడదేశ

తైత్తిర్యాచార్యులును వస్త్రంబును నిద్రావిశ్రాంత్యంబును అల్పంబును మార్గక్షమాప
నోదంబునకు యానంబును స్థానపాఠికుధ్యంబునకుఁ దీపంబును శరీరాశోగ్ధం
బునకు స్నానంబును నిర్ణీతంబు నైన వివిధుఖానుభూతికొఱియి కుపయోగించు
నరుండు కేవలమూఢుండు 73.

గీ. మంచినదముక?యుగ్రీ+ష్ట ముననుభుము, గలగఁజేసియుదుఁఖంబుఁగలగఁజేయు
శిశిరమునఁగాచనిజముయోఁజంపఁలదు, నుభుముదుఁఖంబుసర్వవంస్తువులయందు.

గీ. నుభుముదుఁఖమ్ము నాకేకంబునుభులగుట, రాజ్యదాస్యంబులునుసమభోజ్యములగు
ధరణిపతికిని నుభుమునిత్యంబు గాదు, దాసునకుదుఁఖమును శాశ్వతంబు గాదు.

గీ. ఒక్కపుట్టము కట్టుఁబండ్లుండు నెకట, నెకట యింటన వసియించునోరెమింత
మాత్రమే తినుఁ గాని శ్రమంబు యెక్కుఁడీజగం బేలరాజాధిరాజునకును. 76

గీ. అనుభవము గల్గిమైననునవనిపతికి, దుష్టి హేచ్చనరాదు సంతుష్టి లేదె
కనకలోష్ఠంబులొకరూపుఁగాగఁబుడమి, సర్వసంగంబువదలిసంయములకు.

చ. కావున నన్నుఁ గామపురుషార్థంబునకై పురికొల్పక నాయందుం గలమైత్రికిం
ద?నఫలంబుగ శివమార్గానుసంధానంబునకై హేచ్చిరింపుము. కుటుంబకలహం
బునం గాని శాస్త్రవక్తృతరస్కారంబునం గాని దుర్బుక్రాంతిచేతం గాని
వనప్రవేశంబుఁ జేసినవాడఁ గాను. దైవవశంబునంజేసి కనుదప్పి పాతిన
క్రూరభుజంగంబు బాంబడెడు కుబుద్ధిచందంబున నెవ్వఁడు విసర్జించినవిష
యంబులం గ్రమ్మఁగఁగొనువాఁడని మఱియు. 78.

క. అంధు ననంధుండు నిర్భను, నిఁ ధని యున్నతైచిత్తునింబృథమతియుక
సంధింపనిగతి దుర్విష, యాంధులతో మైత్రి జేయుఁప్రాజ్ఞుండు గలఁడే. 79.

క. కావున దుర్విషయములప్రభావము నాతోడ నుడువవల దింక మనో
భావములు వృష్టిహృతల, నావలయంబులుగఁ దలఁడఁదగు సరపాలా. 80.

చ. అని బహుమానపూర్వకంబుగా నమ్మగదనాథుని వీడ్కొని యరాడుం డను
నొకమానీషిదుం డటకనతిదూరంబున నున్న యాశ్రమమం దున్నవాఁడని విని
యతనివలన విజ్ఞానంబు పడయు నభిలాషం జనినంత. 81.

ఉ. వచ్చినరాజపుత్రుని గృహపారిపూర్ణవిలోచనాంచలుక
పొచ్చినభక్తితోడ నెదుఁరేగియు నింటికిఁ దెచ్చి యాననం

- ఓచ్చి యనామయం బడిగియొండు న. హత వెచ్చుగాఁగ వే
తన్నరితంబు మాని వినిత. బుగఁజేయ నరాదుఁ డిట్లనెక. 82.
- శ. సంకల లూడ్చుకొన్న మదఁసామజయంబలె స్నేహపాకమా
తంకము లేక కోసికొనిదారుణకాననభూమిఁ జేరి ని
ష్పంకవిముక్తి రాజ్యపరిపాలనజేయఁదలంచి నైజరా
గాంకము వీడి భిక్షకుఁడౌనై తిని కొంటి నచేంద్రబాలకా. 83.
- క. కడు సుఖములు గుడిచి పడఁ, పడి రాజ్యభంగము నునులఁపై నిడి యెకిమిం
డ్రదవులకుఁ జనిరి గానీ, విడచిర నినుఁబోలె రాజ్యవిధి బాల్యమునక. 84.
- క. మూన్నాశులయ్యె నేటికె, నిన్నయఁగ వచ్చినట్టి నీవంతులు మీ
యున్నతపోవనమునయం, దున్నాఁడా యంచుఁ డిగియున్తనకకుక. 85.
- క. పోయిరి నీమట్టంబు ల, లో యని నినుఁగూర్చి చగచుఁచున్నా వటు నీ
చేయఁగలముక్తిమార్గో, పాయం జేమిటికి నెత్తిఁబడుచుండ నకటా. 86.
- క. ఎన్నాళ్లనుండి తపమున, నున్నాఁడము మేము నేటికొకకింపుత్రుం
నన్నది లే దిక నీవా, విన్నాణపుబదవిఁ గాంచుఁమీరుండ వగుటల్ 87.
- వ. అని యుపదేశించు నరాదుని వాక్కింబు లొక్కొంచి జేవా విరక్తుండ నయ్య
నా కిట్లువదేశించుట న్యాయ్యంబుగాదు భవాద్రక్షు లగుమహానుభావు. జరా
మరణోగగ్రస్తం బగుమానవలోకము నుద్ధరింప దలంపవలయుఁ గాని శరణార్థు
లగునంతేవాసుల నిరాకరింపుచే యని మహాయను. 88.
- క. ధునిఁ దరియింపఁగ వే పోయిన తఱిఁ దరి దొరకుపగిడిఁనినుఁజెలుంగుం
గనుఁబిడిఁ దో డగుఁజి, నినుఁ గనుఁగోఁ డెకె వాకుఁజేడు మనోంధా 89.
- క. నీయుపదేశము నాశుం, జేయం చగునేని నేను + తెంచె దగునునే
నాయనువు నొడువు మేగితి, బాయు జరామరణోగఁభయము యతీంద్రా. 90.
- క. అనుడు నరాడమునీంద్రుం, డును రాజసుని వినయపంటుత్వంబునకునే
పునఁమలర నిట్లు నెడివెను, దనతెలిసినకాస్త్రనిశ్చింతము లగుచేలకుల్. 91.
- వ. ప్రకృతివలన జన్మమృత్యుజరా వ్యాధివీడితం బగునీవ్రపంచం బుత్పన్నం బయ్యె
నదిచతుర్వింశతితత్వాత్మకము పంచభూతంబులును బంచతత్వాతమాను బంచక
ర్తృత్వముంబులును బంచవాగింద్రియంబులును మనోబుద్ధిచైత్రాహంకారంబులు

నుం గలసి చతుర్వింశతి తత్వంబు లనంబడు దీనిం దెలిసి ప్రకృతికిం బరుండై
 ఋద్ధానం దగుపురుషునిం గనుంగొన్నవారికి జరామరణరోగ భయంబులు
 లే విది కపిలమహాముని ప్రోక్తం బగుచున్నది బింక బ్రహ్మమత్ర కారంబు వినిపించు
 బుట్టుటయుఁ బెరుగుటయు ముడియుటయుఁ గిట్టుటయుం గలశరీరంబు వ్యక్తం
 బనియునట్లుకాని దవ్యక్తం బనియు ననంబడు. ఆజ్ఞానలబును నాశయుఁ గర్తం
 బును సంసారమునకుం గారణంబు లీమూటం దవిలినవాఁ డెన్నందును దత్వం
 బుఁ దెలియనేరడు విప్రత్యయాహంకారాభిసంప్లవావిశేషాను పాయసంగాభ్యస
 పాతంబులను నీయెనిమిదియు నజ్ఞానకారణంబు లందుఁ గర్తవ్యమన్యథాచే
 యుటయు మంతవ్య మన్యథాతలచుటయు మొదలగునది విప్రత్యయంబు నేను
 నాది యనునభిమానమహంకారం బేకపదార్థ మనేకథా శలచుట సందేహంబు
 భేదాభేదకూన్యం బగుజ్ఞానం బభిసంప్లవంబు జ్ఞాన్యజ్ఞానిభేదం బెఱుంగమి యవి
 శేషంబునమస్కారపక్షట్యురప్రోక్షణాభ్యుక్షణాదికకర్తృతంత్రం బనుపాయంబు
 మనోహక్కాయబుద్ధుల దురాలోచనంబు నేయుచు విషయసంగంబు లేనిపిగిది
 నంచరించుట సంగంబు నే నతనివాడ నతఁడు నావాఁ డనుకొను టభ్యవపా
 తంబు. తమోమోహమహామోహతామిసద్వయరూపంబున నాయజ్ఞానంబు పం
 చవింశం బం దలభ్యచింతనంబు తమంబు జననమరణప్రహామమున నిత్యత్యక్తాం
 తి మోహంబు స్త్రీసంధ మహామోహంబు కోధంబు క్రోధమతామిసంబు విషా
 దంబు ద్వితీయతామిసం బిట్టియజ్ఞానంబునకు లోపడక వ్యక్తపదార్థంబు నె
 ఱుంగు. కి జరామరణకూన్యం బగు నక్షరపదంబు లభించు నిది బ్రావృమతం
 బనివక్కాణించు నరాడునకుఁ గుమారుం డి ట్లనియె.

92.

- సీ. ఎన్నిధి నెచ్చటఁ నెంతవర్యంతయ్య, జరపంగవలె బ్రహ్మచర్య మనకు
 ధర్మంబునకుఁ బరస్థాన మెయ్యది యెఱిఁ, గింపవే మదికి లఁగింపఁజేసి
 యనవుడు మాని యిట్టనె మొట్టమొదట గృహంబు వర్జించి సాన్యాసి యగుచు
 నింటింటికిని బ్రహ్మమొత్తుకొం చొకచొట, నుండక వని నెండఁ నూరనెండె
- గీ. దొరకినది కొంచు దాన సంఘోషపడుచు, దనకు వానంబుగా వివిక్తప్రదేశ
 మొకటి దొరకొని యిందియఁ ప్రకరమునకుఁ బట్టువడకుండువాఁడెఱిఁబ్రహ్మచరి
 వ. ఇట్టి బ్రహ్మచర్యంబున నంచరించుచు వివేకజన్యం బగునిదిధ్యాననంబున సులభం
 బగు పరబ్రహ్మసాక్షాత్కారంబుఁ జెందుటయ మొత్తం బని కొందఁ టిచ్చగింతురు.

అహింసయ ధర్మంబునకుఁ బరస్థానం బిదియవేదోక్తప్రకారం బింతకంటె మను
జుండు గ్రహించుట దుస్తరం బని యుపదేశం బొనరించు సరాడునిపల్కులు
మనంబునం బట్టి.

94.

క. చనిచని యరువేలాకా, వనమున వసియించె గొన్ని నాళ్లు తనవ
త్తనమును వదలినది మొదలైనప్పటి కెన్న నాటునంపత్సరముల్.

95

గీ. రాజపుత్రకుఁ డయ్యు సఃరణ్యమందు, నాటువత్సరములనుండి యనుభవించు
ఘనపరిశ్రమమున ముఖకాంతి తటిగె, నంగకబలంబు నుడిగె సింధూధునకును.

వ. ఇట్లుతిక్కశం బగుదేహంబునఁ బరిభ్రమించుటకుం దగనివాడై మెల్లమెల్లజను
వాడు ముందట.

97.

సీ. పితరులు తరియింపఁబిండప్రదాన మా, ర్ములపరంపర చేయుచున్నచోటు
నురువలయు మృనుఁమొకకంటకారణ్య, మిసుముకొండలతోడఁ నెనఁగుచోటు
మిన్నంటుపొడవునఁమించుమోకలముండ్ల, పొడఁగి తీవఁగ బాఁకఁగదియుచోటు
బూరికొంపలచేతఁబొలుపారు సేనాని, యనుపేరలరు పల్లెదనరుచోటు

గీ. వెలయు నేయేటియొడ్డునఁగలయు మోహ, నయునిలాజనియనుగొప్పఁ దులఁకెందు
నేనదీవార్ధ్యరంబునఁదానిఁ గనియె, ఘల్లునీనామకం బగుఁభవ్యతటిని.

98.

క. కని యాదఃపరికంపిత, వనజవరాగములు గలయఁబరిగిన గాడ్పుల్
తనమేనిచెమటఁ దుడువఁగఁ జనియెను సేనాని యనెడిఁజనవదమునకున్.

99.

క. చని యాలఁ గాచుకొనున, జ్ఞనవదచరు లైనగోపఁజనములఁ దగఁగ
స్త్రోనె వారియమాయికపు, త్తి నితాంతము సంతసము ముదికి మోసఁగంగన్.

వ. ఇట్లు సంతసించుచు నటఁ గొండొకతడవు నిలిచి తత్ప్రాంతమున నున్న మహా
రణ్యంబునకుం బోయి యచ్చట.

101.

సీ. దైవవశమున నొందవు పత్తి గుఱించి, మమజాలదుఃఖమార్తముల గుఱించి
యడవిజంతువుల ముఁర్యాదచొప్పునఁ దాను, దెలిసికొందగిన సీఁతని గుఱించి
యపరిమితమతెసింధాంతముల గుఱించి, పర్వమరణరహస్యముల గుఱించి
చిత్రచిత్రాబ్జ ప్రచింతితక్రచాపతు, ల్యంబుగ బ్రదుకు కాఁలమును గుఱించి.

గీ. మనము యోజింప ధ్యానసమాధి నూని, యొంటిపాటున నేరికెఁగంటఁబడక
యుండుకొద్దోదనికెదాఁటుచుండె మాన, ములకు మానము లవ్వనభూములందు.

గీ. జైవవశమునఁ దనకుఁ దా+దాపునందు
 ముగ్ధి రానినఫలములఁభుక్తిఁ గొనుచు
 నరుణు నుదయా స్తమయములఁజైన నెఱుంగ
 కట్టె ధ్యానించు నిద్రఁద్రుఁడగుచు నొకట.

103.

౪. నిద్రతర జ్ఞానాశయ బగుచిత్తంబున నాహారంబు మఱచి యున్న సిద్ధార్థుని శరీరంబు మిగులఁ గృశించె మొఁయునఁ గాంతియుఁ గనుమానెఁ బదంపడి యొకనాఁడక నాయాశయకర్తృత్వం దప్పి మృత్యునింబోలి మూర్ఛనొససె నొకగోపబాలకుండు తత్పథంబున బోవుచు నతనిఁ గనుంగొని వడదాడినఁ బనిగా నెఱింగి.

౫. చాలం చూడఁచు జంతువుల కాఖలు నతఁ పాఠిఁ నాగుచెసలక
 మొఁముపయి నీడరా నెక్క గృహం బాకులనుఁ జీచికల్పించె నెనక.

104

౬. ఇట్లు సహజభూతదయాపారీణం జగునాచిటుతగొల్లం డొకపక్షకుటీనంబున గల్పించి తాను దాడినఁబాతకం బగు నని యెంచి మేఁకల నతనిపాలికిం దోలి కొని పోయి దుగ్ధంబు లమ్మ హనుభావునినోటన పిదుకుచుండె నిట్లు కొండొక కాలుంబు చుడుదు జంబూనగకాఖలన్ని యు నిగిరించి పొదచాక్షున నల్లిలిల్లిగ నల్లు కొనియె నతండును దైవంబుగ నతనింబూలించుచు నుండ నొక్కనాఁడు తెలివొంది తననికటమ్మన నున్న గోవబాలునిం జూచి తత్కరస్థితిఘటికతంబు లగు దుగ్ధంబు లిమ్మనుఁడు పొడిట్లనియె.

౭. ఈపాలు నేను దాడితి, గోపాలుండఁ గాన నీవుఁగొనఁగాఁ దగి దో
 కాపాయధవర యనున, ప్పావనిఁ ని నగుచు భూమిఁవతి సుఖంఁ డనియెన.

౮. నీశరీరమునందుఁ నెత్తురు నారరీ, రమునందు మంచుదుఁగ్ధములు కలవె
 నాతల్లిదండ్రులుఁనన్నుఁ గాంచినరీతి, నీ తల్లిదండ్రులుఁనిన్నుఁగనరె
 నా కున్నరీతినిఁ గాక నీకఖలావ, యవముల లోవ మెఁజైనఁ గలదె
 నీకంట చుప్పనిఁ నీరుండి నాకంట, జప్పని రుచిగలఁజలము గలదె

౯. మొముపయి బొట్టుజం దెంబుఁబుజమునందు, వర్తిలెనెజన్మమందయెఁవ్వరికిఁ గాని
 యీవు తాడినమాత్రసయేల పాలు, నేఁగొనం దగి దాటివిఁనిజము చెవుమ.

105

౧౦. అన విని గోవబాలుఁ డివియన్నియు నిక్కమ కాని నన్నుఁ బేర్చి
 ర్చిని గహనస్థలంబునకుఁ మేఁకలఁ గావఁగ నంపునాఁడు మ

- జ్జనని వచించె నిప్పగిదిఁస్వాములు బ్రాహ్మణు లగ్నిచేసింహా
 ల్నిగగ నిమ్ము తాంకకుముఁతాంకిన వీకు మటంచు నావుడున్, 109.
- వ. సిద్ధార్థంకు ను నుకృతకర్తంబు లానర్పు యెడె ద్విజుండునుద్భృతమ్ములాన
 రించుమాడె నుండాలుండుండాక వర్ణభేదంబు గలశే యని హానికి బోధించి తప్తి
 త్తమ్ము లగునబాదుగ్ధంబులు గ్రోలి యుచ్చేటువిడచి యొక్కచ్చుక్షచ్ఛాయవర్ణింపి
 యున్నంత. 110.
- స. రదనమ్ములయు వాలెఁరలయుఁ మ్మలయును. ప్సలయుఁగాంతులుగండఁములనుగలసి
 యారెండఁ గాయఁ గ్రోఁక్కాటుకమ్ముల పరుగఁగొల్పి బారకుఁదారెడైన
 కురులీఁగఁ బాటుకరణి నున్నగ గుచ్చుఁదలుకొత్పఁకలఁజనుఁచొచ్చె
 ములయు దీరైన గుంట్లయందు వైనున్నత్రొన్ననలఁదము పిఁతములఁ బర్వ
 గీ. సరము లల్లలనాడఁ గుంచములమీఁది, పయ్యెదలు జాఱగంఠపావడలు మీఱ
 గళ్యుగళ్యని జ్వెలుఁకాల్ల మ్రోయ, నకుము లసియాడ పారాఁగనాజనంబు 111.
- వ. కొందఁ జచ్చటికిఁ దాఁపుననున్న యింద్రుని దేవలయుంబుఁ మేళహడంగ మ్మ
 దంగంబు వీణియ చితారు లోనగుసాధనంబులు ధరియించి యాదారింబోవుచుండ
 నం దొక్కతె వేటొక్కతె కి ట్లనియె. 112.
- ఉ. కామిని యీచితారు సరిఁగా శ్రుతిచేయుము చేసితేని మ
 న్నామము పురికెంపఁ గలఁనాట్యము సల్పి యుం బాటపాడియున్
 దామగపూవులంబలె సందస్యలడెందములం బ్రహేదకం
 ధామమునందు నావగిదిఁనాట్య మొనర్పరాఁజేహ నెంతయున్. 113.
- క. విగువుగ సారింపితివే, దెగుఁ ద్రుగులు వదులు చేసిఁతేనిని సరిగాఁ
 దగదు శ్రుతిగాఁ సమముఁగ, దగుగతి సారింపుమి చితారు లతాంగీ. 114.
- క. అనుచుం బ్రశంస యొనరిచి, కొనుచుం దమయంఁబాడుఁకొనుచుం జనుకా
 మినులవచనములు సిద్ధా, ధునిచెవిఁబడెఁ గాని వారెఁటుంగరు తవసిన్. 115.
- వ. అతండును ద యెత్తి యగ్గణికలం గనుఁగొని మనమ్మున నిట్లు తలపోసె. 116.
- ఉ. నీమలనుండియుం దగినఁసీమలు కొన్ని గ్రహింప వచ్చుఁ దం
 త్రిచయముం విగించి తెగఁదీసివచ్చో శ్రుతివోవుభంగిఁగా
 ర్థ్యాచరణంబు దేహమునఁకట్టినవేళఁగ దత్సవితయుం
 దోచునె యేనెఱుంగఁ కిటుఁతొరముగా మెయిం జక్కఁజేసితిన్. 117.

- న. అని తలపోయుచుఁ దదరణ్యస్థం బగు సౌకవనదేవతాలయంబునకుం బోయి యట నిస్తంధుఁడై యున్నంత.
- 118.
- సీ. తనపేరభల్లునీ+తటమునఁగట్టించు, కొనినసేనానియన్+జనపదమునఁ
గాపురంబుండు సెం+క్కండు ధనవంతుండు, బశువతిభర్త త+త్పరుఁడు బుద్ధి
మంతుండు విబుధస+మృతుఁడువానికి రూప, వతియు సాధ్వియుదయా+వతియు సత్య
సంఘరాలు ను మృదు+సంభాషిణియు నుజా, తయు నగు సౌక కళ+త్రంబు గలదు
- గీ. సకలజనములుదానిను+జాతయంద్రు, మాయయనుమాటయెఱుఁగదమ్మగువతమకుఁ
గాప్పు లేదనువంతయొంక్కటియుఁదక్క, నన్యదుఃఖంబెఱుంగర+య్యాలునుగలు,
వ ఇట్లు కొడుకులు లేమిం గడుకొను దురంతచింతాభరంబునఁ గర మ్ములందురు
నానుజాతయు.
- 120.
- క. రాకార్యశ్రులయందు ను, తైకోదయవాంఛఁజేసి+యేకాశీతి
ప్రాకారప్రదక్షిణములు, తేకువఁ గావించు విసిన+దేవత గుడికిఁ.
- 121.
- సీ. ధ్యానంబుఁగావించి+యావాహన మొనర్చి, సింహాసనం బధి+స్థింపఁజేసి
యర్హ్యం బొసంగి పా+ద్య మ్మిచ్చి స్నానంబుఁ, జేయించి నెమ్మేను+చేలఁ దుడిచి
యజ్ఞోపవీతవస్త్రాదులను సొసంగి, కన్తూరియును మంచి+గంద మలది
ధూప మామ్రూపించి+దీపంబుఁ జూపించి, పదపడి మదిభక్తిఁబాదుకొలిపి
- గీ. వన్యఫలములు వడపప్పు+వన్యమాక్షి, కంబు శాలోదనంబుకా+కములుఁ దెచ్చి
వేడుక నివేదన మొనర్చి+పాడి యిట్లు, లనుదినము నేవకావించు+నానుజాత.
- క. కొడు కొక్కడేని నాకుం, బొడమిన రుచిగల్గు తగిన+భోజ్యములు నేఁ
గుడువం బెట్టెద నీకుం, బడిబడి మాయమ్మ వైడి+పల్లెరమందుకొ.
- 123.
- న. అని మ్రొక్కికొని తదేకతాత్పర్యమునం బూజించునానుజాతకు.
- 124.
- క. నెలతప్పి క్రమంబుగ వే, విళు లొదవెక నడుము ప్రబలె+వెలవెలమనె గ
న్నులు మొగమును జన్న్సనలకొ, నలుపొదవెక నీరుమోయ+నానాటి కొగికె.
- న. ఇట్లు చూచులెంతరాలు పది నెలలు నిండి యొక్కశుభముహూర్తంబునఁ గుమారుం
గని నంత సేనానివివాహు లందఱును సంతోషసాగరంబునఁ దొప్పదొంగిరి.
- 126.
- క. సేనానియు దెందమున న, మానానందంబుఁ జెంది+నూలులకొలదికొ
దానంబుఁ జేసె గోవుల, మానితమర్యాదులై న+మహిదేవులకుకొ.
- 127.

వ. సుజాతయు నన్ని సుపునకు చూడవమానంబు చనుచుండయుఁ దనమ్రొక్క
కొనినమ్రొక్కఁ జెల్లించఁ దలంచి తత్తత్పదార్థంబులు శిరంబుమీఁద నిడుకొని
యొకకేలం గుమారు నెత్తికొని విపినదేవతాలయంబునకుం బోవుచుండ దదాల
యాలంకారార్థంబుగ మున్నుపంబడిన రాధయును దాసి వచ్చి యచ్చెరువుగ
నిట్లనియె. 128.

క. వనదేవత మనవుల్యమున నట సాక్షాత్కరించెముఖసౌప్తవ మే
మనవచ్చు సుజనభావం, దెనయించు విలోచనంబులింతలు తల్లి. 129.

క. అనుచుం దత్తరమునఁ గడు, వినతశరీర యగుదాసి+విలపంతయు నె
మ్మనము వికసింపఁజేయఁగఁ, జనియెం గుడిచెంత కాసు+జాతయుఁ బేర్చి.

వ. చని యటమున్న దేవళం బధిష్ఠించి యున్నసిద్ధార్థం గాంచి దేవతాభ్రాంతిం
జేసి తత్తత్పదార్థంబు లతనిచెంత డించి నిసువుం బానిసచేతి కందిచ్చి సాష్టాంగ
ప్రణామపాతం బొనర్చి యిట్లనియె. 131.

ఉ. శ్రీకల గేస్తునింటికెఁ బ్రసాదిద్ధివహింపఁగ వచ్చి వంధ్యునై
వేళటి రాక దానఁ బలంబించుచు నీకయి మ్రొక్కుకొన్న యీ
నాకు మహావకారము నొనర్చితి పీపు దయోదయమునక
గైకొనుమమ్మ నాయుడిన+గవ్యఘృతంబును బాయనంబునక. 132.

వ. అని వేడికొనిన నకనాయావివశం డగుసిద్ధార్థండు మాతాడక యవియున్నయు
భుజించి తద్దత్తమ్ము లగుపరిమళద్రవ్యంబు లాఘ్రూణించి తత్త్వవిచారార్థం పింత
కమున్ను గడపిన దివారాత్రంబు లన్నియు స్వప్నానుభూతంబులపగిలెఁ గప్పట్టు
డునిరంతరతోత్సాహబలసంకమ్ముఁ డగుచు నాసమర్పించిన మ్రొక్కు యథోక్త
ముగఁ జెల్లెఁగదా యనునానుజాత కిట్లనియె. 133.

క. ఈ విపుడు నాకొసంగిన, యీవస్తువుపేర జేమియెఱిగింపుము నీ
కావించిన విధమే యది, నాపుడు నిట్లనియె నతివిశంయమున సతియున్. 134.

సీ. మామండఁ గలవందఁనుంచి గోవులనుడు, గ్ధము లేలుదింటికెఁద్రావఁబోసి
వానిశీరమ్ములు+పంచవింశతిగోవు, లకుఁ బోసి వానిపాంబుదియుఁరెండు
ధేనువులకుఁ బోసి+వానిపా ల్గోశుద్ధ వమునకుఁబోసి యంబ్బవిపాలు
సరిమళద్రవ్యసంభారమ్ముతోడఁ గలిపి వైడిగిత్తుఁ జొనిపి పదవడి

గీ. సరసచందః పటపితాంధ్రములనుంటఁ గాఁ యెఁగఁజేసి యందుముక్తాఫలములు
వోని తెల్లనిబియ్యముఁవోసి వంచ, దాదతోఁ కంజిఁజిట్టి యోదము తల్లీ! 135.

వ. ఇట్టిదియ మున్న నామ్రొక్కకొనినయది నెక్కంబుగ వనదేవత వైవేని దాసు
రాల నగునామ్రొక్క లంకకొని నన్నుం పృతాథత్వమొందింపు మని కలతెఱు
గెఱుంగక భక్తిపరవశయై ప్రార్థించు నానుజాతం గాంచి యతండు, 136

క మునిముసినగ బొలయఁగ న, న్నినువు శరీరంబుఁ గేలఁనిమరుచుఁ దలపై
మునుఁగుం దీసి చిరంజీ, వ సుఖేభవ యంచుఁ బ్రియముఁ పడి దీవించెన్. 137.

వ. ఇట్లు దీవించి తల్లీ యెను ననదేవతను గాను శుద్ధోదయం డనునొకరాజాకుమారుం
డ ననుచుఁ దవృత్తాంతం తెల్లఁ జెలిసి వెండియు. 138.

గీ. క్రమముగా నైకజంఁసఁసంబుకతన, నీపదార్థంబు చుచ్య మైయెసఁగినట్లు
నైకజన్తంబు లెత్తి యనంతరంబు, జీవుఁడును ముక్తియను భువఃస్థితికి వచ్చు.

వ. అచుచు నీవలనం దెలియఁయ్యె నిట్లుగకయ జన్తంబు లెత్తుచున్నంతన జన్తసా
ఫల్యంబు నెఱుగఁనొ లెక జీవించియుండియు భూతదయ మున్నగు ధర్మంబులు
కలిగియున్నం జూఁగఁనొ యనియు నీవలనం దేటవడవఁ నిన యంశంబు లియ్యవి
సాపధానంబుగా నావతీవలయు ననుడు నుజాత యతిని కి ట్టరియె. 140.

గీ. నేను మూర్ఖురాలఁనీయడిగిన యర్థ, మలకు నుత్తరంబుఁ మొద లెఱుంగ
నామెఱింగినంతఁ నాచేయనంతయుఁ, దెలియఁజేయఁ దేటఁ తెల్లముగను. 141.

గీ. అనుదినము మే లేచి సఃత్యస్వరూపు, దేవు నెదలోఁబాటించిఁ విరి వరికి
వలయు శుక్రావ నల్పమఁవస్త్యవిధుల, నిరత మొనరింపఁజేసు వాఁనిసలచేత.

వ. వాక్సీకూఁతటాకమ్ముల త్రవ్వించుటయు శిబాలయంబు గట్టించుటయు నగ్రహారం
బాసంగుటయు ధననిక్షేపంబును వనప్రవృత్తయుఁ స్థితిగ్రహణంబును బుత్రప్రాప్తి
యనునవి స్వర్గప్రాప్తిసాధనంబు లని యాగుంబుల నెఱువంబడు నట్లగుట
మత్తుతికి స్వర్గప్రాప్తిసాధనీభూతం దగునిక్కుమారునిం గాంచుటకు ననేక దేవ
తారాధనంబులు గావించితి. పరలోక సౌఖ్యంబులకెల్ల కుమారుండు మఱలం బని
యాగుమర్యాదాంతంబు దేవతలతోడ గంభావకాదును గలిగి మంత్రములుజేర్చిన
మహామహావులకన్న నెక్కుఁడుగఁ దెలియఁదానఁ గానికతయైన నాకుఁ దత్ప్ర
తంబు లగుగ్రంథములయందు విశ్వాస మధికంబు మంచిచెట్ట లొనరించిన వారికి
మంచిచెట్టలు గలుగు నని వాయెఱింగినలెఱంగు. 143.

- క. యాదృశబీజము నాటినఁ, దాదృశవృక్షంబు నొడముఁతప్ప కటు లనూ
యాదయలవలన న యనూ, యాదయలుచుండుచు నేతిఁజైనం జగతికొ. 144.
- క. దైవము ప్రాసినపగిదిం, బావున్నదియె సమస్తఁజంతువులకుఁ దాఁ
గావించు పుణ్యపాపము, లేవానిఁజేసి నూరిఁకేహి వెపుడుకొ. 145.
- ఐ. ఒక్కయవబీజంబు భూమిపై నాటిన నయ్యది నశించియు ననేకయవబీజముల
చుదయింపఁజేసిన పగిది నీ జన్మంబు నశించియు ననేకజన్మంబులకుం గారణంబు
గాఁగల దదియుం గాక జీవించియున్న కొలది దుష్కరంబు లగు కష్టపరంపరలు
తండ్రిపతండ్రింబులుగా వచ్చుచుండెడి నని చుచియును. 146.
- క. పతిమున్న బొంది విడచినఁ, జిల్లొఁ బడి యేను మేన్ ద్యఁజించి యతనికిఁ
గతిఁ గావించెద నుత్తమ, గతికిం జరకును సులభఁగతులు దలంపకొ. 147.
- క. మాకన్న మున్ను బిడ్డఁడు, చాకుండఁగ వలయుఁగానిఁచచ్చిన యెడలకొ
మాకొదవు దుఃఖవారిధి, కేకరణిం దరచి గల్గునిధిచరిత్రా. 148.
- క. కావున నామన మెన్నఁడు, బావునకై వెజుచ దనఁకుఁసరిగా జన్మం
బీవరుస దుఃఖ మేది ను, ఖావిర్భావమున జరగఁనయ్యెడు నాకుకొ. 149.
- క. రిక్తులపై దుర్బిషయా, సత్తులపైఁ గట్టవడెడుఁసంసారులపై
నక్తందివంబుఁ గరుణా, సిక్తత జాలివడు నాదుఁచిత్తం బనఁసూ. 150.
- క. అపకృతి యొనరింపమియును, నుపకృతి యొనరించుచుంటఁయును సత్కృతులం
దపియించుట లోనగుపుణ్యపరంపర నాయొనర్చునట్టిది తలఁచకొ. 151.
- ఐ. కావున నాకు వచ్చెడిదంతయు ననుకూలంబు, నెఁదిగమించుచున్న దని నెఁడువు
నుజాతం గాంచి సిద్ధార్థం డిట్లను. 152.
- క. నీయుపదేశము గడుభక్తద్రావిడమై మదికినచ్చెఁదల్లి పెరివ
నీయంతవాని నన్నుం, జేయుము దీవించి పృథ్విఁజెందెద నీవుకొ. 153.
- క. నావుడు నట్లు దీవించినంత నత్తాయాదేవీనందనుండును నాయత్తును వీడ్కొల్పి
యచ్చొట్టి కదలి కతవిటవసమాకులమ్మును నిగంతరచ్చాయావలితంబు నగునొక
వటవిటపి చెంతకుం బోయి తచ్చితలచ్చాయ నధిష్ఠించి యున్నంత. 154.
- అతలెల్లకొ వెదచల్లె నొప్పగతిఁ బూలకొ వన్యనత్వంబు లా
దృతినన్యోన్య విరోధముల్ విడచిమైఁత్రంబూని సిద్ధార్థు స

- చ్చత్తికిఁ బోచ్చి మహానుభావుఁ డితఁడేఁమాన్యుం డటంచుం గడుం
గుతుకంబొప్పఁగ సేవఁజేయఁ దొడఁగఁగఁగూరత్వముతో మానుచుకొ. 155.
- వ. ఇక్కడనే సిద్ధార్థుండుండునెడ. 156.
- క. అకాశ మెట్టవడియొ ది, వాకరుఁ డస్తంగతిఁచెఁబఱుపు వృత్తా
సేకములఁ జేరఁగ్రమముగఁ, జీకటియు నేలనాల్గుఁచెఱఁగుఁ మానెకొ.
- క. తనకుకొ లోకగక భూవర, తనయుఁడు నిర్వాణకాంక్షఁదపియించుచు నుం
డినఁ గన నైఁపని వెడలి, ల్లనకుం గడుకొనియొ బిట్టుఁదుఱింబంతకొ. 157.
- వ. ఇట్లు చింతించుచున్న మదనునికడకు విభ్రమదర్పహర్షాభిధాను లగునతనికొడుకు
లను బ్రీతితృప్తార్థులను లను గూఁతులను వచ్చి నీకారంబునకుఁ గఠంచే మని
యడుగ నాతం డిట్టనియె. 159.
- మ. అకటా యీముని ధైర్యమాని మనభృత్యప్రాతముం గెల్చి మా
మకకీర్తిం దఱిగింపఁబూనె నితఁ డిఁహ్వాడ్కిం గురుజ్ఞానవ
ర్తకుడై లోకముదారి ముక్తితరుణిఁరాజ్యంబు నేలించినన్
వికలంబై మనవంశమే యడఁగు వానిం గూర్చి చింతించెదన్. 160
- క. ఈతండు జ్ఞానియయి లో, కాతీతుఁడు కాకమున్నఁయడఁ న్యలయున్
కాతాస్తదీయ బాణా, పాతంబున నేతదీయఁవటుధైర్యంబున్. 161.
- వ. అని సాహసిక్యంబుఁ దెచ్చుకొని. 162.
- మ. రతిపార్శ్వంబునఁ గేల నిత్యుధనువున్ఁరాజీవముఖ్యాకుగ
వ్రతతుల్ కక్షమునం జెలంగఁ దరుణిఁవారంబు కీరంబులుకొ
శతసంఖ్యంబుగ వెంటరా సాబగుటంఁచల్ నెమ్ములున్ నాట్యనం
గతులం బాపఁగ నేగుడంచె నట కఁక్కాముండు రామాకృతిన్. 163
- క. చనుదెంచి ధనువు వజ్రం, బొనరించి కరంబునం దొఁప్పగ్రాశుగముం
గాని మునిసింగని యిట్టని, యెను నేత్రము లెఱ్ఱఁబాటిఁయింతింతలుగన్. 164.
- కా. ఓరీ క్షత్రియపోత ముక్తిఁ గనఁబోనుద్యోగమున్ మాని యిం
పారం గోరు మభీష్ట మిచ్చెదను ధర్మానక్తి వర్జింపుమా
నారాచం బిది మేనిమీఁదఁబడఁజేనాశంబుఁ గావించు నీ
ధీరత్వంబును నైకత్వమును ఖ్యాతిన్నీతియున్ జాతియున్. 165.

- ఉ. పుట్టితి వార్యపూజ్య మగు భూవరవంశ సునందు ముష్టిజే
పట్టుట ఖ్యాతియా ప్రజలపాలనజేయుట ఖ్యాతిగాని యి
వృట్టున నైన నాపలుకుకల్లులు సుంత శ్రీనోయుగంబునఁ
బెట్టుము పెట్టవేని మదిబీరము ధైర్యముఁ గాచుకొమ్మికన్. 166.
- క. అనుచుం బాణముఁ జాపంబునఁ దొడి కన్యలును సుకుటుముంపజన్లు
డ నిభృతలత్వం దై వదలెను బ్రత్యాశీలపాదశీనుం డగుచున్. 167.
- క. వదలినశరమునకుం ధృతిఁ జెదరక కీడ్వడిక వికృతిఁజెంపక లోనం
బదరని కాక్యకుమారుని, మది కచ్చెరువంపి కుదిఁమదనుం డంతన్. 168.
- చం. వలిమలరాచలిడ్డ యగుపార్వతికై మును శూలిచిత్తయం
గలఁచిన బాణమున్ సరకుఁగైకొనఁ డక్కట నేను శంకరుం
గెలిచినవాడఁ గానెయిదిఁకీడ్వడఁజేసినయమ్ము గాదో నా
బలము క్రమంబుగాఁ దఱిగిఁపాడ్వడెనొ యని లోఁ దలంకుచున్. 169.
- గీ. కుసుమశరములు సగకుగాఁ గొనఁడితండు, రతియుం జాలదు వీనిసంఘంఘమునకు
గాన భూతగణమునకుఁలోను జేయ, గెలుచునవియంచుడవభూతములను పులకె
- సీ. తలఁచినయంత గొప్పపాపనగళర, ప్రముఖవైకాయుధపాణు లగుచు
నైకంబు లైనయాననములు నైకంబు, నైసనేత్రములును నైకములగు
రూపులు గల్గిపొందున సగుభూతపుత్రులు వేనవేల్వచ్చియుత్సుకులయి
త్రూరమృగంబు లైకొందలు వడగండ్ల, కొండలు గురిపించికొంతమంది
- గీ. కొండచిలువలుగా వచ్చికొంతమంది, కుంభవృష్టులు గురిపించికొంతమంది
కుజములఁ బెరికి నైచుచుఁగొంతమంది, యేచిబాధించిరాశాక్యఃస్పృహతనూజా
- గీ. ఇట్లు భూతగణంబు లఁనేకగుతుల, బాధ నేయరా శాక్యవృపాలమకుడు,
భయముఁ గాంచక ధైర్యంబుపాటుచెడక, సంచలించక యుండఁగాఁకంబువగిడి
- క. తనచేయు కెతవమార్గంబునఁ బడనిముసేంద్రు ధైర్యమున కెటు భంగం,
బని యెంచు మన్మథునకున్, వినబడె నాకన్నీకముగఁవింటం బలంకుల్. 173
- శా. ఓరీ మార యింకెల మానుమర సేయుద్యోగ మీమాని యా
చారంబుం బగదీయ నీతలమె విఁజ్ఞానంబు నానాభవో

దారం బై ఘటియించె నీతనికే నూఁర్యాచంద్రమోవహ్నులుం
బారావారము లాఱుఁగాని చలియింపం డీతఁ డిం తేటికిఁ.

174.

సీ. అజ్ఞాన మనుసంధఃకారంబు మాయించు, రత్నప్రదీప మాంఝం దలంబె
దుర్బోధ మనురవిఁద్యోతఁబుఁ నొలఁగించు, పారిజాతంబుఁగూఁబ్బం దరంబె
మమతంబు లనుధరాఁజములను దెకలించు, భద్రనాగంబుఁ జంపం దలంబె
జీవహింసాదాఁపావకంబు హరించు, పటుఁకరిదంబు రేపం దరంబె

గీ. నీతలకు మించి పోయినఁరీతిఁ జేయఁ, బూనుకొంటివి నీబుద్ధిఁబూదగాను
బ్రాగతం బగుకీర్తియఁభంగపఱువఁ, దగునె చాలింపు మీపాడుఁతెగువ మార.

శా. అంత స్వారుఁడు బుద్ధుఁ డీజగమునందజ్ఞానముకొ మసి తా
నెంతేజ్ఞానలతకొ నిగుడ్చు నిక నేనేరీతి నిం చెందు వ
ర్తింతుకొ జ్ఞానుల కీప్రచారములు వింటే దీనికి స్వామి గా
వింతుం గాక యటంచు శత్రుగణముంబ్రేరేఁపెఁ బ్రేరేఁపినకొ.

176.

క. చెలరేగెడి యార్చుల ని, మ్ములఁ గామక్రోధలోభఁమోహదులు ధీ
లలితుఁ డగు బుద్ధునకు నా, నలుగొల్పి కలంపఁజొచ్చెఁస్వప్నాచిలిగకొ.

178.

ఉ. కోరికెపుట్టుఁ గ్రోధ మొనఁగూడు దుశాశజనించు లోననే
పారు మదంబు కైపాదవుఁనంతన పఁతము హెచ్చు దుష్టిని
జేరఁగనీని యమృహితుఁచిత్తిమునం నిటు వైన నన్యు లె
వ్వారు జయింపనేర్చు రరిఁవర్త మెదిచ్చి కలంపఁ జొచ్చినకొ.

178.

క. పదపడి యాతం డిది నె, మ్మది నెఱిగినవాఁడు గానఁమఱివుల గనక దు
ర్నద మగునరివర్తంబుం, బెదరించి కలంపనదియఁభీతిలి యేగెకొ.

179

వ. పిదప నహంకారమ్మును మాయయు సాహసికత్వంబును జిగిషయు గర్వంబును
నవిద్యయు లోనుగాఁ గలదుర్గుణమ్ములు స్వస్వరూపంబుతో నెదుటంబొడకట్టి
బుద్ధిం గాసిపెట్టినను నతండు నిర్వికారుండై యుండె.

180.

సీ. అంధకారముభంగిఁవావరించెడి మాయ, కినుమంతయైన జోఁటిక కలఁచి
పృథ్వీధరమభంగిఁపెచ్చు పెరుఁగు నహం, కారంబునకు లోనుఁగాక మిగిలి
కారుబెబ్బులిరీతిఁగదియుగర్వమున కా, నంత యేనియు లోఁగఁకట్టె తఱిమి
కడలి పోలికఁ బొంగుఁగను జిగిషాపికా, చముకంటఁబడక వంఁచన ఘటించి

గీ. యధికవిజ్ఞప్తి నెనఁగ నసిద్ధాంతు నెదుట, సంకలనంబులను నయ్యఁసంగదేవు
సంగతులుఁ గోకిలాల్లాపఁభంగులును బ్రేవంగుఁ గనలేక యూరకఁడంగువడియె.

ప. అంత మదనుండును.

182.

చ. నుచిరకృశాంగి యశాలయఁశోధరపుత్రునిఁ : క్షమందుఁ దా

లిచి నను వీడు టొప్పుగు నెఁలేమ ననాభ ననాదకెంతులె

విచిత్రగంధు లీవిరహఁజేదనకుం దగుహలె యంచు నే

డ్చుచుఁ దనునెంచుభంగి న్నచఁనూచునికట్టెదుటం గనబడెకె.

183.

క. కనుపట్టిన నివియెల్ల మృదునిచెయ్యులె యంచు లోసఁగోయుచు బుద్ధుం,

దనుమాన మొరించుకయును, గనకులె వికారమెట్లుఁగునులకు నొదవుకె.

184.

ప. ఇట్లు మదనోద్యోగంబు విఫలం బగుటయు.

ఉ. మాయ య దెంతకేని నవఁమానముగాఁ దన కెంచి మీఁద న

త్యాయత మైనవృష్టి భయఁదమ్ములు గర్జితముల్ చెలంగఁగా

వాయు వమేయ మై విసరఁబాదపముల్ ధరఁగూలఁ గల్పనం

జేయుడు నాతఁ డెయ్యెడవఁసిందునొ యయ్యెడ కెక్క దద్దియుకె.

186.

క. పదపడి దిక్కులు తెల్విం,బాదలెం ధర నిర్లత్యఃముం గనెఁ గడు మే

లొదవెన్ సత్వములకు ది, వ్యదృష్టి యుద్ధయంచె నంతఁనయ్యనఘనకుకె.

187.

ప. ఆదివ్యదృష్టికతన నతని కైదువందలయేబది జన్మములందలి తనవృత్తాంతం బెల్లఁ

గన్నులకుం గన్నట్టుటయే కాక పూర్వపూర్వకృతసుకృతదుష్కృతంబు లుత్తరోత్త

రఁగుఖరుఁఖ కాఁణంబు లని తెలియఁబడియె నంతఁ బ్రతిమనుజానకు యోగా

యోగంబులకుం బురాకృతంబ కారణం బని యెఱింగి సంసారంబు కదలిగర్భని

స్సారిం బని తలపోయుచు ననంతమ్ము లగు లోకంబులను సూర్యాదిగ్రహమండల

విశేషంబులను దానిగతులును వీచీతరంగిన్వాయంబునం బాదలు ననియు పిని

కన్నిటికి నొకమహాశక్తి పట్టుఁగొమ్మ యై యలరు ననియు నయ్యది యిచ్చా

మాత్రంబునఁ జీఁకటినుండి వెలుతురును మృతినుండి ప్రాణమ్మును శూన్యతనుండి

పూర్ణత్వంబును నరూపంబునుండి రూపంబును గల్పింపఁ జాలు ననియును నీయ

ర్థంబున కొ ననువారలును గా దనువారలును లే రనియు నిదియే పరావృత్త్యుష్టం

బనియు వికారశూన్యం బనియు సృష్టిస్థితిలయంబులకుం గారణీభూతం బనియు

శాలివాహన ప్రతిమనుజుండును ప్రతికాన్నాపు చిన్నపై లను కేసెందును జాతియు
ప్రయాగేదందును దలదొక ప్రాచీహింసనష్టించి పవ్వలమిచ్చెందు గాంచు
నుత్తమనత్తమంబు లభించి క్రమించున నిర్వాణ మనునుత్తమ పదంబు శంకరుని
యందు నివేద్యె. 155.

క. నాలవజామున ధర్మస్తూలన మొనరించు పాపమున దుష్కథించి
శేఖర శేఖరుల తా, నాలొకముంజూచె నిశ్చలమై పుచ్చుచున్. 156.

సీ. పెరుగుట తలుగుట శ్రీతి యశూయయుండ గల్గెలెదులంబు గాంచు
మాది యాసంగమలబడునంతకు, బుద్ధరాహిత్యంబు జనులకు గలదు
మణియును ముఖదుఃఖమయ మగునంశ్రుతి యానాయ మని తెలియం దని
వారికి ముక్తి చేకూరదు మాయావి, లసనంబు మొదటికింగనిమనంగి.

గీ. జీవితేచ్ఛ దృఢించి యశించుముక్తి, శేవదనునాని కొద వుదివృందక్షిదాన
శేసి యభిలంబుండ చెలియును శ్రీతియుండ గల్గు, నింతనిజమనిబుద్ధుని కెటుకవిడమె.

వ. ఎంతదనుక మనుజుం డీమాయ జయింపవలెందు నలెదనుక నంధామూలం బగు
పల్లయు మోగ మును ప్తాప్రప్రియత్వంబును యశోలిప్సయు నిధికారిహారితయు
గీషయు విహమిదం మనోదం బను నహంకారింబును బ్రతుకు దెరువునకై పక్షపా
ట్లును లోనుగాం గలవివయంబులం బ్రుంగుడువడుచు నవయు చుండుబుద్ధిమం
తుండు పరిభ్రమింపకనంతంబు లగుజన్మంబు లనుపడుగుతో మనోపాక్యాయక్రి
యలను మేకను లలిసి యల్లలుడిసి జన్మపటంబు శుద్ధంబొనరించుకొని పూర్వ
పూర్వనాననావశం బగునుత్తరోత్తరజన్మంబులను బొందుచుం దుదకు జన్మనం
పూర్తి గావించుకొని మాయాశీలం దై శరీరస్కంధములకు వేరైయపాహన
బంధంబులం బట్టుపడక కాలచక్రావర్తంబునం దిరుగుడువడక సుప్తండు మేల్కను
తెలుగునం చెల్వించి యనిర్వాచ్యంబును నానందమయంబును బాసర
హితంబును నిర్వికారంబు నగు నిర్వాణపదవి బొందు నని కృతనిశ్చయంబై
పరమానందం బగునిర్వాణపదవి యధిష్ఠించి యున్నంత. 191.

గీ. ఆరుణండుచయించె నాతని కిరణములకుం, దారలన్నియు వెలవెలబాఱుకొచ్చె
గొండలం దెల్లయెడల నీరెండప్రబలెం, గమలకుట్టలములకు వికాస మొదవె.

సీ. పచ్చికపట్టపై బడుమంచుబిందువుల్, వజ్రశకలపరిభ్రాంతి జేకె
బృహది నెల్లెడ గాంతివిస్తరింపంగ బొచ్చె, గంజాయమేళుపక్షి వయ నెగడె

- వాళద్రుపత్రముల్ తళతళమీటు బం, గారుచామరములఁజూరుదాల్చె
హరిణంబులూదియానతిసాఘజంతువుల్, క్రమముగామేల్కొంచుఁగాఁదొడంగ
- గీ. శుకపికాదికసర్వపఁతులును నిదుర, లేచి నూర్చునివినుతి సఁబెడువిధమునఁ
గూయ మొదలిడె నంతసఁర్పుందువోడిచె, దిక్కులం దంతకంతకుఁ దెల్పిమోచె.
- క. అనాఁటిసుకృత మేమనఁగ నానగుమది నెల్లరకు విఁకాసము ప్రబలెన్
శ్రీనెగడి రెల్లవారును, జ్ఞానోదయ మతనిమదికిఁగలిగినకతనన్. 194.
- సీ. వర్తకు ల్తోసంబుఁవర్జించి తూచిరి, దన్యులెల్లరుఁ దొంగఁతనము మాని
నని నేయువారు తామంతతో విరమించి, రాధివంతులబాధఁలడఁగఁదొడఁగ
గటికవాండ్రును గత్తిఁగడకొత్తి రజ్ఞాను, లకునెల్ల జ్ఞానవిఁలసన మొదమె
రోగులెల్లరును నీఁరోగులై చెన్నారి, రెల్లజంతువులకుఁ నెలమి వొడమె
- గీ. చచ్చిపోయెడి వారులఁసయిత మతని, జ్ఞానలవ మింత సోఁకినకతననూ య
నంగ విస్తృతవదనులైయలరి రది యిది యననేటికి సర్వంబుఁజేటవడియె. 195.
- క. ఆకాశమునం దమరులు, మాకార్యము ముగిసె ననుచుఁమాటికి సంతో
మైకస్థితి వచియించుచు, బ్రాకటముగఁ బూలసోనఁవర్జించి రొగిన్. 196.
- క. చిరవిరహవేదనాభర, పరవశ యై వగలఁ బొగులుఁపావనికి యశో,
ధరకానాడు వృద్ధులఁ, తరమున నామోదరసముఁతొనై వొడమెన్. 197.
- స. పుటలన్ లేళ్లును సెక్కుచోమసలెఁ బాఁముల్ క్రొర్యముల్ మాని యా
దలలన్ వంచి చరించె గొంగలకుమఁతృప్త్యంబుల్ భయంబొంద కెం,
దు లలత్తుంగతరంగరింగణములందుం గంతులన్ వైచె సె
క్కగతిందోచెఁ బ్రపంచ మెల్లరకు వక్రప్రక్రియాశూన్యమై. 298
- వ. అట్టియెడ సిద్ధాధుండు బుద్ధుండె. 299.
- కా. ఎన్నేజన్మము లెత్తి యెత్తినను నేనెంతేని నీరీతిఁ గా
నన్నేర న్నిను నేటికిం దెలిసికొన్నాడన్ భవవృత్తి నో
యన్నా మామకజన్మకారణ మమాఁయాచాకచక్యక్రియా
సన్నం దైన శరీరలబ్ధి కెఁ నేసంధింతు నంతస్థితిన్. 200.
- వ. అని యనుకొనుచు నిర్వాణపదార్థాదుండై యాపవృత్తుంబుక్రిందన భర్తాసనం
బున నాలుగుపైపాహంబులు గడపి నానాదిగంతనమాగతులగు నంతేవాసిజనంబు

లకు నిర్వాణసాక్షాత్కారంబు నుడువుచు నాప్రదేశంబు కదలి సతతసంసేవ్య
మానపరస్పహృజనసమాకూలండై యెడనెడ నగరపల్లీవనపర్వతప్రదేశంబులంబో
ధిసత్వం బుపదేశించుచు విజ్ఞాప లగునంతేవానినిఁజూల నుపదేశకులఁగా లాఁతి
దేశంబుల కంపుచుం జనిచని.

201.

క. మననగరంబున కెన్నఁడు, చనుదెంచునె తమము నెపుడుఁగమయించునొకో
యని తలఁచు బింబినారా,వనిపతిపురి బుద్ధరజనిపతి యుదయించెన్.

202.

❖* ఆశ్వాసాంత పద్యములు. ❖*

క. ప్రకృతపురాతనకవిరా,జకృతాంధకృతిప్రపంచసారస్వమిశ
త్రైకృతీ నుకృతీ మదినా, నుకృతీ కృతిమాధురీవిఁ నొదితనుకృతీ.

మ. కవిరాజానుమతప్రచార లలితాకారా గుణాపార వం

దివరాభివృత్తనైజసార స్వకథాసీతామృతాస్వాదిమా

నవరాజౌలినుతానతార్తిజన ధన్యప్రాభవా శెడ్డిపో

లవరాధీశ్వర కృష్ణరాయనరపాలా నత్యశీలాగ్రణీ.

204.

❖* సుగంధి. ❖*

ధీరధీర గర్వదూర * ధీవిశాల శాంతిశూ

రారమాకుమారఃపల్క * గాజనూయమానవి

ద్యారనపగిసన్నుతాంధ్ర * తత్ప్రవిత్సకర్తృవా

రా రసాబుధేంద్రకృష్ణ * గాయభూమిపాలకా.

205.

ఇది...శ్రీతిరుపతివేంకటేశ్వర ప్రణీతంబైన బుద్ధచరిత్రంబును

మహాప్రబంధమునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము

శ్రీ రస్తు.

తిరుపతి వేంకటేశాయము.

బుద్ధచరిత్రము.

పంచమాశ్వాసము.

- క. కాంతరసాపూరితమృద,యాంతర కాంతస్వరూపాయశాసితా
కాంతకృతాకించనతా,కృంతన కవరాజగేయకృష్ణారాయా. 1.
- వ. అవధరింపు మనంతరం బట్లు బుద్ధుండు రాజగృహపురంబుం జేరి యుండె, నిచ
టం గవీలవస్తుపురంబునఁ దండ్రు ఖడ్గోదనుండు. 2.
- మ. ప్రతిదేశమును జారులం బనిచియుంబైరాగులం గాంచిన
స్త్రుతనూజాతుండు వారిలోఁ గలసినాఁడో యంచు పీక్షించియుం
బ్రతివారమును యత్న మెంత యయినంబాటించిపాటించి త
త్ఫిత్తి యొక్కింతయుఁ గానరామి మదిఁ జింతించుం దివారాత్రమున్. 3.
- వ. వెండియు సిద్ధార్థభార్యయును బరమ పతివ్రతామణియు సగుణశోభన సారె
సారెకుఁ బ్రాణనాథు గుఱించి విలపించియుఁ దూరాగతు లగుసార్థవాహుల నడి
గియు నచ్చటచ్చటికి వార్తలు పంపించియుఁ దరువాత నించుకేనియుఁ దదు
దంతంబు గానరామి నిట్లు చింతించు. 4.
- ఉ. ఇంటికి నెంత ద వ్యయిలోయేగతి మార్పును జెందినాడనో
కంటికి నింత బర్వయితేకట్టిడిమాలవిధాత కక్కటా
చంటికుమారు నైనఁగనఁజాలునదృష్టము నోచవైతి నే
వెంటఁ జరించుచుంటివాకొనెదన నే నెటు లోర్తు నాయకా. 5.
- క. బ్రతికియె యుంటివా లేదే, మృతియేఁ గనివాడనో మఁతమైతివా నీ
స్థితి దలియదాయె నే నేగతిఁ బ్రాణము నిల్పదానఁ గఠినాత్మిక నై. 6.

- క. ఈకపిలవస్తపురవం, దేకచ్చత్రాధిపత్యః మేనయక సన్నాప్తి
సాకులత శోక మందుట, నీ కెటు తగునయ్య ధాతనిర్దయఁడు గదా. 7.
- క. మీయయ్యకన్న వెండియు, నాయీసుతుకన్న మఱియుఁనాకన్న నృపా
లా యెంతపుణ్యవతియో, మీయమృత ధాత మున్నఁమృతిఁ గల్పించెక. 8.
- చ. అని మఱియు దుఃఖావేశంబు నైపఁ జాలక. 9
- గీ. కాక్యవంశసంభవుఁ డగుఁచక్రవర్తి, ననఘు నేమంచు నెంచి సఁన్నాస్యసిం జేసి
యడవినిదుములుగుడిపించెఁడకటధాత, యుచితమనుచితమును సుంతఁయొండవలడె.
- క. ఇటుఁ జింతించుచుఁ గడు న, క్కటికం బొలయంగఁ గల్పకల్పముగాఁగ
ద్రుటిఁ గడవుచు సుకనాఁ డెక్కటిఁ జనెఁబూఁదోటుకు మధుఁకాలమునందుక.
- మ. అలరుల్నాఁడె నించుఘఁబొదలయంఁదందంద విశ్రాంతి కై
మలయందానును భర్తయు న్తునువు సఁన్నానించువుత్పత్తికిం
దలఁకు న్లో మలకుం దిటుంబు గను వంతం గాంచు శంకించు లోఁ
బలవించుం జెలికానిచెయ్యలకు సఁష్పద్వాక్షీ విభ్రాంతయై. 12.
- మ. పదము ల్లాట్రీల నెప్పునం బవియ బాఁష్పప్రావృతంబై వసం
తదశం జూడఁగఁక కన్నుఁగవ వంతం గూర్చు నెమ్మె న్నడం
కఁ దదాయ త్తమనస్క యై యొకట సఁక్కాంతాలలామంబు గ
ద్దదకంఁబున నొక్కకాలువదరింఁగాలూఁది యాలోల యై. 13.
- క. మొగమునఁ బడు జడలం దగ, నెఁగిద్రోయుచుఁ గాంతి దక్కిఁయెంతయుఁగృహ మై
పొగిరెడి చెక్కుం దాదృశ, మగుకేలం గీలుకొల్పిఁయవనతముఖి యై. 14.
- సీ. ఉత్సవం బనుచు శాఁత్యులఁడెందు చాటింపఁ, బాటించి నన్నేలఁపంపెఁ దండ్రి
పంపుఁగా కందఱుఁపడఁతులవలెఁగాక, యతనిమానవము సఁన్నంటనేల
యంటుఁగా కాత్తవిఁద్యానత్తుఁ డని యెఱింగియు నమ్మహాత్ము సొనయు టి జేల
యొప్పిన నేమి సఁన్నంటేనిగారవమ్మునఁ జూచి తుదకీట్లుఁచనఁగనేల
- గీ. చనిన వారలు లేరె యాఁసరణి వార్తయైనఁ దెలియంగ నీయనిఁయట్టివారు
గానఁకా రారు నాని యెఁగడచు పెట్టు, లీవియోగాధి దుర్యోగఁమెట్లు తప్ప.
- చ. అని నలుమూఱు నెమ్మనముఁపందఁ దలంచుచు మిమ్ము మన్ను నొ
క్కసొదతిగా నలందురుచుఁగాంతుఁడుఁ ధానును ముమ్ము పేర్కి నె

- కొనగ వసించినట్టి నుమఁకుంజములం గనుఁగొంచు నక్కటా
యనుచుఁ బురాకృతం బనుభవైకవినశ్వర మంచు నెంచుచుకొ. 16.
- వ. పశ్చాత్తాపాతిరేకమున మణిమయమును సిద్ధార్థండు తనకిచ్చినదియు నగు మే
ఖల కేలం గొని పతి లేచి పోయిననాటిరాత్రి నుద్దేశించి. 17.
- మ. అకటా కృత్రిమ మింత యే నెఱుంగ కఁన్యాసప్రదంఁగాక ని
ర్వికలం బైనమనంబుతో ననుఁ గడుంజేమించి నిద్రించు నా
యకుని న్నాదగుప్రక్కనుండి యెడసేయం జాలితో రాత్రి జా
లికి దూరం బగు టేరికేనియును మేలే చాలు దుక్కీలినీ. 18.
- వ. అంతంబోక కొమరుం డగు రాహులుం గూర్చి 19.
- మ. కొడుకా యెంతటిదుర్బుహూర్తమున నాకు స్త్రీపు గర్భంబునం
బడితో నాటి నిశీధమంద జనకుంజైరాగిఁ గావించి పె
క్కిడుమ ల్పందఁగఁ జేయుచుంటి వకటాయే మందు నీచంద మె
వ్వఁడు తండ్రి స్ఫుఖపెట్టు వానికిఁ గదావ ర్తింపుఁ బుత్రుం దనకొ. 20.
- చ. అనిపలుమాఱుఁ దల్లి వడుఁనార్తి యొకెంచుకయేని బాల్వవ
ర్తనఁ డగురాహులుం డెఱుంగఁరామి సమీపమునం దెలర్చు పూ
లను దగఁ గోసి తెచ్చి మిగుల న్వగలం నగులంగఁ జేయఁ గే
ల నిడుచుఁ గేరుచుం దుముకులం గొలుపు న్నికు వే మెఱింగెడుకొ. 21.
- వ. అట్టియెడ వెండియు నయ్యశోధర శోకావేశంబున నలుగడలర దిలకెంచి. 22.
- చ. అవని సమస్తముం దిరుగుఁహంపవతంపములార మేటి జ
క్కవకవలార నాయెఱుకఁగాంచి చరించు పికమ్మలార కీ
రవరములార యెం దయినఁరాసుకు జాడ రెఱుంగవచ్చెనే
నవసరముం గ్రహించి ననుఁనాతనికి న్వచియింపుఁ డొప్పుగకొ. 23.
- మ. సుతుఁ డేడేండ్లవయస్సువాఁ డనియు నింజాడ న్ననంబందు బ
ల్కతుకంబారఁగ నున్నవాఁ డనియుఁ గోర్కు ల్లిమ్మ ముట్టంగ నీ
సతియై నట్టి యశోధరాతరుణియుంజాలేక ప్రాణావశే
పితయై యాగతి నిల్చియున్న దనియుఁస్థీక్రూరబి పంపందగుకొ. 24.
- వ. అని యిట్లు పరివరివిధంబులం బలవించుచుఁ గొందలమందు నయ్యశోధరపాలికి
నెచ్చెలు లరుదెంచి యిట్లనిరి. 25.

గీ. హస్తీపురినుండి యియ్యెడఁకరుగుదెంచి, నార తిరువురు వర్తకులార్వరిపేర్లు
త్రిపుషభల్లుకులట సర్వఁదేశములు చ,రించు నెడఁగాంచిరటశాక్యఁనృపతనూజు.

మ. వార టిరువురు మన కోటదక్షిణద్వారంబున విడిసియున్న వార లోదేవీ యంద
మగు పరిగంచు దుష్పట్టును మంచికత్తులును బిత్తలపాత్రములును దంతపువస్తు
పులును సుగంధద్రవ్యములును జిత్రవిచిత్రమ్ము లగువత్తులును నమ్మఁ దెచ్చి రని
మఱియుని ట్లనిరి. 27.

ఉ. దీనికి నేమి గాని వినుఁదేవి భవత్పతి యాస్థపాత్తజ
న్దానుగఁ జూచి వీరలు నమస్కృతి నల్పితి మంచుఁ జెప్పి రా
జ్ఞానధనుండు జ్ఞానులకుఁనైతము జ్ఞానము దెచ్చుచుం గృపా
నూనతఁ బూని పూజ్యుఁ డయియున్న విధమ్మును జెప్పి రచ్చుగఁ. 28.

క. ప్రకటగతి బుద్ధుఁ డను సా, ర్థకనాముము పూని యిద్ధఁరం దా నెంతే
నకలంకబుద్ధి లోకో, వకృతికిఁ జరియించుచున్న వాఁ డట తల్లి. 29.

క. అని వెండియు నాపెకు ని, ట్లని రోవనజాయతాక్షియతఁ డిచ్చటికిం
జనుదెంచు నైవోళ్ ముని, యును జెప్పిరి యెంతనిక్కఁమోయదియనుడుక. 30.

మ. పరమానందపరీతయై మనము దాఁవన్రామి వేగ స్వో
భర యావర్తకుల న్నగారపవిధుల్ దైవాఱ నాయొద్దకు
స్వరవిం దోడ్కొనిరండు రాకొమరు సఁచ్చాత్రిత్ర మాలించి వం
దురుకర్ణమ్ములకు న్రసాయన మొనర్తుం జింత లిం కేటికిక. 31.

క. వారలు కోరుకొనిన బం, గారము రత్నములుగాన్కఁగా నిచ్చెద మీ
కోరినయవియును మోతుం, గారవమాన నిచ్చి పుత్తుఁగా చెలులారా. 32.

వ. నావుడు నెచ్చెలు లేగి యాసాధ్యవాహుల రావించుటయుఁ దెరచాటుగ నిల్చి
యొండి యాయశోధరయు. 33.

ఉ. ఓయనఘోషుల్లార పరఁమోవకృతిం బొనరించుదుం జగం
బేయెడ నిల్లుగాఁ దిరుగుఁనీన్యవనందమచంద మెల్ల నా
యాయెడఁ గాంచి యాయెడకుఁనమ్మహనీయుడు పచ్చనంచు మీ
లే యిటు దెల్పి నార లటుఁయాయది సత్యమకా వచింపుడే. 34.

వ. నావుడు నంచుఁ ద్రిపుఘండనువాఁ డి ట్లనియె. 35.

శా. తస్మి యయ్యమలాత్తుఁ జూచితిమి తత్త్వాదవ్యయి స్ఫుక్తీ సం

ధిల్లన్తోక్రితి మగ్గురం డభిలప్తః క్షీనాధమాన్ధిలో

శుభిల్లశ్రీఖచితాంగుఁడై సుఖముగాఁబోధ్యావ్యయమ్మ న్నము

ద్యుష్టిలమ్మును నైన మట్టికడ బుద్ధత్వంబుఁ జెందెం చగత్.

36.

ప. అవ్యటవృక్షంబు మగధదేశమ్మున ఫల్లనీనదియొడ్డున గయానికటమ్మున మన్నయ
ది యప్తహాసుభావుం డెల్లరకు విన్నాణంబు తేటతెల్లంబుగ బోధించుచు ననేక
జనానుగమ్యమానుం డగుచు మహాన్నతానందపదవియం దున్నవాఁ డింతయేల
గాలివెంట జీర్ణపత్రంబులకేనియు గోపాలునివెంట గొట్టిలమంద కేనియు యుగ
వద్దమనం బలవడకుండుఁ గాని యప్తహాత్తువెనువెంట నెల్లజనులకుయుగవద్దమనం
బలవడకుండ దని మఱియును,

37.

క. తొలకరివానలకు స్తుం, గల నాతం డీటకు వచ్చుఁగలకంఠీ నా

వలుకును నత్యములిందుం, గలుగ దనత్యంబు నీవుఁగానిలకు మిఁకత్.

చ. అనుడు యశోధరాబ్జముఖియందనిమానిఫలంబు చేతికం

దినగతి సంతసించుచు మది న్నటి కోరుకు లెన్నియేని నిం

పును ఘటియింపఁ దత్తయతఁజూంది పొరింబొరి మూర్ఛ చెందె నం

గనలకు నింతకంటె సుఖకాలము పేటొకఁ డెందుఁ గల్గునే.

39.

ప. ఇట్లు పరవశయై తనంతన తెలిసి వారలఁ గాంచి మేదురం బగునాదరంబున ని

ట్టనియె.

40.

క. అనఘాత్తులార జ్ఞానము, జనియించె నతనికి నని వెంసం జెప్పితి రే

యమవున నానంగతి మీకు నెఱుంగంబడియె నాకుఁగొంచక చెప్పుదా.

41.

ప. నావుడు భట్టాకుం డనువాఁ డి ట్టనియె.

42.

చ. ధరణి వడంకె వాయువులం తద్దయు భీతియెసంగ వీచెఁ బె

న్వొడలలు వచ్చె నన్ని యనుజ్ఞానము నీవతి కబ్బుటోర్వ క

మృదుఁ డొనరించుచెయ్యవినిమాకు వివరబడె దానఁ జేసి మే

చురిగి నమాధినిశ్చలు మఁహామహుల గంటిమి మట్టిచక్కటిక.

43.

ప. వెండియు నమ్మునాఁడు ప్రభాతమ్మునఁ బూర్వమ్ముకంటె శతగుణ మృగుతేజ

మ్మునఁ బర్వబంధుం డుదయించె. సమస్తజనులహృదయమ్ములు నమంధానంద కంద

శితమ్ము లయ్యె నిది యిట్లుండ నాకాకవాణి యోబుద్ధా నీతెలిసిన విజ్ఞానంబు జగంబున కుపదేశించి యందఱిం గృతార్థులఁ జేయు మని పల్కుడు బుద్ధుండు నమ్మాటకుఁ జిటునగ వంకురింపఁ దత్రత్యుల కిట్లనియె. 44.

చ. వినుఁ డొకమాట దెల్పెద నఃపీనులకుం బరిపాకశూన్యులై తనరెడివారి కెక్కరణిఁదత్త్వము తేటపడుం దినేంద్రుఁ గ గ్రొనియును బూలచందమునఁగుట్టలము ల్వికసించునే పురా తనపరిపాకవంతు లగుఁతాత్త్వికులం గరఁగింతుఁ గావునక. 45.

చ. అని కొండొక యుపస్థానించి యచ్చోటు గదలి వారణాసికిం బోయి యయ్యె డఁ గొండిన్యభద్రకాశ్వజిద్భసవమహానాము లను నేగురకు శిష్యులకు జననసురణమ్ములు నశింపఁజేయు నుపాయమ్మును సర్వమ్మునకుఁ బురాకృతం బగునుకృత దుష్కృతరూప ధర్మంబు గాని వే తొండు దైతమ్ము లే దనియు నరకం బన వారు వా రొనర్చికొనెడి వాధయే యనియు రాగద్వేషాదు లడఁచనేర్చినవారికి నిర్వాణంబు కరతలామలకం బనియు నహింసయు భూతదయయుఁ గలవారల నిర్వాణపదవి కధికారులనియు నుపదేశించె, నందుఁ గొండిన్యండు చక్కఁగ సం గ్రహించి ప్రజల కందఱికిఁ దాను నుపదేశం బొనర్ప నెంచి దేశసంచారమ్ము నకు నెడలఁ దక్కుంగల నలుపురుకు గొంతకాలంబునకుఁ గొండిన్యనియట్లు విజ్ఞా నులై లోకోపకృతికై పాటుపడుచు దేశమ్ములు చరియింప నేగిరి. 46.

క. పదపడి యశోదవృపుఁ డే, బదినల్వరుభృత్యులు దనుఁబలిసికొలువ న భ్యుదయార్థి యగుచు నేతడు, పదేశమును బడసి తత్త్వపారగుఁ డయ్యెన్. 47.

చ. శుద్ధసికతావ్రదేశంబునందు జలప్రవాహంబునంజేసి తృణోదయం బగువగిది బుద్ధుని యుపదేశంబున నారాజభృత్యులకును మనంబుల జ్ఞానాంకురమ్ములు నొడమి ముక్తికారణమ్ము చేకూఱె ననుసంతసమ్ము బలిసె నిట్లు జితేంద్రియు'లైన యాయలుపదిమంది శిష్యులును నానాదేశంబుల కేగి శాద్ధమతం బిష్టటికి నుపదేశం బొనర్చుచుండి రేము నమ్ముచునుభావువెంటఁ గొంతదూరము చని పూర్వజన్మనం స్కారంబు లేమిఁ దడుపదేశంబు మనంబున కెక్కక యథాపూర్వం బగుసార్థ వాహపుత్రిం జరించుచు నిట కరుదెంచితిమి. 48.

సీ. బుద్ధుండును బింబిసారుఁ డఁనుండమితేని, నరసి బోధింప రాజగృహభిధాన నగరమున కేగి యతనికిఁజ్ఞాన మొసఁగె, నచటిపఁ రెల్ల జ్ఞానులైఁరతనికతన. 49.

- వ. పిదప బిందిపారుండు గురువరుం దగుబుద్ధున కధికం బగునపర్య యొనర్చి 50.
- క. గురుపక్షిణగా ధరణీ, ధరకండరసవిధవలదుఁదానసుధార
మ్యురసప్రవర్ధితనగో, త్తర మగు వేమవన మొకటిఁదానము చేసెన్. 51.
- వ. మజ్జియు నవ్వనంబున వికాలం బగు శిలాఫలకం బొందు స్థాపించి యం దిట్లు
వ్రాయించె. 52.
- క. జన్మములకుఁ గారణమును, జన్మన్ములవలనఁ గల్గుఁసంస్కృతిదుఃఖం
బున్ముల్లించు విధంబును, సన్మతి బుద్ధుండు తెల్పెఁసమయపు నాకన్. 53.
- వ. వెండియుఁ బూర్వోక్తం బగువంబున సెక్కునాఁడు గొప్పకూటంబు గావించి
యందు బుద్ధుండతిథారాళం బగు వాక్ప్రపంచం బనెకులచిత్తంబుల కెక్కునట్లు
రసవంశంబుగ సెక్కుయపన్యాసంబు చేసె. 54.
- గీ. ఆయుషన్యాసమునుఁవిని యందలిజను, లందుఁ దొంబడివందలఁమంది బుద్ధు
నివలె సన్న్యాసు లై నీతిఁ నెగడఁజేయ, నేగిరి జగమ్ముఁ గ్రుమ్మరఁనితనియాన. 55.
- వ. పూర్వోక్తం బగునవన్యాసంబు ముగించుచు నందు సారభూతమ్ము లగువాక్య
మ్ములు కొన్ని వచించె నయ్యవి వివరింతు. 56.
- గీ. ఒగి నసత్కర్మములను జేయునరు లెన్న, టికి విముక్తిని గనరు యోగ్యకృతులొక
రించువారలు వైశమఁకాంచుదురు వి,ముక్తి నీయది ఫలతార్థఁముగ నెఱుంగుడి. 57.
- వ. కావున నెల్లవారును సన్న్యార్థావలంబకులును జితేంద్రియులు నై యుండవలయు
నియ్యదియే మోక్షంబునకు ముఖ్యమార్గం బని విరమించెనట యని చెప్పిన
యశోధరయుఁ బరమానందభరితయై వారలకుం దగుబహుమతు లొసంగి యమ్మ
హానుభావుం డిపు డెచ్చట నున్నవాఁడో యెఱుంగుదురె నావుడు వార లి
ట్లనిరి. 58.
- గీ. రాజగృహ మను నవ్వరఁరాజమంద,బుద్ధుఁ డున్నాఁ డిచటికి నఁవ్వరమునకును
యోజనములొక్కయటావడిఁ ముందుమధ్యశోణనదమునుమలునుఁజూడనగును. 59.
- వ. అసవుడు నష్పత్రివ్రతామణియు వాయువేగంబునం బోవుగుట్టపురాక్షులఁ గొంద
టిం బిలిపించి వారలచేతి కి ట్టాకకమ్మ వ్రాసి యిచ్చి పంపించె. 60.
- సీ. కుముడిని శశిరాకఁగోరెడిత్రేయ నశో, కలతయుఁ బ్రోడయాఁకలికి కాలి
తాఁకు వాంఛించువిశ్రమ్మన నీరాకృతింతు నామదిఁసంతనం భా

- లయ నిట కొకసారిఁదయచేసి భవవ,లంబితం బైనమఁతంబు నాకు
నుపదేశ మొనరించికృప చూపఁడు మహాత్ముల కనదలఁ బ్రోవఁదలఁచుకంటెఁ
- గీ. గలదె నుకృతంబు వైశమఁకదలి దర్శనం బొసంగి కుమారునినన్నజనకు
ననదృశానందవార్ధి సోఁలార్చిమరల, నేగుసవసరమేనియొసేగు మనఘ. 61.
- వ. ఆ ట్లుత్తరమ్ము గ్రహించి చార లతిత్వరితగమనంబున రాజగృహపురంబునకుం
బోయిరి. శుద్ధోదనుండు నింతకుమున్న పూర్వోక్త లగువర్తకులవలన నీవార్త నె
టింగి తానుం గొందఱి నంపుచు వారితో ని ట్లనియె. 62.
- మ. ఒకయేడేండ్లరిగె న్నిను నివ్విడిచి తానొక్కండునుం దేశయా
త్రకునై యేగి శరీర మింతదనుకంబ్రాణావశేషంబుగా
నొకభంగిం ధరియించి యుంటి నిక నేనొసం ధరింపంగఁ దం
డ్రికి శోకం బొదవించుపుత్రకునికంటెం దుష్టు లెవ్వారిలక. 63.
- వ. అనియతనికి బోధించి యె ట్లయిన నన్నం జూచునట్లు సంధింపుడు. మఱియుం
బురిలోఁ గలవార లాబాలగోపాలంబుఁ దనరాక కెదురు చూచుచున్నా రని
వచింపుడు పొండు నాపుడు వారును శీఘ్రగమనంబున నరిగిరి. 64.
- క. ఈరాతులు నారాతులు, నారాజకుమారు సుద్ధంకరిగడివఱ కా
ధీరుఁడు బుద్ధుఁడు శిష్యుల, కారసి బోధించుచుండెనమృతమయముగక. 65.
- వ. రాతులును దదీయ మ్మగుబోధామృతప్రవాహమ్మున కలరుచుఁ గర్తవ్యంబు మఱచి
యిది వృష్టిసమయం బిదిరాత్రిసమయం బని యెఱుంగక ప్రమానగతమరందాభి
లాషమ్మునఁ జిక్కిన తేనెటిఁగలచందంబునఁ దదేకాయ త్రచి త్తంబునం బొదలఁచుఁ
దదంతేవాసి గణంబునం గలసిరి. 66.
- గీ. పిదప శుద్ధోదనుఁడు పుత్రుఁవిధము నరయ, నరిగి రాతులు రాకుంటఁకాత్మ నెంచి
తనకువిశ్వాస్యుఁడునుగుమాఁరునకుబాల్యహితుఁడునగునుదయనుబిల్చియిట్లువల్కె
- క. మును వంపిన రాతులు పుత్రునివార్తం దేక యెటకుఁదొలగి చనిరా నా
కనఘా తెలియఁగరా ద, యెను నీ వరిగి యెటులైనఁనిది తేరదగుక. 68.
- వ. అనపుడు నుదయమండు వైశంబ రాజగృహంబున కరిగి యట బుద్ధుం గని తత్కా
లంబున నతండు శిష్యులం గుఱిచి యుపన్యసించువిధంబు కొండొక విని తనచిత్తం
బును దన్వయం బగుట కచ్చేరు వంది తత్సమీపమ్మున నన్యునించి యున్న వార్త

హరులం గాంచి తానును నరని బాగము, తంబు గ్రోలిన నట్ల యగుదు నేమో
యను భయంబునం గర్జపుటంబున మహుచ్చిష్టంబు గూరుకొని యతనిసమీపం
బునకుం బోయి శుద్ధోదనుండును యశోధరయ్యం బల్లెనపల్కులన్నియు చచించిన
నతండు కరంబులు ముకుళించి సభ్యుల విని నిట్లనియె. 69.

- క. జనకుండును నన్ధాంగియు, ననుఁ గనుఁగొనుతలచు మిగిలి నాయనుఁగున్తి
ప్రని బంపిరి కావున నేఁ, జను టుచితము తద వాన్వంజన దింక మీఁదన్. 70.
- గీ. ముక్తికారణ మగుదేహమునకు హేతు, భూతు లగుతల్లదండ్రులఁచేతములకుఁ
బ్రీతిసన్నుట పెద్దయఁసీతివధు, నాకకా దీయది సమస్తఁబాకులవను. 71.
- గీ. ధర్మశ్రీని జరించుచుఁగర్తృఫలము, ననుభవించుచు భూతయ్యులను సమస్త
విధములను దుష్టిచేయు విచేకధనుల, కబ్బు నిరావృణవదము నిఁగర్గముగ. 72.
- వ. అని యదనునుదిక్కుమొగం బై యే నతిత్వరితగమనంబున వచ్చుచున్నాడఁ బా
మ్మన నతండును గపిలవస్తువురంబునకు వచ్చి కదచినవృత్తాంత మెల్ల విన్నవించు
టయ్యుఁ బౌరు లెల్లరు సంతోషదంతురితాంతరంగు లై తమృహద్యారంబు లలం
కరింపఁజేసిరి. శుద్ధోదనుండును గోటకు దక్షిణద్వారంబున నొక్కవితానంబుగ
ట్టించి రంభాస్తంభంబులు నారీకేళవత్రంబులు నాటించి నానావిధచిత్రపటములు
సంఘటించి గాయకవందియగ్ధగణికాబృందంబు లందంద నుచితముగ మెచ్చు
లొనర్పనియమించి పరమానందంబునఁ గొమరురాక కెదురు చూచుచుండె నట్టి
యెడ యశోధరయు నొకపాలకి నెక్కి యాకాయమానయ్యు దాదాపున ధవునిరాక
నిరీక్షించుచుండఁ బౌరులను నతం డెప్పుడు వచ్చునో యనుతమకంబున నెదురు
చూచుచు. 73.
- క. కొందఱు గోపురములు మఱి, కొందఱు మాడుపులుమఱియఁగొందఱు అరంగుల్
నందడి నెక్కిరి కన నా, నందసముద్రాంతరమ్మనందడఁబడుచున్. 74.
- క. వచ్చెడిపాంథుల నందఱి, నచ్చపుభక్తిమెయి బుద్ధుఁడగవడఁడు గదా
యెచ్చట నేనియు దారి, న్వచ్చెడిచో ననుచుఁ బేర్చివడ్డికిఁ బాఱన్. 75.
- క. అడుగుచును గొంతదనుక, న్నడచి కనుంగొనుచు వచ్చునా యని లోలో
నుడుకుచుఁ బలవించుచు న, వృడఁతి యశోధరయనట్లుపాల్పడి యుండెన్. 76.
- వ. ఇ ట్లక్కపిలవస్తువురం బంతయు నాబాలగోపాలంబుగ నిందూదయంబునకు
మున్ను గల్గోలితం బగుపాల్కడలితెఱంగున నల్లకల్లోలంబై యుండె నచట

సర్వార్థసిద్ధుండును రాజగృహంబు వదలి యిరువు రంతేవాసులు దక్కఁ దక్కిన
వారిం దనతోడ రావల డని నివారించి కపిలవస్తువు రాభిముఖుం డై చనియె నంట.

చ. అమలు డొకండు హస్తమునఁయం దొకమృత్యుయపాత్రఁ బూని వి
చ్చమునకు ని ల్లిలఁ జనుచుఁజక్కఁగఁ బెట్టినవారిఁబోలె వి
చ్చ మిడనివారి నేని నయఁసంగతిఁజూచి నమస్కరించుచున్
గ్రమముగ రాఁ గనుంగొనియెఁగాంత యశోధర యాదరంబునన్. 78.

వ. మఱియు నిరువు రాతనింబోలెఁ గాఘాయాంబరధారులై వెంబడి కచ్చుచుండిరి
గాని మృత్యుయపాత్ర ధరించి విచ్చమెత్తుకొను సన్నాసి ముఖసౌష్ఠ్యంబు మహా
నుభావత్వసూచకంబుగాఁ గన్నట్టటంజేసి యాతనిదర్శన మాచరించినతోడఁ బ్రతి
మనుజునకు నితనికి శుక్రూష చేయవలయు నను నిచ్చ వొడముచుండె. 79.

ఉ. ఆతని గాంచినంతన భయమును భక్తియు నెవ్వఁ బాదకం
బాతము సోఁక మొక్కి పరిఁచిర్య యొనర్చు మనంబుతోడ న
య్యోతగవస్తు వీతనికిఁ సెక్కుటి యిచ్చిననుం గ్రహింపఁ డి
ట్లీతనివెంట నేనిఁ జరిఁయించినఁ బుణ్యము గల్గు నం చొగిన్. 80.

వ. స్త్రీలును బురుషులును నొకరివెంట నొక్క రిమ్మహాత్ముఁ డెవ్వ రొక్కొ యని
లోలోఁ బ్రశంసించుకొనుచు నరుగుచుండిరి గాని యితఁడ సర్వార్థసిద్ధుం డని
యొకఁడును గుర్తింపలేఁ డయ్యె న ట్లమ్మహానుభావుండును రాజమార్గంబునం
బోవుచు రాజద్వారంబు సమీపించు నెడ యశోధరయు. 81.

సీ. సహకారకేసలయఁచ్చవితోడఁ దలనిండ, జడలుగట్టిన శిరోఁజములతోడ
రోహిణీసహితార్కఁదుచిత ప్రమమలతా, గ్రంబుఁ బోలినశరీరంబుతోడ
దినకరచ్చన్నఁ డైఁతేజఁ బాసినపూర్ణఁచంద్రుఁబోలిన ముఖఁచ్ఛాయతోడఁ
జరద్రష్టవతిరూపఁపరిపుష్టవైవర్ణ్య, వైస్యనఁతోషభేదములతోడఁ

గీ. గూడ నేజేండ్లరోహిలంఁజేడ కేగె, దంచుఁ జెలఁగెనును జీరఁయంచు లాగ
నెడఁద నేవేళ భావింపఁబడుచుమన్న, జీవితేశ్వరు గుర్తించిఁచేరఁబోయి, 82.

క. హా విధాన్తా యని కడు, వాసమెయిం గనుల నశ్రులత్యధికతర
క్రీస్తుష్టి నేయఁ బదములు, కైసేనెన్ మిగుల నెగడంకచభరకాంతిన్. 83.

గీ. అతఁడు లేవవెత్తునంత కమ్మహిళ వి, వశమనస్కుయగుచుఁవగ నిగుడఁగఁ
గోఁగిరించుకొనియెఁగాంతలు కాంతలు, గారవించు టిట్లఁకాదె యెందు, 84.

- వ. పదంపడి సిద్ధాంధును మొదట నొక్కయంతేవాసినిగాఁ దలంచి తత్కృత్యం
బునను దదీయముఖసౌష్ఠవంబునను బ్రియురాలిగా గుత్తించి యోదాల్చి జ్ఞానదా
యకంబు లగు వచనంబులు కొన్ని వలికి యాపెచునంబు కలకఁ జేర్చునప్పటికి
గుంపుగూడి వెంటవెంట వచ్చుచున్న పురసను లందఱకు నితండ సర్వార్థసిద్ధం
దనుచిహ్నంబులు వొడసూపె సంతట మృదుమధుఁ గంభీరసంభాషణముల విష
యనివర్తనవిషయంబు లగునుడువులు నుడువుచున్న కుమారు నవికారు మారాకా
రు దవుదవులం గాంచి యాతనివేసంబు మనంబు లలంప శుద్ధోదనస్థపాబంధు
కొంపంబు పట్టఁజాలక వారువం బు డిగి డగ్గఱకుం జనుదెంచు నయ్యెన. ౯౪.
- క. అనఘాత్తుం డగుబుద్ధుండును పిండ్రడికిఁ జేర్చి మ్రొక్కుండుం గోపము గ్ర
న్నన మాయమయ్యె బుద్ధునిగనుఁగొనియుం గోప ముండఁగలదే యచటక.
- గీ. అఖిలరాజాధిరాజపూజ్యప్రభావమహిత మైయొప్పు తనదు కుమారుమహిమ
మరసియాశ్చర్యమందియఁయ్యనఘుండిట్టులనియెఁబుత్రునితోఁజేర్చి యనువుపడగ
- చ. ధరనకలంబు నేలంచు నుదారుండ వై యశముం గడించి యె
ల్లరు నృవత్సలజాల్పగ్రీణకులం బచరింపఁగఁ జాట్ట లెట్ల వ
వ్వారె యనఁగా నుఖింపఁ దగునంతటివానికి నింతవచ్చె నె
వ్వరి నెటు నేయనేరవు కృపాఽహితములు ధాతచెయ్యుమల్. ౯౫.
- సీ. అవన్ననత్వయానన్ధాంగి కొద్దులనింపుమైఁ దీర్చి మఁన్నింపవైతి
పురుడు వోవకమున్నఁపుత్రునెమ్మాయ వీక్షించుభాగ్యంబు గాంక్షింపవైతి
నాకుమారుగ నిన్ననమ్మునఁ దలంచు ప్రజలసమ్మతిని బొందఁజాలవైతి
ముదుసలివై రాజ్యము నొనర్పలేని నాదగునశక్తతకు లోఁబొగులవైతి
- గీ. నకట యింతటిరాజ్యంబునడవిపాలు, చేసి సన్నాధినివైతి కాక్షీరగర్భ
భమువిధమ్మున నీజాతంకము వృథాని, శేషభాజన మింకేమిసేయగలదు. ౯౬.
- క. నాపుడు బుద్ధుం డిది నా, కీవేళనె పట్టువడియెఁనె పరంపరగా
నే వచ్చుచున్న దనుటయు, భూవరుఁ డిట్టు లను నలుకఁవొంపిరి పోవఁ.
- క. ఎఱి మహాసమ్మతము, ఖ్యులు నూర్చురు నృపులు కాక్యంకులనంభవు లీ
యిల నేలి రెండు నీవలెఁగలవెనె వైరాగులం దొంకందేని మఱ. 91.
- చ. అనపుడు బుద్ధుం డిట్లునుమహాత్మ మదుక్తి మదీయజన్మన
ర్తనపర మేను మున్నును బంధంపరగా నిటు సన్నధినించుచుం

జనుని కుందు దీర్చితినిఁజ్ఞానధనం బిడి పెక్కుసార్లు కా

పున నిపు డట్టిదే ధనముఁపూర్తిగ నీ కిడువాడె కాంతిక్. 92.

౪. నే నీజన్మంబున విజ్ఞానలభివడసి పునరావృత్తిహిత శాశ్వతనిర్వాణపదవీసమా
యాధుండ నై యజ్ఞానులకు విజ్ఞానం బొనంగ జన్మించితిఁ గాని శాక్యరాజ్యం
జేయటకుఁ గా దనుచుఁ బల్కెనుఁ దఁద్రుకరంబు వట్టికొని జనసంకులమ్ము లగు
వీకులవెంటఁ దిరుగుచు జ్ఞానప్రదమ్ము లగువచనమ్ములు బోధించుచుండ యశోధర
యు రాపలులనమేతయై సమీపవర్తిని యగుచు నాదరమేదురంబుగ వక్రవ్యంబు
మఱచి : చుచుండ నట్టియెడ సంతేవారు లిరువురియం దొక్కఁ డిట్లనియె. 93.

౪. అడుగింగఁ గొంతుచుంటి నొకఁయర్థము చేవర సన్ననించియుం

బడఁతని బిగ్గఁ గొంగిటనుఁబట్టుట దోసము కాదె జ్ఞాను లీ

యెడఁ గడు సంతయింపరె సతీచ్ఛ యతీంద్రుల కొవ్వనే కటా
వెడఁగఁడనం బి డట్టు లొదఁవె న్వచియింపుఁ డ టన్న నిట్లనుకొ. 94.

ఉ. తోరినమాట మఁచిదియెఁతొరంగవచ్చును గోరినంత నే

నేరము గల్గునే వినుముఁనీదగుమాటకు నుత్తరంబు ని

ష్కారణ మేరి నేనియునుఁగానిఁజేయుట పాడిగాదు చే

కూరునె యితమాత్రమునకు న్నియతాత్మలకుం గళంకముల్. 95.

౪. అదియునుంగాక తదాలింగనంబు తత్కర్తృకంబు గాని యస్త్రదారభింబు గా
నిక నొక్కవిశేషంబు వచించెద వినుము. 96.

ఉ. తాను విముక్తిఁ జెందినవిఁధమ్మున నొడ్డను దేర్ప నెందు న

వ్వానికి నేరికేనిఁ బరిఁభావము సూపుట మఁచిగాదు న

న్మానము చూపి హరిని గ్రంథమ్మున బోధనుధారసప్రసా

రానుభవజ్ఞతావిధురిఁతాత్మల జేయఁదగున్ స్వశక్తిచేక. 97.

౪. ఏను గృహంబు విసర్జించి పోవునాఁ డీమెకు నానేర్పిన విజ్ఞానంబునం బా లా
సంగుదు నని పాద్మానంబు చేసినవాడ నీమెయు సంసారవాంఛఁ ద్రుంపలేక
పూర్వసర్వార్థసిద్ధుండ నని యనురాగమ్మున జేసినపనికి నివారించితి నేని యంతే
వానిని యగుట తటస్థింపదు. 98.

గీ. ఎన్నియొజన్మములకు ముఁస్తేను సింహుల మృనెడి ద్వీపమున జననమ్ము నొంది
రాముఁ డనుపేరనుంటి నీరిమణి యపుడు, లక్ష్మీయునుపేరనాకుఁగళత్రమయ్యె.

౪. అయ్యెడ మే మిరువురమును బీదలమై యుండుకతన నెటకేనియుం జని ధనభూ
ర్జింపు నని యోజించి దేశంబు గ్రమ్ముఁ దలంచిన నెమ్మగువ యిట్లనె. 100.
- మ. సదయా నన్నిట డిందిపోవుటకు నిశ్చయ జేయఁగాఁదోకు నా
పది యెల్లప్పుడు సేయధీన మిది సంభావింపు మత్స్యంధక
ప్రదళాపాదక మైన నీదువరదేశశవాప్తి కే మంచు నొ
ప్పెద దాంపత్యవియోగ మేరి కయినఁబ్రీతిం బొసంగించునే. 101.
- క. అని యంగీకృతి చూపని, వనితను విడనాడి కడలిపై నాకామా
గ్గనియతిఁ జనిచని పదపడి, యనెకకష్టములు గాంచియట నెక్కయెడకా.
- క. విలవయఁ జెలఁగముఁ దగుతును, గలయొకముత్తయము దొరకఁగా నది కొని యే
నెలమిం దేశంబునకు మరలి చనుదెంచితిని మిగులఁరయమలరాకా. 103.
- ప. అప్పటికిని మదీయదేశం బత్వంతక్షమపీడితం బై యుండినకతన నన్నఁబు లేమిఁ
గడుఁగృశించి మద్వళచిత్త యై మూర్ఛవోయి యున్న జాయఁగాంచి యేనును
యఃఖాక్రాంతుండ నై యిప్పడంతి నెవ్వ రన్నం బిడి బ్రదికెంతులో వారల
కీముత్యం బిడువాడ ననునంతట నొకండు తనయొద్దనున్న నత్త వొనంగి
యాముత్రేముం గొనియె లక్ష్మీయు నాపేలపిండి తని లభినంజ్ఞయై నన్ను విశ్వా
స్యునిఁగ జ్ఞాపించె నాజన్మము మొదలు ప్రతిజన్మంబునను మేము దంపతులమై
జనించుచుంటిమి కావున నీమెం గూడ నిర్వాణపదార్థాఢం జేయుటకు నుపా
యంబుగాఁ దదాలింగనంబు నివారింపనైతి నని మతీయు ని ట్లనియె 104.
- క. జ్ఞానం బొరల కొసంగినఁదా నెగడుం దీపమువలెఁద్రవ్యంబిడ న
వాన్నికి తేకుంటయుఁ బెఱ, వానికిఁ గలుగుటయుఁ దొడరుఁవ్యయ మగుకతనకా.
- క. వెనుకక లక్ష్మీకి నాచే, సేనదానముకంటె నిపుడుఁచేయువితరణం
బనఁగు శతాంతాధిక మగు, ననుపమ మనరాదె జ్ఞానమున్నిటికంటెకా. 106.
- క. తా నిండ్రదియనిగ్రహముం, బూని యబలకు నితాంతఃమును విజ్ఞానం
బానఁగఁ జేయుట పురుషుల, కీనెంచుటకన్న మిగులఁపొచ్చనవచ్చుకా. 107.
- ప. కావున నియ్యోధోధకు మోక్షసాధనం బగువిజ్ఞానం బుపదేశింపు నని భార్యం
గాంచి తండ్రిగెక్కుమొగం బై యి ట్లనియె. 108.
- సీ. వినుఁ డొక్కనంగతిఁఘనుఁ డొండె నీచాత్త, కుం డొండె నుద్దండఁపండితుండు
నొండె నెవ్వండెనియును నాలుగంతర, మ్ములు దాటి యట్టవిఁధుల కనుగుణ

ముగను జరించుచుఁ మొదల నెనిమిది ధర్మముల నెఱింగి తత్త్వమార్గమందు
దశబలంబులు గల్గితనర నెప్పటికేని, జన్మరాహిత్యంబునంభవించు
గీ. ననుచు బోధించుసిద్ధార్థహస్తమం దె, సంగమృతాత్ర యాత్మహస్తమునఁ దాల్చి
కోప మెడచేసికాంతమ్ము కుదురుపఱచి, తాల్చెశుద్ధోదనుఁడు యనఁతనయుమతము.
క. అంత యశోధరయును స్వత్యంతానందమున మోముఁదైవాఱగ న
క్రాంతునిమతమ్ము నమలస్వాంత యగుచుఁదాల్చి మిగులఁకాంతి వహించెకా.

❖ ❖ ఆశ్వాసాంతపద్యములు. ❖ ❖

క. శ్రీమంత పాల్వమానసు, ధీమంత పరోపకారఁధీమంత మహా
సామంత సరసతరవా, జీమంతా చారుతాపఁశీతవసంతా. 111.

శా. శ్రీరామాకరుణాకరస్వగుణరాశీ దూరదూరికృత
క్రూరా చారుకథానకా కృతినతాఁకొచ్చుగ్లకోటాన్వయ
క్షీరాంభోధినికాకళిత్ర గుణలఁక్ష్యభూతదీప్యద్దయా
పారావార యుదార కృష్ణధరణీపాలగ్రణీ ధీమణి. 112.

❖ ❖ పంచామరము. ❖ ❖

ప్రమోదబంధురా నుధీవిఁపశ్చిదాదృతాదరా
ప్రమాదదూర ధీర శ్రీకఁరా యజాతకాత్రవా
పుష్కగ్రణీ మహాకపింద్రఁపోషకా లలత్తురం
గమాధిరోహణప్రసక్తిఁగణ్యగుణ్యసంస్తుతా. 113.

❖ ❖ గద్యము. ❖ ❖

ఇది ... శ్రీతిరుపతివేంకటేశ్వరప్రణీతం బైనబుద్ధచరిత్రం బనుమహా
ప్రబంధంబునందుఁ బంచమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

బుద్ధచరిత్రము.

తిరువతివేంకటేశాయము.

షష్ఠాశ్వాసము.

- క. గూచకచయమిబుద్ధుడు, మోచాఫలవిపులమవనిఁ మోచనచణవా
చాచతుర తులితనుమనా, రాచా శ్రీకృష్ణరాయఁరసవర్ణయా. 1.
- చ. అనధరింపు మంతరంబ పతీపితృ సమేతంబుగ సన్న్యాసి యగు సర్వాధినిధిండు
తనపురంబునందలి విజ్ఞానాధికారంబు గలమునుజుల కందఱికి భిక్షువేషం బాపా
దించి తక్కినపౌరుల కధిపతిగా రాములునకు కాక్యరాజ్యపట్టాభిషేకం బొచ్చి
యచ్చొటుల గదలి యనేకాంతేవాసి జనవరిపుత్రుం డై. 2.
- చ. తనగతి శతమారులపదం బయి పాటెడు రోహనాభిధా
హుకు సమీపమందు నునుపాదపభూషిత మై మమోజ్ఞ మై
మృగముఖజంతుసంతతిసఁమేధిత మై ఫలభారవిస్ఫుగ
స్సగయిత మై యెలరైడి వనమున కేగె మనము పొంగఁగన్. 3.
- చ. సాగర మ్మనుపురమునకు సమీపమునందనరు నవ్వనమున హిమవత్పాదనికట
శిలాకుట్టిమంబున మొకనాటిసంధ్యాకాలంబున నానందదేవత శ్రవభృశు లగు
కాక్యప్రభువులు వెనుకను యశోధర పాదనికటంబందును శుద్ధోదనండు నామ
పార్శ్వంబునను జెలంగ ధర్మాననం బుండి తనమతంబు సకలదేశాగతాంతేవాసి
జనంబులకుఁ జక్కగ బోధింప నారంభించె. 4.
- చ. అమృతరసంబు వెల్లివిరియంగ మహాత్ముడు బుద్ధుఁ డెల్లలో
కములకుజ్ఞానబోధ మొసకంబునఁ జేయుచునుండ సూర్యుఁ డ
స్తమితుఁడు గాక భూధరనితంబుపమీపతలంబులంద ని
క్కము వసియించుచు నిద్రియొడఁగాని తలంపఁడు కాలదైర్ఘ్యమున్. 5.

- క. పితృదేవతలును దేవత, లతిముదమున నాకనంబునంద నిలిచి య
వృత్తిమంతునువన్యాసం, బితరేచ్ఛాకూన్యబుద్ధిఁ నెఁసి విని రొగిన్. 6.
- గీ. ఆతఁడొనరించునయ్యుపన్యాసమువినఁగ నొయనంగఁడమంబుచుఁక్కటికెఱాఁ
దాను నయ్యది వినుచుఁ బోఁదలఁపనిగతి, సంజకెంజాయకొంత ముఁఫలదొడంగె.
- గీ. తారకావళి హరివిధమునఁ దనర, నిండుజాబిల్లి తిలకమైఁసెగడ నీర
దములు తల దువ్వుచెలులవిధమున మెఱయ, సంజయనుప్రోడకన్నియఁచదలనిలె.
- క. తనభర్త యైనచూర్యుఁడు, చనుచుండఁ గొంతదవ్వుసారెకుఁ గని సం
జ నిగిడ్పెడు నిట్టూరుపు, లనఁగ మలయుమారుతమ్ముఁలలమఁదొడంగెన్.
- ఉ. జ్ఞానము నెల్లవారలకొసంగెడిబుద్ధిని బుద్ధుఁ డాత్మభా
షానుగతి న్యచించు వచునావళి యాదట నాలకించునా
నానరజాతికిం దుఁవిఁనంబడుచుండె స్వకీయదేశభా
షానియతి న్నహత్తుల కసాధ్యములుం గలుగంగ నేర్పునే.
- వ. ఆయ్యెడ బుద్ధుం డిచ్చినయుపన్యాసం బనేతాదృశం బగుటంజేసి యిదమ్మి
యస్తాదృశులకు వివరింప నలవిగా దైనను దిక్పాత్రప్రదర్శన మొనర్చెద మది
యెట్లన్న నతండు తనచుట్టునుం బలసికొలుచుచున్న నానాదేశీయు లగువ్ర
జలం గాంచి మోయన్నలార సావధానంబుగ మదియొత్తు లాలింపుఁ డని యి
ట్లనియె. 11.
- క. ఎయ్యది యమేయమై చను, నయ్యది వివరింపఁ దరమెయది యడుగక బ
ర్తెయ్యమ్ముఁ నావినిచెడు, తియ్యని పల్కులను మీమఁదిం బెట్టఁ దగున్. 12.
- వ. అట్లు వినిరేని యయ్యమేయపదార్థంబు మీయంత మీకుఁ గోచరం బగు. 13.
- క. తెలియనిదేనియు మాకుం, తెలియంగాఁ జేయుఁ డనుచుఁదివిరి యడుగువా
రలును న్నారికిఁ దెల్పం, దలకొనుపారలును తెలివిఁతక్కువవారల్. 14.
- గీ. అజుఁడు సృష్టికే బూర్వమంఁదంధకార, మందుఁ దపమొనరించుచుఁన్నట్లు కొన్ని
గ్రంథములు నెవ్వఁగానియఁక్కతలనిజము, తెలియఁగారాదు తెలిసినఁఫలము లేదు.
- క. పొడముట గిట్టుట శుఖములు, నిడుములునుం గాలగతియుఁ నెడతెగక సదా
పొడముచునుంట యు ననునివి, కడఁగాంచెడు దనుక మనకుఁగలగుచునుండున్.
- గీ. నదులు జనియించి పేదవపననిధిగలిసి, బొప్పరూపమ్ముగాంచి యాఁవయు ధర్మా
లిని బడి యథాస్థితిని గాంచుఁలీల నెవుడు, జననమరణమ్ములకును విఁశ్రాంతి లేదు

క. ఇల మొదలుగ నాయాము, డలములు విక్రంతి నెయ్యిండు గంక నదా
చలియించువగిది జన్మములునుం ద్రమణులు నెవుడుంపొందుచు నుండుకొ.

దు. ఉపవాసంబులు ప్రార్థన ల్లపములుకొంపొనుంబులుకొ వ్యర్థముల్
కృపమై నీయవి తా నెవండు గొను మీరిలంచును జేసి పా
వపసంబుం గడ వ్రొక్కనేర్తురె కడుంబ్రాపించు నిదాన దే
హవక్రతాంతి వృథావక్రమమునకొంబ్రావర్థము నొప్పునే. 19.

క. మనజన్మ పరంపరయును, ఘనతయు నీచతయుం ద్రమణి కాణ మై
పనుపడు గావున సత్కర్మనియతిఁ జరియించుటొప్పుమనుజుల కెల్లకొ. 20.

మునుపటిజన్మమందు నృపముఖ్యులఁ గాంచియు నందు బావపుం
బను లొనరించెనే నతఁడుంబాల్పుడు నేఁ డొకభృత్యమాస్రం దై
వెనుకటి జన్మమం దొకటంభృత్యుల గాంచి యు నందు బుణ్యపుం

బను లొనరించెనే నతఁడుంబాల్పుల డై జనియించు నిత్రటికొ. 21.

కర్మంబునకు జన్మపరంపరకును నానంత్యంబ యేని జన్మం బెల్లరకు ను వ్యసన
కరంబ కానియొండుగా దంట సరిగా దేమనఁ గర్మం బనివార్యం బయ్యును
దనకంటె బలియం బగునుకల్పశక్తికి లోపడు నట్టిసంకల్పంబు నమంజసం
జేసి నానాఁటి కుత్తమజన్మంబులు దొడరు నట్లుత్తమజన్మంబులు కొన్ని గతిం
చుడు దివ్యజ్ఞానంబును దివ్యదృష్టియు నుదయించు దానంజేసి నిర్వాణపదంబు
కరతలామలకం బగు ధని వెండియు. 22.

క. ఇదివఱకు దారి దెలియమి, నెద లోకులదుఃఖములకుం నెంతే దాపా
స్వదముగ నెనరించెడి నా, కిది యొదవె నుపాయ మొకఁ డానేతాదృశ మై.

క. తనచేసినకర్మములు, తనకుం భోజ్యము లగుచుఁదనరు న్నతి య
న్యని నీయొడఁ ద్రేరకుఁ డని, యనవలదరు తత్వవిధముం నారయుఁ డింకకొ.

సీ. అద్వైతములు లేకయజ్ఞలోకమునకంటె, బై సువ్వనక్షత్రంవటలి దాఁటి
వెలుఁగుచుండెడు నొక్కంబిమలాత్మ యగుశక్తి, యది యెల్లవస్తువులందుఁ దత్త
దనుగుణగుణములం ననుభుటించుచు నెల్ల, యెడలను వ్యాపించియెల్లరకును
మంచిహర్షము నేమఱక నూచించుచు, నుచ్చైస్థితికిఁ దెచ్చుచుండు నినియ

గీ. చిన్ని చీమలు మొదలగుంచేతనములకును ననుభుటించు సంతానమున నేనూన
రాగ మీయది య పయోధ్యంములు సార్థకములుగాఁజేయునినువులుంగలగువెడల.

క. అవని న్రత్నాదిక ముద్భవ మొందుట పండితాకాదంబుల విషయము.

ద్భవమొందుట యను నీశ, క్షిప్రలన నలవడు నటంచుఁ దెలియంగఁ దగున్. 26

వ. వెండియు నిన్ను హాశక్తియ పెరుగుటకుం దటుంగుటకుం గారణం బగు జీవితము ప్రేమము ననుదారములతో మరణము బాధయు ననుతుం ప్రాచీనాదికర్తృపటంబు లన్నియుం బోవు నీయది మనకు గోచరము లగుపదార్థములందును నగోచరము లగు వస్తువులందును బ్రబలియుండు. 27.

గీ. మనుజులమనములనువానిఁమార్చుములను, పలవు ననుసిక్కుతనఁబ్రవఁర్తనము చెందు నాచరించును మనకు సహాయ మిది, యించుకయు గోచరముగాకఁయెల్ల వేళ.

వ. మణియు నియ్యది యిట్టిది యని చెప్పుటకు నెక్కురూపంబు నిష్పించునది గాని సత్త్వము దీనికి రూపంబు లేదు సర్వపదార్థంబులందు సంపూర్ణంబుగ నిండి యుండునది దీని విశేషంబు లనంతంబు లిది యిట్లుండ మీకుఁ బ్రభుమోపదేశ్యం బగును నదేశంబు వినిపింతు జన్మంబులందు మనుష్యజన్మంబు యుత్పత్తింబు మనుష్య జన్మ మెత్తినవాని నిర్వాణసౌధంబునకుఁ గల సోపానంబు లేక్కవానిఁగానెఱుఁగవలయు నీభవమున భూతవయ యావశ్యకంబు దీని నెవ్వరు సరస్మరింపఁ దు దట్లు పరిభవించినవారల నురల నధమజన్మంబులం బడుదు రని వెండియును.

క. ఎవరు పటాటోపమునఁ, పువలక మందితన మూనఁదలఁతు రొ యత్న నపులు మనశ్శాంతికిసా, ఖ్యవిధికి భాజనము లగుచునలందు రెందున్. 30.

క. ఎవరు రహస్యమున ద్రోహవిధుల నెసరించి పైకిననఘులఁగి దుర్వ్యవసాయప్రక్రియఁ దాము వహింతురొ వారి కొదవుఁముప్పున బాధల్.

క. వినుఁ దొక్కటి తెచ్చెద మన, మనుకొనియెడి యముఁడు బాధలందింపక యన్ను శక్తిసర్వసాక్షిణి, తనంత నొడఁగూర్చు కష్టదశఁదుష్టులకున్

ఉ. దానికిఁ గోఁమున్ తమయందబ్బుట నిబ్బర మైనదృష్టి నెం లేనిఁ బ్రమాదముం గనకఁయెల్లరకర్తములందు న్మానతా మ్యావతలం గ్రహించి నయఁ మొప్పఁగఁ ద్రాసునఁ దూచిపట్టు లే బ్బాతికి నేది భోగ్య మదిఁవానికిఁ దా నెఁగు న్న)మంబునన్. 33.

గీ. అశో లీచ్చెడి తీర్చునకవలఁ గాల,రోష మనుమాట లేదు నిఁద్రుష్టముగ న మద్భుతములందునుమనఁబడుండు, విమోఘ మణియొక్కనంగతిఁపినుఁబుర,

